Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikuselet.hu* *79. évfolyam, 18. szám* ■ *2014. május 4.* ■ *Húsvét ünnepe után 2. vasárnap (Misericordia Domini)* Ára: 275 Ft

„Sokan, nagyon sokan utaztak azért hét-nyolcszáz kilométert, hogy néhány másodpercre láthassák a töltésekben bujkáló rokonaikat, a kertjük végét, a házuk tetejét vagy a templomtornyot.”
Beszélgetés a Sopron környéki németek kitelepítéséről ▶▶ *5. oldal*

„Bonhoeffer inkább kérdéseket hagy ránk, mint lekerekített válaszokat. Élettörténete ma is felzaklató olvasmány – de jól tesszük, ha egy ideig együtt élünk a kérdéseivel.”
Ki állja meg a helyét? ▶▶ *7. oldal*

„Felordított: »Inkább megölöm a lányt, de nem adom lutheránusnak!«”
A szerelmes Stüszi vadász ▶▶ *10. oldal*

„Mi, keresztények, *Jézusban* megláttuk a messiást – aki a Messiás, mert nincs másik, és nem is várható másik.”
Nem kóser a széder ▶▶ *15. oldal*

Elszámoltatás – krisztusi módon ▶▶ *2. oldal*
Feltámadás a Puskin utcában! ▶▶ *3. oldal*
Kőbe vésett orosházi tisztelet ▶▶ *8. oldal*
Tessék mosolyogni! ▶▶ *12. oldal*
Kerületi közgyűlések ▶▶ *13. oldal*
Aki naggyá tette Váradot ▶▶ *14. oldal*

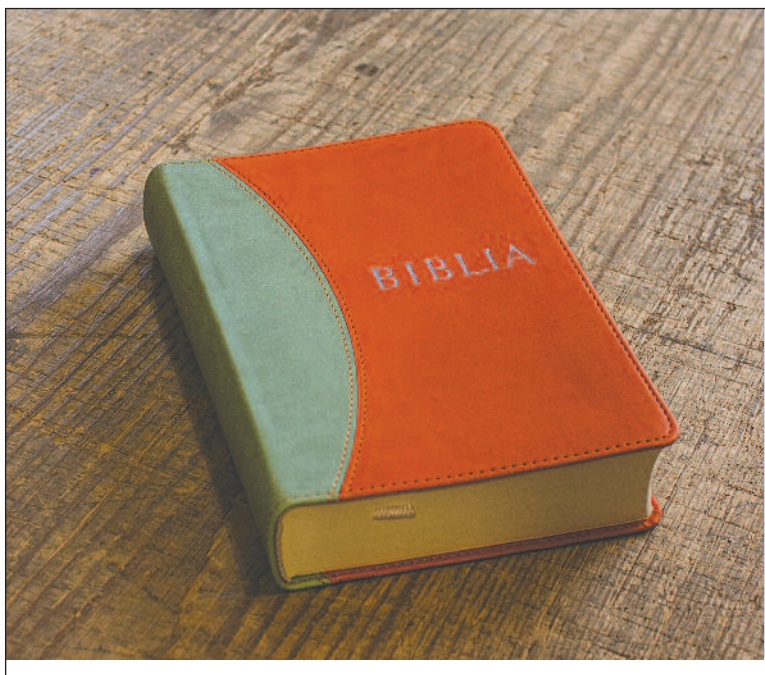

KÁROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

A budavári evangélikus templomban április 27-én 18 órakor kezdődött ökumenikus hálaadó istentisztelet keretében „vették át gyülekezeteink” a protestáns új fordítású Biblia legújabb revideált kiadását (RÚF 2014) mint a Szentírásnak prédikációk alapjául szolgáló szövegét. Mivel az *Evangélikus Élet* jelen lapszámát *(a május elsejével kezdődő hosszú hétvége miatt)* kivételesen már ugyanezen a napon nyomdába kellett küldenünk, e szimbolikus voltában is nagy jelentőségű alkalmat – néhány további vasárnapi eseményhez hasonlóan – nem állt módunkban dokumentálni. A revideált új fordítású Bibliának azonban péntek délután volt egy szakmai bemutatója is a 21. budapesti nemzetközi könyvfesztiválon…

▶▶ *Beszámolónk a 6. oldalon*

Tudósítás a Gólyahír utcából

Bölcsődeszentelés Pilisen

▶ **A Pilisi Evangélikus Szeretetszolgálat 2012-ben indította el munkáját. A négy pilléren álló szolgálatot – népkonyha, idősek nappali ellátása, szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás – az egyház az önkormányzattól vette át. Az együttműködésről hamar kiderült, hogy gyümölcsöző, ezért az önkormányzat újabb lehetőséget ajánlott partnerének: a 360 millió forintból – többnyire pályázati pénzekből – felépített bölcsőde működtetését…**

Sok nehézség és leküzdendő akadály ellenére tavaly augusztusban megnyitotta kapuit a négycsoportos bölcsőde. Nem is akármilyen helyszínen, hiszen a pilisi természetvédelmi terület fűzfaligete, a Gerje patak, a még Google-térképek által sem ismert új, Gólyahír névre hallgató utca és egy háztáji gazdálkodást folytató porta a közvetlen szomszédsága. Ideális, nyugodt és természetes környezet a gyermekek számára.

A tágas épületet, amely 56 gyermek befogadására alkalmas, jelenleg 42 bölcsis tölti meg élettel, akikkel 9 gondozónő foglalkozik. Rajuk kívül ötfős technikai személyzet – gondnok, gazdasági munkatársak – és a félállásban alkalmazott vezető, *Tóthné Mátrai Edit* gondoskodik az intézmény működtetéséről. Ők mindannyian a Pilisi Evangélikus Szeretetszolgálat alkalmazottai. Ennek köszönhetően igen szoros a gyülekezet és a bölcsőde kapcsolata. Mindezt tovább erősíti, hogy a csoportokban a hittanórákat *Pángyánszky Ágnes* lelkésznő és egy főállású, más iskolákba is járó hitoktató tartja, *Krámer György* esperes-lelkész pedig a dolgozóknak tart bibliaórát heti rendszerességgel. Sőt itt kap helyet a gyülekezet baba-mama köre is, amelybe a bölcsisek szülei is egyre inkább bekapcsolódnak.

A Pilisi Evangélikus Szeretetszolgálat bölcsődéjének szentelésére április 23-án délután került sor a helyi lelkész házaspár és *Fabiny Tamás* püspök szolgálatával. Az egyházkerület lelkészi vezetője Mk 10,14b alapján hirdette Isten igéjét: *„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa.”*

A bölcsőde udvarán tartott ünnepségen a kicsinyek is részt vettek, bár – közel sem elítélhető módon – nem a székeken mozdulatlanul ülve, hanem az ablakokon át kikukucskálva…

A köszöntések sorát *Szabó Márton Elemér* polgármester kezdte, aki elmondta: a civil és az egyházi szféra termékeny összefogása nagyon jól megmutatkozik ebben a szolgálatban. Ezért a közeljövőben a közös munka további bővítését tervezik egy hétcsoportos óvoda építésével.

Krámer György esperes az együttműködés kapcsán a néha a vakmerőség határát súroló *bátorságot* emelte ki: az önkormányzat bátran belevágott egy ilyen nagy projektbe, ezzel létrehozva Pilis város első bölcsődéjét. Azután átadta az egyháznak, amely bátorságot tanúsítva igent mondott. „Isten áldása mindig ott volt, és ezt személyes életünkben is érezhettünk” – fogalmazott a püspökhelyettes.

Buda Annamária, a diakóniai osztály vezetője egyházunk országos irodájának képviseletében volt jelen. Először arról szólt, mennyire hálás, hogy ilyen barátságos környezetben tölthetik a napot a gyermekek, majd az elmúlt évek tárgyalásaira visszaemlékezve hangsúlyozta: isteni segítség nélkül, csupán emberi erőből nem valósulhatott volna meg egyház és önkormányzat ilyen gyümölcsöző együttműködése itt, a Gólyahír utca 6. szám alatt.

■ HHÁ

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

A Csiga csoport, illetve a szabadtéri oltár mögött Pángyánszky Ágnes, Fabiny Tamás és Krámer György

Anyák napi nyelvlecke

■ FÜLLER TÍMEA

Néhány évvel ezelőtt teljesen ellányosodott a tengelici hittancsoport. Ha itt-ott felbukkant egy-egy érdeklődő fiú, az pár alkalom után angolosan távozott, mert a hölgykoszorúban nemigen találta a helyét. „Uram, szükségünk lenne megtérő fiúkra. Te látod, mennyire. Gondoskodj rólunk, kérlek!” – fohászkodtam föl újra meg újra.

És tessék – Istennek van humorérzéke –, most itt vagyok *két,* csupa fiúkból álló csapattal. Lány sehol, s ha betéved is valamelyik, hamarosan sikítva elmenekül ebből a határozottan férfias társaságból.

Pedig egyébként aranyosak. Illetve nem is ez a megfelelő szó rájuk. Jó fejek inkább. Nem sértődöznek, duzzognak, mint a lányok, kevesebbet locsognak-fecsegnek, és nagyon szeretik a bátor hősökről szóló történeteket, amelyekben a Biblia bővelkedik. (A lányos csoportban tanév vége felé már határozottan *kérték* a szimpatikus nőkről szóló történeteket – a sok bűnös nő meg a mellesleg megemlített, névtelen női szereplő után.)

A fiúk mások. Tényleg jó fejek, viszont nem barkácsolnak. Még anyák napi meglepetést sem szívesen. Verset, netán dalt tanulni meg egyenesen röstellnek. A múltkor meg is jegyezte az egyik teljesen komolyan: meglehet, nekik ez az a bizonyos sok szenvedés Krisztusért, amelyet mindenképpen el kell szenvedniük a hívőknek.

Szóval küszködünk az anyák napi műsorral. A mosolygó, jól nevelten egy sorban álló, fehér blúzos, sötét szoknyás kislányok megható dalokkal és versekkel tűzdelt előadása után szegényes lesz a műsorunk. Idén összesen egy ének meg egy közös vers fog elhangzani a pironkodó, egyik lábukról a másikra álló, lógó ingű, saját cipőjüket bámuló fiaimtól. Más világ – de nem rosszabb, csak más.

A készülődés idején feltettem nekik a kérdést, hogyan ünnepelnék ők szívük szerint az anyák napját.

– Én elmosogatok anya helyett, annak biztosan örül – mondta az egyik.

– Ha a kistestvéremmel kimegyek az udvarra játszani, és nem verem meg, akkor anyu mindig mosolyog. Azt mondta, neki a csend az ajándék – szól komoly képpel a másik.

– Az ünnepeken mi a bátyámmal sütünk anyunak egy tortát, és szépen megterítjük az asztalt. Olyankor bekötjük a szemét, mielőtt bejöhet az étkezőbe, hogy meglepetés legyen – hallom a harmadik választ.

És sorolják a praktikus, gyakorlatias ötleteket.

Nézegetem a papírvirágokat, amelyek egyre rondábbak lesznek, ahogy haladunk, a versre meg a dalra gondolok, amelyet próbálok „lenyomni a torkukon”, és elmosolyodom. Így vagy úgy mutatják ki – látványosan vagy kevésbé ünnepélyesen –: ezek a gyerekek szeretik az édesanyjukat. Igyekszenek a maguk módján, hogy örömet szerezzenek.

A fiúk mások. Tényleg jó fejek, viszont nem barkácsolnak. Még anyák napi meglepetést sem szívesen. Verset, netán dalt tanulni meg egyenesen röstellnek. A múltkor meg is jegyezte az egyik teljesen komolyan: meglehet, nekik ez az a bizonyos sok szenvedés Krisztusért…

Ez persze nem mindig felel meg az álmainknak vagy a romantikus filmek meg a reklámok festette képnek – épp azért, mert igazi. A sírós, meghatódós anyáknapjákkal egyenértékű, csak le kell fordítani magunknak. Úgyhogy előítéleteket félre, próbáljunk ráhangolódni erre a nyelvre! Mert ez az élet.

És ez pont úgy őszinte szeretetből fakad, mint ötéves kisfiam, *Misu* napokban elhangzott bájos hízelgése:

– Anya, úgy szeretlek, mint egy traktort.

Anyák, nagymamák s mind, akik gondját viselitek ennek a világnak! „Fordítsatok” okosan!

A szerző zenetanár, hitoktató

Megújult a kiskőrösi Harangvirág Evangélikus Óvoda

▶ ***Gáncs Péter* elnök-püspök, a Déli Egyházkerület lelkészi vezetője avatta fel április 27-én, vasárnap a kiskőrösi gyülekezet megújult és kibővített óvodáját. A kivitelezés 2013 augusztusában kezdődött, november közepére fejeződött be, és december végéig az engedélyeztetési eljárás is rekord gyorsasággal lefolyt. Az ovisok már a karácsonyi szünet után, január 7-én birtokba vehették a megújult – és immár hivatalosan is felavatott – épületet.**

▶▶ *Folytatás a 3. oldalon*

Oratio œcumenica

Úr Jézus Krisztus! Te, aki feltámadásod által utat nyitottál számunkra a mennyei hazába, és mint jó pásztor örök életre vezeted népedet, hallgasd meg most nyájad kérését.

Jó pásztorunk! Vezess és oltalmazz bennünket! A mi szeretetünk csakis abból táplálkozhat, hogy te már előbb szerettél minket. Kérünk, bocsáss meg, hogy sokszor nem figyelünk rád, és ezért szeretetlenek vagyunk egymással. Vezess bennünket, hogy a tőled tanult szeretettel tudjunk közeledni a másikhoz családban, munkahelyen, barátok, ismerősök körében.

Jó pásztorunk! Vezesd és oltalmazd gyülekezetünket, egyházunkat és az egész keresztyénséget, hogy mindenkor betölthesse tőled kapott küldetését, és legeltetni tudja a rábízottakat. Légy a hitük miatt üldözöttekkel, azokkal, akiknek élete veszélyben forog, mert vállalják azt, hogy a te nyájadhoz tartoznak.

Jó pásztorunk! Vezesd és oltalmazd hazánkat, nemzetünket, a népeket és nemzeteket. Légy a vezetők pásztora, hogy mindenkor bölcsen és jól tudják kormányozni a rájuk bízottakat. Óvd meg a világot a pusztító csapásoktól, háborúktól, hogy békességben élhessünk ezen a földön, amelyet tőled ajándékba kaptunk.

Jó pásztorunk! Vezesd és oltalmazd az édesanyákat. Adj erőt nekik, hogy édesanyai hivatásukat hűséggel és odaadó szeretettel tölthessék be, és gyermekeiket neked tetsző módon nevelhessék. Fáradozásuk gyümölcsét pedig örömmel élvezzék, és hálás szívvel gondoljanak rá, hogy a te teremtő munkád részesei lehetnek.

Jó pásztorunk! Vezesd és oltalmazd a kicsinyeket. Oly sok veszély és kísértés éri gyermekeinket. Vezesd a szülőket, tanárokat, nevelőket, hogy bölcsen irányítsák a rájuk bízottakat. Add, hogy a családok békességben éljenek, és oltalmazd azokat, akiknek kevés jut az emberi szeretetből. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„»Én vagyok a jó pásztor…« (Jn 10,14) Ez az ige csupa vigasztalás, mert gyönyörű képben érteti meg, hogy kicsoda Jézus, mi az ő tiszte, s milyen érzülettel van hozzánk. Kegyelemmel van hozzánk, s mi erre mindig bátran hivatkozhatunk. Hiszen éppen arra kereszteltek meg, s az evangélium hozzá a pecsétes igazolvány, hogy én a Krisztus kedves báránya vagyok. Jó pásztor ő, aki megkeresi elveszett juhocskáját. Nem a törvény szerint bánik velem, nem követel, nem hajszol, nem fenyeget és nem ijesztget, sőt csupa édes kegyelmet gyakorol. Maga száll le hozzám, vállára vesz, s nékem csak engednem kell, hogy hordozzon. Mért félnék hát akár a törvény mennydörgő rettentéseitől, akár az ördögtől? Hiszen annak védelmében nyugszom, aki mindenét nekem adja, hordoz, megtart. Míg báránya maradok, míg Pásztoromat meg nem tagadom, s tőle botorul el nem szakadok – addig nem veszhetem el."

Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP (MISERICORDIA DOMINI) – JN 21,15–19

Elszámoltatás – krisztusi módon

Ha ember találta volna ki a húsvéti történeteket, akkor a föltámadt Krisztusnak az apostolokkal való találkozása szigorú felelősségre vonással és elszámoltatással kezdődne. „Hová szaladtatok az elfogásom éjszakáján? Miért árultatok el? Miért tagadtatok meg? Miért hagytatok magamra? Nem lehettek többé a tanítványaim! Gyávák! Alkalmatlanok vagytok a követésemre! Halászok voltatok, maradjatok is azok! Távozzatok tőlem! Többé nincs szükségem rátok!"

A föltámadás hírét halló tanítványok valóban ilyen vagy hasonló „elbocsátó szép üzenetre" számítottak. Bár örültek a hírnek, hogy Mesterük él – hiszen gyengeségük és gyávaságuk ellenére szerették –, félelemmel gondoltak arra a pillanatra, amikor meg fog állni előttük, és a szemébe kell nézniük.

De mi is történt valójában? Galileában, a Tibériás-tenger partján a feltámadt Jézus – ha csak János elbeszéléseit vesszük számba – már harmadszor kereste föl tanítványait. Előtte legalább kétszer megjelent nekik, mielőtt elhagyták volna Jeruzsálemet. Az utolsó vacsora termében – a zárt ajtók ellenére – váratlanul köztük termett, és annak bizonyítékául, hogy valóságos testben támadt föl, nem szellemként lepi meg őket, együtt étkezett velük. Közben bátorította és vigasztalta őket. Egy szóval, de még egy szemöldökráncolással sem tett utalást arra, hogy nehezményezi a nagycsütörtökről nagyppéntekre virradó éjszakán tanúsított magatartásukat.

Galileába ugyan a feltámadást hírül adó angyal szavára mentek az apostolok, de az éjszakai halászat a tavon Péter ötlete volt. A többiek pe-

A VASÁRNAP IGÉJE

dig csatlakoztak hozzá, kifejezve, hogy apostolként megbuktak, ezért vissza kell térniük a régi foglalkozásukhoz. Ez a saját lelkiismeretük ítélete volt. De azon az éjszakán mintha kísértetiesen megismétlődtek volna az elhívásukkor (Lk 5,1–11) történtek.

Most is egész éjjel hiába vesződtek a halfogással. Aztán amikor Jézus szavára fényes nappal vetették ki a hálót, annyi halat fogtak, hogy a hajó majd elsüllyedt a súlyuktól. Pétert ez annak idején is félelemmel töltötte el. Jézus lába elé vetette magát, és így kiáltott: *„Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!"* (Lk 5,8) Jézus azonban szeretettel fölemelte, és „emberek halászává" tette.

Amikor most megismétlődik a halfogás csodája, Péter rögtön érti: ugyanannak a szeretetnek a megnyilvánulása ez, amely annak idején – noha bűnös ember volt – az Isten országának „halászává" tette. Péter érti: az ismételt elhívást jelentő halfogás Jézus válasza a háromszori tagadására. Ez pedig annak a jele, hogy Jézus megbocsátott neki. Nem csapta el, hanem újra megbízza az emberhalászatot jelentő apostolkodással. Ezért nem tudja megvárni, amíg a hajó partot ér, hanem ruhástul a vízbe veti magát, és kiúszik. Most már nem félelemmel, hanem Jézus megbocsátó szeretetébe vetett bizalommal közeledik a parton várakozó Mesterhez.

Jézus nem szól Péterhez egy szót sem, hanem reggelire invitálja a tanítványokat. Péter azt gondolja, hogy megúszta az elszámoltatást. De megint nem az következik, mint amire számított. Mert miután ettek, Jézus háromszor is megkérdezi: *„Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem?"* Sőt első ízben így hangzik a kérdés: *„…jobban szeretsz-e engem, mint ezek?"*

Ez nyilvánvaló utalás Péter nagycsütörtök esti hencegésére: *„Ha mindenki meg is botránkozik benned, én soha meg nem botránkozom."* (Mt 26,33) *„Uram, kész vagyok veled menni akár a börtönbe vagy a halálba is!"* (Lk 22,33)

Péter érti a háromszori kérdésben rejlő célzást, és elszomorodik. Jézus pedig most már szóval is megerősíti, amit a halfogás csodájának megismétlésével már Péter értésére adott: továbbra is érvényben van apostoli küldetése.

A legnagyobb meglepetés azonban csak ezután éri Pétert. Mert Jézus felfedi előtte, hogy milyen sors vár rá: *„…amikor megöregszel, kinyújtod a kezedet, más övez fel téged, és oda visz, ahova nem akarod."* Péter ebből megérti, hogy apostoli szolgálata végén szó szerint a kereszt útján kell követnie Mesterét. Most már valóban meg kell tennie, és meg is fogja tenni érte mindazt, amire az utolsó vacsorán könnyelműen fogadalmat tett. El fogja szenvedni mindazt, amit Mestere elszenvedett, és csak azután részesül majd diadalában és dicsőségében.

Péter ezért soha nem is hirdeti azt az olcsó kegyelmet ígérő hamis evangéliumot, amelyet – a reformáció meghamisított és eltorzított örökségeként – mi szívesen hallgatunk: „Jézus azért szenvedett olyan sokat, hogy nekünk már ne kelljen szenvednünk; azért szenvedte el a keresztha-lált, hogy nekünk ne kelljen; stb." Ehelyett Péter levelében ezt írja: *„Szeretteim! A szenvedés tüze miatt, amely megpróbáltatásul támadt közöttetek, ne háborogjatok úgy, mintha valami meglepő dolog érne titeket. Sőt, amennyire részesültök a Krisztus szenvedésében, annyira örüljetek, hogy az ő dicsőségének megjelenésekor is ujjongva örülhessetek. Boldogok vagytok, ha gyaláznak titeket a Krisztus nevéért, mert a dicsőség Lelke, az Isten Lelke megnyugszik rajtatok."* (1Pt 4,12–14)

Péter a maga sorsán értette meg: a bűnbocsánat nem a bűn földi következményeinek eltörlését, hanem örökkévaló következményeinek üdvös megváltozását jelenti. Bűneink földi következményeit, a test szenvedését és halálát semmiképpen sem kerülhetjük el. Az Isten által rendelt időben és módon ez mindnyájunkat utolér. De megváltozik az értelme, ha bocsánatot nyert bűnösként, Krisztus követségében járva, Krisztus szolgáiként ér bennünket. Mert így a ránk váró szenvedés és halál többé nem szembeállít bennünket Istennel, hanem megtisztít, és Krisztus képére formál. Ezért írja Péter, hogy *„vértezzétek fel magatokat azzal a felismeréssel, hogy aki testileg szenved, az elszakad a bűntől"* (1Pt 4,1).

A bocsánatot nyert bűnöst nem büntetésből, hanem kegyelemből érik a testi szenvedések, ezért nem zúgolódva, hanem hálával viselheti őket. És hálával fogadhatja Isten kezéből a halált is, amely Krisztus halála által számára az örök élet és üdvösség kapuja lesz.

■ VÉGHELYI ANTAL

Ez is imádság, ez is igehirdetés

A mai vasárnap kyrie imádsága

Az istentiszteleti élet zajlik vasárnapról vasárnapra. A liturgia változatos állandósága nem kínálhat mindig különleges, nagy pillanatokat. Folyamatosságával az öröktől fogva való és örökké tartó mennyei istentiszteletbe tagolódik bele. Nem kell hát – a mai élménytársadalom kívánságához hasonlóan – valami újat, valami váratlant keresni. Egyszerűen örülni kell és lehet a visszatérő mondatoknak, zsoltároknak, bibliai szakaszoknak, imádságos fordulatoknak, a már ismerősként visszaköszönő témáknak.

Ma így vegyük kézbe a vasárnap kyriéjét, azaz azt a Krisztus-imádó könyörgést, amely nem egyszerűen bűnbánat – ahogy ezt sokan sejteni vélik –, hanem a Krisztus-imádás, az Úr előtt való hódolat ősi hármas formulája.

Ezek a kyrie imádságok mindig hármas tagolásúak, az Urat, Krisztust és ismét az Urat szólítják meg. (*Kyrie eleison* – a Bibliában az Úr közeledtét jelző, sokszor használt felkiáltás – ezt jelenti: Uram, irgalmazz!)

A húsvét ünnepe utáni második vasárnapon, amelyen a zsoltáros emlékeztet és figyelmeztet, hogy az Úr kegyelme betölti a földet, a jó pásztorra figyelünk. Ez az ő vasárnapja. A feltámadás nagy, mindent meghatározó ünnepe utáni vasárnapok sorra bontják ki húsvét mondanivalóját. A mai nap mottója is erről tanúskodik: „Jó pásztorként a halálból az örök életre vezet" (*Liturgikus könyv,* 254. o.), vagy ahogy a *Prőhle Károly* nevével fémjelzett *Agendában* olvassuk: „a pásztorolt gyülekezet" (157. o.). Az igék, az imádságok mind-mind a jó pásztor Jézusra mutatnak, őróla tanúskodnak.

A zsoltár olvasása és az azt követő („kis") glória ének után így hangzik a Krisztust imádó kyrie imádság:

„Úr Jézus Krisztus, aki a juhok pásztoraként győztesen tértél vissza a halálból, Uram, irgalmazz!

Úr Jézus Krisztus, aki nyájadat a halál árnyékának völgyén átvezeted Atyád országába, Krisztus, kegyelmezz!

Úr Jézus Krisztus, aki a földön sem hagyod árván népedet, Uram, irgalmazz!"

Az imádság lényege soha nem a magunk vallásos hangulatának kifejezése. Ha így van, akkor az nem imádság, hanem lelki pótcselekvés. Az imádság válasz Isten megszólító szeretetére, nagy tetteire. Sokszor ott csúszik félre az imádságunk, hogy elkezdjük a saját lelki érzelmeinket mondogatni, a magunk vágyait kivetíteni, a kéréseinket felsorolni.

Az imádságban megszólal a Szentírás és az üdvösségtörténet, hiszen ezek indítanak arra, hogy összekulcsoljuk kezünket, és beszélgetésbe elegyedjünk azzal az Istennel, aki a párbeszéd kezdeményezője. A Bibliából és a Bibliával tanulunk imádkozni. Úgy is, hogy a *Zsoltárok könyve* az egyház örök példatára, de úgy is, hogy a Szentírás szavai megjelennek imádságunkban: könyörgő gondolataink, hálaadásunk, dicséretünk utal, hivatkozik az igékre.

Nyelvezetükben, gondolataikban, gondolkodásmódjukban kell biblikussá válniuk imádságainknak. Ehhez segít a liturgia lényege szerint mélyen biblikus imádság stílusa.

Bibliaolvasó emberek a mai nap kyrie imádságában is felfedezik az eredeti történeteket, igehelyeket. A hárommondatos szerkezetben ott van a háttérben a 23. zsoltár jól ismert kezdőmondata – *„Az Úr az én pásztorom…"* – éppen úgy, mint a *János evangéliumában* olvasható jézusi bemutatkozás az „én vagyok" mondássorozatból: *„Én vagyok a jó pásztor"* (Jn 10,11). Az egész imádság hátterében ott a húsvéti történet minden részletében és minden mondanivalójában. De mindhárom mondatnak van még ezenfelül is igeutalása.

„Úr Jézus Krisztus, aki a juhok pásztoraként győztesen tértél vissza a halálból, Uram, irgalmazz!" – hangzik az első. Ezt hallva az apostol gyönyörű mondatai csendülnek fel a *Zsidókhoz írt levélből.* Erre utal az imádság: *„A békesség Istene pedig, aki az örök szövetség vére által kihozta a halottak közül a mi Urunkat, Jézust, a juhok nagy pásztorát, tegyen készségessé titeket minden jóra…"* (Zsid 13,20)

„Úr Jézus Krisztus, aki nyájadat a halál árnyékának völgyén átvezeted Atyád országába, Krisztus, kegyelmezz!" Ez az imádságmondat is úgy formálódott, hogy szavai visszhangozzák a jó pásztorról éneklő 23.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

zsoltár szavait: *„Ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek…"* (Zsolt 23,4)

A mai nap kyriéjének harmadik tagmondata így szól: „Úr Jézus Krisztus, aki a földön sem hagyod árván népedet, Uram, irgalmazz!" Az imádság Jézusnak arra a mondatára utal, amelyet János evangéliumának 14. fejezetében jegyez le: *„Nem hagylak titeket árván, eljövök hozzátok. Még egy kis idő, és a világ többé nem lát engem, de ti megláttok, mert én élek, és ti is élni fogtok."* (Jn 14,18–19)

Nem véletlenül ismételjük az állítást: a liturgia koncentrált ige – amelyet az ige egyházában elhagyni, lecsupaszítani, lényegtelennek tartani nem lehet. Csupán ebben a kis imádságrészben is, lám, mennyi-mennyi igekincs található. De igaz ez a többi imádságra, bejelentésekre, liturgikus szófordulatokra is – az egész liturgiára. A Szentírást, a Biblia szavát ugyanis nemcsak olvassuk, de imádkozzuk is. S ha ez az evangélikus tradícióban háttérbe szorult, éppen az önazonosságunkat megtalálandó: most kezdjük újra, és éljünk így is az igével s az igében.

■ HAFENSCHER KÁROLY

Megújult a kiskőrösi Harangvirág Evangélikus Óvoda

Folytatás az 1. oldalról

A beruházás 136 millió forintból, pályázati pénzből valósult meg, az épület hasznos alapterülete nyolcszáznegyven négyzetméteresre bővült. Az óvoda immár öt csoportnak tud helyet adni. Új létesítmény például a tornaszoba (szertárral), a fejlesztőszoba, a megfelelő méretű szülői fogadó-, a nevelői és a vezetői szoba. A kétszintes épületben megvalósultak a komplex akadálymentesítés feltételei, többek között felvonó beépítésével.

A megújult intézmény kompetenciafejlesztő játékokat, részben új bútorokat is kapott, a tornaszobában pedig mozgásfejlesztő eszközöket is fölszereltek. A Magyarországi Evangélikus Egyház mint fenntartó saját forrásból finanszírozta a térkő burkolatú járda és az új kapubejáró kialakítását, az akadálymentesítéshez szükséges lift beépítésének és a szükséges közművek bekötésének költségeit.

A pályázat nem foglalta magában az udvar tereprendezését és a kültéri játékok renoválását. Ezért elsősorban a szülők, az óvoda dolgozói, illetve a gimnázium diákjai újították fel az udvart is nagyszabású társadalmi munkával. A gimnáziumból és az általános iskolából is rendkívül sok segítség érkezett. Külön köszönet illeti a helyi Petőfi Sándor Evangélikus Általános Iskolát, mert az építkezés idejére önmagát is „összehúzva" befogadta az óvodát.

A hálaadó istentisztelet különlegessége volt az a gyermekkantáta, amely az evangélikus oktatási intézmények és a gyülekezet szép összefogásával csendült fel. *Dagmar* és *Klaus Heizmann Nóé és az özönvíz* című művét mintegy hetventagú, óvodásokból és kisiskolásokból, valamint pedagógusokból és lelkészekből álló együttes szólaltatta meg. A művet *Farkasné Gombár Ildikó,* a gyülekezet kántora tanította be. A félórás zenemű hangulatfestő énekekkel, változatos hangszereléssel mesélte el Nóé hitet próbáló történetét. (A templom oltártere volt a bárka, ahová Gáncs Péter püspök mint Nóé pásztorbotjával vezette be az állatoknak öltözött oviscsapatot.) Ahogyan a bárka védelmet nyújtott a benne lévőknek, úgy nyújt védelmet mindannyiunknak Isten közelsége.

KECSKEMÉTI PÁL FELVÉTELE

Az ünneplés és a hálaadás a templomból kijőve az óvoda épülete előtt folytatódott. A *Gospel Sasok* énekegyüttes vidám dalai után a püspök megáldotta a megújult és kibővült óvodát, ahol ősztől már százhuszonöt kisgyermek részesülhet vidám, színes és korszerű környezetben az Isten szerint való keresztyén nevelésben – az ő dicsőségére és mindannyiunk örömére.

■ Lupták György

Feltámadás a Puskin utcában!

Hosszú, aprólékos restaurálási munka után végre elkészült a domonyi gyülekezet adományaként az Evangélikus Országos Múzeumba került oltárkép. A szakadt, elázott, felrepedezett festmény a pusztulás szélén állt, amikor egy sikeres pályázat révén mód nyílt a restaurálására.

Bucsi Ágnes restaurátorművész aprólékos, gondos munkával megmentette és szinte újjávarázsolta az óriási méretű képet. Elkészülte után azonban a festmény a helyét keresse. Mérete (4,8 méter magas és 2,1 méter széles) és kora (a 19. század vége) kevés egyházi helyszínnek felelt meg igazán.

A budapesti Puskin utcai déli kerületi püspöki hivatal (volt Pulszky-palota) előtere azonban korban és elhelyezésben is méltó a kép témájához, és megfelelő rálátást is biztosít az alkotásra. Az ide látogatókat, a hivatalos ügyeket intézőket így már a feltámadott Krisztus lendületes alakja fogadja, és emlékezteti az örömhírre: Krisztus feltámadt! Valóban feltámadt!

■ Dr. Harmati Béla László

KISS TAMÁS FELVÉTELE

Cigánymissziós imanap a tiszalöki börtönben

ÉGTÁJOLÓ

Jól emlékszem a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) 2010-es stuttgarti nagygyűlésének végére, amikor a zárónyilatkozatot fogalmazták a résztvevők. Egyik delegátusunk, *Pángyánszky Ágnes* lelkész azt vetette fel a vitában, hogy az aktuális szociális kérdések közé vegyük fel az európai romák ügyét. Ökumenikus tapasztalatai birtokában jól tudta, a következő hétéves ciklus témáit alapjában meghatározza, hogy mi szerepel ebben a dokumentumban. Szlovák, cseh és más kelet-európai társaink körében aláírásokat is gyűjtöttünk a javaslat mellett. A nyugat- és észak-európai résztvevők némi értetlenséggel figyelték akciózásunkat, őket egyéb kérdések foglalkoztatták. Végül is sikerült a romakérdést tematizálnunk a zárónyilatkozatban.

Ennek is köszönhető, hogy az LVSZ azóta több konzultációt is tartott ebben az ügyben. Ráadásul az elmúlt években világossá vált, hogy mindez korántsem csak kelet-európai kérdés. Néhány hónapja a norvég evangélikusok elnök-püspöke szólított meg: „Most már értem, miért volt nektek annyira fontos ez a téma. Az időközben Oslóban nagy tömegével megjelent romániai és bulgáriai romák helyzete óriási társadalmi és egyházi viharokat kavar nálunk."

A cigányok felzárkóztatásának kérdésében megrendezett LVSZ-konferencián – amelynek 2013 novemberében Frankfurt adott otthont – az európai romák migrációjának és állampolgári egyenlőségének kérdésével foglalkoztak a résztvevők. A konzultáció eredményeként ajánlásokat tettek közzé. A tizenkét pontos összefoglalót hazai gyülekezeteinknek és evangélikus intézményeinknek is elküldtük.

* * *

Az elmúlt hetekben több szolgálatom is kötődött a cigányokhoz. Jó volt újra találkozni a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium hallgatóival és oktatóival. Örömmel tapasztalom, hogy amerikai és német egyházi partnereink konkrét projekteket kívánnak támogatni az észak-magyarországi régióban. Immár második éve dolgoznak önkéntesek az amerikai evangélikus egyházból olyan gyülekezetekben és intézményekben, amelyek cigányok körében végeznek szociális és missziói munkát. Iskolaigazgatókkal beszélgettem a roma diákokat érintő tehetséggondozásról. Örömmel értesültem a hittudományi egyetemen megkezdett romamissziós kurzusokról és a hallgatók közelmúltban végzett terepgyakorlatáról.

A tiszalöki börtönben április 8-án, a roma kultúra világnapján *Szűcs M. Klára* református lelkész, továbbá a hét éve épült modern intézményt vezető *Mészáros László* büntetés-végrehajtási dandártábornok szervezésében roma missziói napot tartottak.

Ma már zsákutcának lehet tekinteni a közelmúlt polgárjogi érvelésűnek álcázott képmutatását, amely szemérmesen elhallgatta, hogy az elítéltek nagy része roma származású. Ez a rosszul értelmezett politikai korrektség egyértelműen a szélsőséges politikai irányzatok malmára hajtotta a vizet.

A helyszínre érkezve felkavaró érzések lettek úrrá rajtam. Egyrészt eszembe jutott, hogy 2009-ben Tiszalökön is elérte a romák elleni sorozatgyilkosság – *Kóka Jenőt* rasszista indítékból házának udvarán lőtték le távcsöves puskával –, másrészt tudatosult bennem, hogy a szomszédos Tiszavasváriban élt az a tanárember – *Szögi Lajos* –, akit három évvel korábban olaszliszkai cigányok saját leányainak szeme láttára vertek agyon.

Ha valahol, ezen a vidéken idéznünk kellett Pál apostol hatalmas erejű bizonyságtételét Jézusról: *„Mert ő a mi békességünk, aki a két nemzetséget eggyé tette, és az ő testében lebontotta az elválasztó falat, az ellenségeskedést…"* (Ef 2,14) Az eredeti összefüggés a zsidók és a pogányok közötti megbékélésről beszél, de úgy érzem, nem idegen az evangélium szellemétől az az aktualizálás, amely a cigányok és a nem cigányok közötti falak leomlásáról szól. Már csak azért is, mert a börtön falai viszont kérlelhetetlenül ott magasodnak, mert sajnálatos módon szükség van rájuk.

Nem mindegy azonban, hogy mi történik a falakon belül. Sokat hallani ugyanis arról, hogy a büntetésüket töltők lelke tovább kérgesedik, és a megtévedt, ugyanakkor befolyásolható emberek személyisége folyamatosan torzul ebben az ököljogot itt is érvényesítő világban.

Ezzel a testet-lelket megnyomorító helyzettel szemben azonban elindulhat a társadalomba való visszailleszkedést is megkönnyítő lelki változás némelyek szívében. A missziói nap reményt adott az utóbbira. A kívánatos integrációt jól szolgálta a délelőtti futballmeccs, amelyet az elítéltek és az evangélikus vendégek (köztük szakkollégisták és a nyíregyházi Kossuth-gimnázium tanulói) vívtak egymással. A lelki ráhangolódást aztán a *Zsarnai Krisztián* esperes által vezetett közös éneklés segítette elő. Hatvan férfi torkából csak úgy zengett a fájdalmas vallomás: „Sokszor úgy érzem, összeroskadok…"

Igehirdetésemben 1Móz 32 alapján Jákóbnak az áldásért folytatott tusakodásáról szóltam. Felidéztem, hogy ő többszörösen visszaeső csaló volt, aki joggal kapott halmazati büntetést. Úgy vettem észre, sok igehallgatóm számára ismerős volt a családtól való elszakítottságnak és az éjszakai virrasztásnak az az állapota, amelyet az ige alapján felidéztem. Abból pedig, ahogy Jákób joggal tartott az Ézsauval való találkozástól, ráismerhettek saját félelmeikre és rendezetlen családi és egyéb kapcsolataikra.

Mindenekfölött azonban az Istennel való viszony rendezésének lehetőségéről szóltam. Hangsúlyoztam, hogy Jákób mégiscsak elnyerte Isten áldását. A cigány nép vagy annak bármely tagja sem kell, hogy átok alatt éljen. Ebben az összefüggésben felidéztem a romák egyik eredetmondáját, amelyet *Bari Károly* cigány költő tett közzé:

„Egy szegény asszonynak tizenhét gyermeke volt. Egyszer betért a házába a szent Isten, és így szólt hozzá: »Mutasd meg nekem a gyermekeidet, hogy megáldhassam őket.« Mivel a szegény asszony nagyon szégyellte, hogy olyan sok gyermeke van, csak tízet mutatott meg közülük az Istennek, a többit elrejtette. Isten megáldotta a tíz gyermeket, ezekből lettek a gazdagok. A hét gyermek pedig, akiket az anyjuk elrejtett Isten áldása elől, sohasem tudott gazdagságot szerezni. Ennek a hét gyermeknek a leszármazottai a cigányok."

Erre az elbeszélésre utalva elmondtam, hogy hitem szerint a cigányok nem kell, hogy örök szegénységben és megalázottságban éljenek. Legfőképpen pedig bizonyosak lehetnek abban, hogy nem élnek Isten háta mögött, nem kell, hogy nélkülözzék az Úr áldását.

Ezen a ponton aztán még személyesebb hangra kell váltanom. Mert miután elmondtam az ament, akkor kellett rájönnöm, hogy nem az én szolgálatom volt a középpontban, én legfeljebb csak eszköz lehettem. Isten legalább ennyire felhasználta az áldás közvetítésében a cigány testvéreket. A testvérpárt, akik dicsőítő énekkel szolgáltak. A pánikbeteg elítéltet, aki félelmeit legyőzve nagy nyilvánosság előtt vallott megtéréséről. A nigériai fiatalembert, aki csodálatos hangon énekelte az *Amazing grace* című spirituálét. A roma szakkollégium hallgatóját, aki saját példáján arra hívta fel a figyelmet, hogy tanulással igenis ki lehet törni az áldatlan állapotok közül.

Az alkalom végén azt kértem a résztvevőktől, hogy aki személyes áldást szeretne kérni, az lépjen oda hozzánk, lelkészekhez. Egyre-másra jöttek előre a többségében roma elítéltek. A sor végén pedig ott állt a börtönparancsnok is.

„Nem bocsátlak el, amíg meg nem áldasz engem" (1Móz 32,27) – idéztem néhány perccel korábban a bibliai igét. Ott és akkor – talán az alkalmi gyülekezet sok tagjával együtt – én is Jákóbnak éreztem magam. Isten megáldott minket.

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Magyar Testvéri Börtöntársaság • Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete • Magyar Evangéliumi Börtönmisszió • Magyar Máltai Szeretetszolgálat Börtönmissziós Szolgálata • Esztergom–Budapesti Főegyházmegye Börtönmissziós Szolgálata • Magyar Bűnmegelőzési Börtönmissziós Alapítvány • Mécses Szeretetszolgálat Magyar Börtönpasztorációs Társaság

Nemzetközi börtönmissziós imahét 2014

„Istennel az úton”

Ha megkérdeznénk az embereket, mi szükséges ahhoz, hogy Istennek tetsző életet éljünk, szinte mindenkitől végtelenül hosszú listát kapnánk válaszul. A legtöbben talán attól félnének, hogy a jó, amelyet tesznek, nincs egyensúlyban azzal a rosszal, amely körülvesz bennünket. Mikeás próféta az *Ószövetségben* azonban régen leírta, mi is igazán kedves az Úr előtt: *„Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Isteneddel szemben.”* (Mik 6,8)

Mikeás emlékeztet bennünket, hogy Isten sokkal inkább érdeklődik benső érzéseink, semmint külső áldozataink iránt. Ő mélyen a szívünkbe lát, hogy az igazi motivációt keresse, és lássa, amikor igazságtételről, az ő szerető irgalmáról és a vele való alázatos úton levésről, őt követésről gondolkodunk.

Mielőtt igazságért imádkozunk és azért, hogy el tudjuk érni azokat, akik a világ számos országában igazságtalan körülmények között börtönökben élnek, először a saját életünkben kell rendet tenni Isten előtt.

Mielőtt imádkozunk, hogy másokat kegyelemből is szeretni tudjunk, és erre az Úr akár börtönmisszióban is segítsen minket, hogy elérjük azokat, akik nem tudnak magukon segíteni – különösen is a fogvatartottak ártatlan gyermekeit –, először meg kell tanulnunk szeretni és a kedvességet gyakorolni.

Mielőtt imádkozunk, hogy mások is megismerjék és kövessék Jézus Krisztust, először meg kell javítanunk személyes életünket Istennel. Meg kell élni hitelesen, hogy amit mondunk, azt hisszük, mert ez befolyásol minden mást.

És így, ezt az alapvető rendet követve kezdhetjük idén az imádkozást az Úrral az úton.

Először is a saját életünkön és az Úrral való kapcsolatunkon kezdve, majd azok felé – rabok, a büntetett előéletűek, a családok, a foglyok, a bűncselekmények áldozatai, a börtönőrök és börtönmisszsiósok –, akik között szolgálunk.

Imádkozzunk, kérve Istent, hogy minket és másokat is erre az útra tereljen. Imádkozzunk, de ne csak azért, hogy másokat is Jézushoz vezethessünk, hanem hogy meg tudjuk mutatni nekik, hogyan kell az úton járni vele és követni őt.

Mikeás felhívása arra emlékeztet minket, hogy Isten keze, Szentlelke ott van a szegények és az elnyomottak között, hogy a betegeknek, a szegényeknek, a bebörtönzötteknek, a napjaikat, éveiket homályban számolóknak, azoknak, akiket senki sem ismer, senki sem lát, és akik senkit sem érdekelnek, valami újat mutasson. Ezt a merész megbízást, hogy nem mindennapi helyeken képviseljük Isten kegyelmét, szeretetét és igazságosságát – ezt a megbízást kaptuk.

Isten látja a munkát, látja szolgálatodat. Látja az életedet is, és kész támogatni azokat, akiknek a szíve teljesen az övé. Menjünk bátran a kegyelem királyi széke elé, hogy imádkozzunk a szükségben lévőkért és azokért, akiket szolgálunk.

■ Timothy Khoo *elnök*
(Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság – Prison Fellowship International)

Imádkozzatok! – Értük, értünk, velünk!

„Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az Úr! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Isteneddel szemben.” (Mik 6,8)

• Május 4., vasárnap: *a fogvatartottak és a börtönmisszió vasárnapja.* Imádkozzunk az Úr irgalmáért, az elítéltekért, a szabadultakért, családjaikért, gyermekeikért, az áldozatokért és a börtönmisszióért. Hogy az elítéltek megértsék az Úr gondoskodását, reménykedjenek, és keressék a bűnbocsánatot. A rabokért, hogy megbéküljenek az áldozatukkal, a családdal és a társadalommal.

• Május 5., hétfő: *a helyreállító igazságszolgáltatás napja.* Imádkozzunk, hogy az igazság kegyelemmel teljes legyen. A törvényalkotókért, hogy olyan törvényeket hozzanak, amelyek a bűnözők megtérését és társadalmi beilleszkedését segítik. A bírákért, hogy igazságos ítéleteket hozzanak, és munkájukat az igazság és könyörületesség vezérelje.

• Május 6., kedd: *az áldozatok napja.* Imádkozzunk, hogy az áldozatok vigasztalást találjanak az Úrban. Hogy megtanuljunk irgalmasnak lenni azokkal, akik fájdalmat okoztak.

• Május 7., szerda: *a szabadultak napja.* Imádkozzunk a szabadultakért, hogy megtalálják helyüket a közösségben. A volt fogvatartottakért, hogy családjukban és a társadalomban megértésre találjanak. Hogy amint új életet kezdenek, képesek legyenek ellenállni a kísértésnek.

• Május 8., csütörtök: *a büntetés-végrehajtás napja.* Imádkozzunk a börtönparancsnokokért és családjukért, hogy megbecsüljék őket. A börtönökben dolgozókért, hogy irgalommal végezzék munkájukat. Hogy bátorítva és reményt adva cselekedjenek hivatásuk gyakorlása közben.

• Május 9., péntek: *a börtönben lévők családjainak napja.* Imádkozzunk az elítéltek családjaiért, különösen a gyermekekért, hogy szebb jövőjük legyen. Az elítéltek családjaiért, hogy a távollét ne gyengítse szeretetüket, és támogassák egymást. Az otthon maradt családtagokért, hogy irgalmat találjanak az Úrban, és türelemmel viseljék azt a megpróbáltatást, hogy hozzátartozójuk távol van.

• Május 10., szombat: *a börtönlelkészek, misszi-ósok napja.* Imádkozzunk a börtönlelkészekért és az önkéntesekért, hogy az Úr adjon erőt, kitartást és türelmet munkájukhoz. Hogy a fegyőrök és az elítéltek is segítséget kapjanak a börtönlelkészektől és missziósoktól.

• Május 11., vasárnap: *a megbékélés napja.* Imádkozzunk, hogy a fogvatartottak a kereszthez jöjjenek, ahhoz a helyhez, ahol a szeretet és az igazság találkozik. Hogy a fogvatartottak megbéküljenek áldozataikkal, családjukkal és közösségeikkel.

Kedves Testvérek az Úr Jézus Krisztusban!
Ez az esztendő immáron a huszonkettedik, amikor Magyarországon is bekapcsolódunk a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság világot átfogó egyik programjába, a nemzetközi börtönmissziós imahétbe. Köszönjük az *értük, értünk, velünk* mondott imádságokat, akár az otthoni csendben, akár valamely istentiszteleti alkalmon hangzanak el. Az imádság mellett ebben az évben is szeretnénk segítséget kérni ahhoz, hogy olyan gyermekeket tudjunk nyáron táboroztatni, akiknek valamelyik szülője börtönben van. Felhívásunkat háromezer egyházközségnek, gyülekezetnek, intézménynek küldjük el, azzal a megjegyzéssel, hogy ha minden tizedik megszólítottunk ezerötszáz forintot küld, akkor húsz gyermeket tudunk elvinni nyaralni!

Kérjük, segítsen! Legyen Ön a tizedik!

Isten áldását kérve mindenki szolgálatára, gyülekezetére, testvéri szeretettel:

■ Roszík Gábor *evangélikus lelkész, elnök*
(Magyar Testvéri Börtöntársaság, Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete)

Magyar Testvéri Börtöntársaság • 2100 Gödöllő, Pf. 268. • bortonmisszio@gmail.com • *www.bortontarsasag.hu* • számlaszám: MKB Bank Zrt. 10300002-20345073-00003285.

»ISMERJ MEG! ISMERKEDJ!«

Alázattal egymás iránt

Ökumenikus női tanulmányút Észak- és Dél-Magyarországon

A nagycsütörtöki események olvasásakor minden esztendőben felidéződik bennem az a közel negyedszázada átélt élmény, amelynek emléke idén már a virágvasárnapot megelőző hét napjaiban végigkísért. Az Egyházak Világtanácsa (EVT) 1991-ben Canberrában, Ausztrália fővárosában tartotta hetedik nagygyűlését. A jeles eseményt megelőző ifjúsági találkozó záró istentiszteletén a kontinensnyi ország őslakosainak képviseletében jelen lévő „bennszülött” fiúk és lányok lábát mosták meg a helybéli – fehér – fiatalok. Kifejezésre juttatása volt ez a gesztus a megbánásnak is, bocsánatkérés azokért a bűnökért, amelyeket a gyarmatosító elődök követtek el az őslakosokkal szemben. Arra azonban nem számítottak a jelenet szemlélői (a világméretű találkozó közel ötszáz résztvevője), hogy a szimbolikus esemény folytatódik. Csakhogy most az ír, skót és más európai gyökerekből származó fiataloknak kellett leülniük, és – a kiengesztelődés jeleként – aboriginal (ausztráliai őslakos) társaik szolgáltak feléjük.

Az olvasóban bizonyára felvetődik a kérdés: mi köze egy Magyarországon megszervezett tanulmányútnak a már régen lecsengett, világméretű találkozóhoz? No meg talán az is, hogy miért vét e sorok írója a sajtó műfaji szabályai ellen. Egy tudósításnak – amelyre a szerkesztői felkérés szólt – tárgyszerűnek kell lennie, mellőzve minden személyességet.

De vajon lehet-e a hazai cigányságról távolságtartóan, érzelemmentesen írni? Hogyan is lehetne, amikor roma testvéreink nyomorúságos körülményeik ellenére is telve vannak érzelmekkel, életörömmel, vidámsággal. Ebből kaphattak ízelítőt annak a tizenkét fős ökumenikus női delegációnak a tagjai, amely április 9–13. között azért szelte keresztül-kasul az országot, hogy felkeressen néhány olyan protestáns gyülekezetet, amelynek vonzáskörzetében nagyszámú roma lakosság él.

A tanulmányút megvalósításához az Európai Keresztény Nők Ökumenikus Fórumán elnyert pályázat adta a pénzügyi fedezetet, de hogy az *„Ismerj meg! Ismerkedj!”* elnevezésű program el is érte a célját, az teljes mértékben a vendéglátó gyülekezetek és a cigány közösségek érdeme. A Borsod-Abaúj-Zemplén megye számos településén és a tolnai Sárszentlőrincen tett látogatások sora virágvasárnappal lezárult ugyan, de a „projekt” folytatódik: június végén konferenciára gyűlnek össze magyarok és cigányok.

A böjti tanulmányútról a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Női Bizottsága hivatalos beszámolót állít össze. Ezen írás terjedelmi korlátai meg sem engedik, hogy e helyütt a hét minden eseményéről megemlékezzünk. Pedig említésnél jóval többre méltók az abaúji református gyülekezetek (Hernádnémeti, Göncruszka, Abaújszántó, Szendrő) áldozatos erőfeszítései, amelyekkel – szüntelenül figyelve az állami pályázatok adta lehetőségeket – munkanélkülieknek teremtenek munkahelyeket a közösség méhészetében vagy kisebb pénzkereseti lehetőséget – például lekvárfőzéssel. Vagy épp az, ahogyan az egyházi fenntartásba vett helyi iskolák tanodáiban igyekeznek felzárkóztatni a roma gyermekeket.

Sárszentlőrincre – egy adományozó felajánlásának köszönhetően – épp a tanulmányút végén érkeztek meg azok a „csinos csibék” (néhány hetes baromfik), amelyekből hetet-nyolcat kaphattak a cigány-bibliaórára járó családok, hogy felneveljék őket…

A program elnevezése: *„Ismerj meg! Ismerkedj!”* Egymást igazán megismerni csak úgy lehet, ha nem távolról, föntről lefelé tekintve szemléljük a másikat, hanem közel hajolunk hozzá. Ez a hét az egymás felé fordulás, az összehajolás alkalma volt, romák és nem romák számára egyaránt alkalom az egymás életébe történő betekintésre.

A felekezetközi női delegáció tagjai Sárszentlőrincen megkóstolhatták a cigány kenyeret, a punyát és a rendkívül ízletes káposztás lecsót. Sőt kettőjüket még éjszakára is befogadta a faluszerte *Lambada Mariként* emlegetett, kedves oláhcigány asszony…

A találkozások közben Isten Lelke munkálta az előítélet falainak omlását, a múlt sérelmeinek oldását.

E tanulmányút során szívünkbe vésődhetett a kiengesztelődés, a szolgáló szeretet fontossága. Éppen úgy, ahogyan azt húsz-egynéhány évvel ezelőtt a távoli Canberrában vették sokak szívébe emlékezetes módon az ausztráliai őslakosok és telepesek leszármazottai. Egymás elfogadása, a megbékélés munkálása valójában egyházainkban sem idejétmúlt feladat!

■ B. Pintér Márta

A SZERZŐ FELVÉTELE

Hernádnémeti – a cigányokat oktató tanoda. Előtérben Földesiné Kántor Mária református lelkész

Kiürült faluban – meleg étel a tűzhelyen

Ágfalvi interjú a Sopron környéki németek kitelepítéséről

Heinrichs Eszter

Amikor hat évvel ezelőtt az ország legnyugatibb csücskébe költöztem, úgy éreztem, mintha egy idegen, mégis ismerős országba érkeztem volna. Máig megdöbbent, hogy errefelé a legegyszerűbb ember is játszi könnyedséggel vált németről magyarra és fordítva. Ágfalván és Sopronbánfalván templomtól kocsmáig hangzik a német szó.

Ma már azt is tudom, hogy a nyelveket lehet nagyszerűen keverni is. Itt nem gond, hiszen így is érti mindenki. A minap egy hölgy állt előttem a helyi szatócsboltban, és ezekkel a szavakkal ostormolta az eladót: „Schätzchen, egy kiló Brotot kérek." És minden gond nélkül hamarosan ott is landolt a kosarában a kenyér. Szeretem hallgatni, ahogy egymás között németül beszélnek a helyiek. Mondják, mondják gyönyörű dialektusukban, aztán amikor valami nem jut eszükbe németül, akkor azt magyar szóval pótolják. Valahogy így: „Ich war im Hospital bei vérvétel." Vagy: „Mein vérnyomás war fast zweihundert."

Az országnak ezen a kicsinyke német szigetén mintha minden más lenne, mint pár kilométerrel arrébb. Máig megdöbbent, hogy a rétest lehet babbal is enni, ám az még inkább, hogy egyáltalán nem mindegy, hogy azt a bizonyos réteslapot milyen sodrófával nyújtják ki, mert a német sodrófa „fogantyús", a magyar meg nem.

És a gyülekezeti életben is vannak nem elhanyagolható különbségek a helyi németek és a betelepített vagy ideköltözött magyarok „lelkiségei" között. A legnyilvánvalóbb talán az, hogy a magyarok térdelve úrvacsoráznak, a németek pedig állva. Ez akkor nagyon feltűnő, amikor mindez „egy körben" történik. A német hívő soha nem térdelne az oltárhoz, a magyar meg ha térdprotézissel küzd, akkor is letérdel. És az oltártól a padokig azon ugyebár jól el lehet dünnyögni, hogy a másik miért térdelt le, vagy éppen miért maradt állva. Örök konfliktus- és (ma már egy kicsit) humorforrás is ez a nem mindennapi együttélés. Amin azonban ma a „együttment" lelkésznő el-elmosolyodik, annak gyökerei hét évtizedre nyúlnak vissza.

Azt hiszem, ha 1946-ban nincs kitelepítés, ma akkor is sokan beszélnének már magyarul ezen a környéken. A németeknek a szülőföldjükről való elüldözése azonban embertelen és tragikus politikai és társadalmi beavatkozás volt, amelyet máig nem hevertek ki az itt élők. Sem itt, sem új otthonukban, Németországban.

Erről a kényszerből született, de természetesen mára már konszolidált együttélésről, ennek történetéről és sok-sok mozaikdarabkájáról a legtöbbet két idősödő úrtól, *Gritsch Mátyástól* és *Böhm Andrástól* hallottam.

Böhm András szülőfaluja történetét az *Ágfalvi mozaik* című könyvben foglalta össze, Gritsch Mátyás pedig lelkes szerkesztője a kitelepítés történetét is dokumentáló *oedenburgerland.de* honlapnak. Ha a falvak történetével kapcsolatban hiányosságaim vannak, ha nem tudom elolvasni az anyakönyvben a gót betűket, ha fel kell kutatnom az aranykonfirmandusokat, ha erre vagy arra szükségem van, ők jönnek és segítenek. Mesélnek, bemutatnak, fordítanak, gyűjtenek, adakoznak, és minden erejükkel azon vannak, hogy ne vesszen ki a német szó és kultúra templomainkból és településeinkről.

Őket faggatom most is, ahogy teszem immár hat éve.

* * *

– Matyi bácsi, Ön az idősebb. Hogyan emlékezik vissza a kitelepítés napjaira?

Gritsch Mátyás: Tízéves voltam. Édesapám az áramszolgáltatónál

Gritsch Mátyás

dolgozott, ami ugyebár állami cég volt, ezért nem kerültünk a kitelepítettek listájára. Pedig az 1941-es népszámláláskor németnek vallottuk magunkat. Elvitték az unokatestvéreimet, az idős nagymamámat, az osztálytársaim nagy részét, az utcabelieket. A bánfalviak kilencven százalékát. A nagymamámtól el sem tudtam búcsúzni, mert ő Ágfalván lakott. Bár ez csak négy kilométerre van tőlünk, hatóságilag korábban körbezárták, mint Bánfalvát. Egyik települést sem lehetett se megközelíteni, se elhagyni. A kitelepítettek listáját a jegyzőségre, a mai óvoda épületére függesztették ki. A döbbenet, a hitetlenkedés és a kétségbeesés uralkodott el az egész településen. Hiszen mi itt éltünk, itt születtünk. És a mi őseink is.

– András bácsi, Ön hároméves volt, amikor majdhogynem kiürült a falu. Vannak emlékei?

Böhm András: Emlékképeim alig, álomképeim máig vannak azokról a napokról. Ezernégyszázhárommincnégy embert vittek el Ágfalváról. A Fő utcaiakat mind. Ők mezőgazdaságból éltek. Mindenüket itt kellett hagyniuk: házukat, földjeiket, istállóikat, állataikat, bútoraikat, ruháikat, edényeiket. Mindent. Csak egy kis csomagot vihettek magukkal.

Jól mondod, a falu kiürült. Szó szerint minden kiürült. A hatalmas és gyönyörű templomunk, az evangélikus iskola, és egyik napról a másikra megszűntek az énekkarok és a virágzó egyesületek is. Mindent, de mindent át kellett szervezni és újragondolni.

– A falvak pár napon belül újra benépesedtek. Milyen volt az együttélés a németek és a magyarok között?

B. A.: Nem a kitelepítés napján kezdődött el a betelepítés, hanem már októberben. Rábaközből, Csornáról és a környékéről hoztak magyar családokat, beköltöztették őket a helyiek mellé. Ez sem volt egyszerű történet. Képzeld csak el, hogy a saját házadat – a kicsinyke konyhádat, az egyetlen szobádat –, ahol már úgyis heten-nyolcan éltek, meg kell osztanod egy másik hét-nyolc fős családdal. Azt mondják, nagyon nehéz volt ez a fél év is. 1945-ben és 1946-ban összesen mintegy hetvenhat településről jöttek Ágfalvára.

Említettem, hogy a Fő utca teljesen kiürült, onnan mindenkit bevagoníroztak. Azokat a házakat és javakat magyarok kapták. Ott ma sem nagyon hallani német szót.

Ágfalvának az volt a szerencséje a környező településekkel szemben, hogy itt nagyon sok volt az iparos és a bányász, akikre szükség volt a háború utáni Magyarország újraépítésénél. Ők maradhattak. A Hegy utcában, a Patak utcában, a Brennbergi úton és a Gyógy utcában. Olyan volt ez a négy kicsi utca még évtizedekig, mint egy nagy család. Az én generációm csak úgy gondol Ágfalva településszerkezetére ma is, hogy van „a falu", meg van „a hegy". A falu a Fő utca kanyargós, hosszú utcája, csupa nagy házzal. A hegy meg ezt a négy kicsi utcát jelöli a bányászházikókkal és a sokkal szegényesebb környezettel.

Mi ott a hegyen olyanok lettünk, mint egy nagy család. Ablak, ajtó, kertkapu, minden tárva-nyitva volt. Ebben a tömbben, fenn a hegyen németül beszélgettünk. Aztán, amikor lementünk a hegyről a Fő utcába, ott magyarul. Be voltunk zárva abba a négy kis utcába. Ennek kétségkívül megvoltak az előnyei is. És még hadd mondjam el azt is, hogy innen, a hegyről mi mindvégig átláttunk a szomszédos osztrák falvakba is. De nekünk ugyebár se ki, se be…

Sokakat megviselt ez a bezártság. A hetvenes években szörnyű öngyilkossági hullám söpört végig az őslakosságon. Nemcsak itt, hanem környékbeli településeken, Brennbergbányán, Görbehalomban és Bánfalván is. Ez önmagában is megérne egy tanulmányt. Tudtommal senki nem foglalkozott még vele.

G. M.: Eltűntek az osztálytársaim, helyettük újak érkeztek. És svábztak minket. Lassan, nagyon lassan meg kellett tanulnunk együtt élni, hiszen nekik is megvolt a maguk története. Amikor a több ezer emberrel elindultak a szerelvények, olyan „melegváltás" volt Bánfalván, hogy sok házban a németek által – persze saját maguknak – főzött, érintetlen, meleg ebéd várta a tűzhelyen az érkező magyar családokat.

Azok, akik ilyen-olyan okokból itt maradhattak, néha már az őrület határán jártak. Volt, aki önkezével vetett véget családja, majd a saját életének.

A szüleink mindig úgy engedtek el bennünket az iskolába, hogy a lelkünkre kötötték, nem beszélhetünk arról, amit otthon hallunk. Szüleink fájdalmát, keservét és véleményét nem vihettük magunkkal az iskolába.

Aztán 1948-ban az itt maradt mintegy tizenöt családnak is el kellett hagynia az otthonát. Ekkor érkeztek hozzánk a felvidéki magyarok. Nekünk is menni kellett, egy romos házat kaptunk két utcával arrébb. Olyant, amelyre apám azt mondta, hogy „na, ide a kecskét sem…" Aztán valahogyan meg is oldotta, hogy a saját házunkban albérlők lehettünk.

Nehéz idők voltak. Nekünk is, és a kitelepítetteknek is. Alig tudtunk róluk valamit. Azonban az osztrák vasúttársaságnak hála, néha messziről láthattuk őket. Itt, a nyugati határszélen ugyanis vannak ma is, és voltak évtizedekkel ezelőtt is osztrák tulajdonban lévő vasúti pályák. A szerelvényekre – amelyek Ágfalvánál jöttek be az országba, majd Sopron és Harka érintésével Sopronkeresztúrnál (Deutschkreuz) hagyták el – csak Ausztriában lehetett felszállni, róluk leszállni, ezeket hívták korridorvonatoknak. Sok-sok honvággyal küzdő kitelepített csak azért jött el 1946 után új német otthonából Burgenlandba, hogy ezen a pár kilométernyi vasúti pályán utazhasson.

A vonat Ágfalvánál mindig lassított.

WALTER ROSSMANN FELVÉTELEI

Böhm András

Azt mondják, annál lassabban ment, minél többet fizettek a kitelepítettek a mozdonyvezetőnek. Persze, a szerelvényeken kívülről mindenütt határőrök és katonák lógtak. Mi pedig kint álltunk a vasúti töltés mellett, és némán integettünk. Sokan, nagyon sokan utaztak azért hét-nyolcszáz kilométert, hogy néhány másodpercre láthassák a töltésekben bujkáló rokonaikat, a kertjük végét, a házuk tetejét vagy a templomtornyot. Eleinte így tartottuk a kapcsolatot. Aztán amikor hazajöhettek, akkor is sokáig csak Budapestre utazhattak, mert mi a határsávban laktunk, ahová csak engedéllyel lehetett belépni. Budapesten láthattam viszont idős nagymamámat is.

– Hogyan változott meg az egyházi élet 1946 után?

G. M.: Gyökeresen. Rábaközből is jöttek evangélikusok, bár a lakosságcserével az addig kisebbségben lévő katolikusok száma nőtt hatalmasra, az évtizedek óta növekvő, kétezer-ötszáz főt számláló evangélikus gyülekezet pedig összezsugorodott. Ma alig vagyunk kétszázan. A kitelepítés idején *dr. Prőhle Károly* volt a lelkészünk. Negyvenhat után voltak már magyar istentiszteletek is, mégis a gyülekezet volt az a hely, ahol őrizhettük identitásunkat és nyelvünket. Szeretett lelkészünk, *Foltin Brúnó* idején is kevesen voltunk, de máig is nagyon összetartó közösség vagyunk.

1967-re olyan kevesen lettünk Bánfalván, hogy nem tudtuk fenntartani és felújítani a templomunkat. Sopron városa ezért arra kötelezett bennünket, hogy cseréljük el a templomunkat a közeli, jóval kisebb katolikus iskolára. Film is készült a költözésről. Senki nem segített nekünk, sem állami, sem egyházi részről. Magunk hordtuk át a templomtornyot (!), a padokat, a tüzelőt, mindent, de mindent – kis talicskákon. Egy romos épületet kaptunk. A tornyot újraépítettük, és önerőből felújítottuk az iskolát. Hosszú évtizedek kellettek, amíg mindenki megszerette ezt a Hajnal téri épületet, ami mostanság már néha szűkösnek bizonyul. Sokszor a templom szó helyett ma is az iskola jön a nyelvemre.

B. A.: Nagy tisztelettel tekintettünk azokra, akik a legnehezebb időkben is a templom környékén segédkeztek. Ma is nagy hálával gondolnak az ágfalviak *dr. Pusztai Lászlóra* és *Weltler Ödönre,* akik hosszú évekig, illetve évtizedekig szeretettel pásztoroltak bennünket. Pusztai László velünk élte át a kitelepítés borzalmait, az ő idején lett a kétezer fős gyülekezetből – Brennberggel együtt– alig hatszáz fős közösség. Mikor a kitelepítendők listájával és az irgalmatlan rendeletekkel szembesültünk, lelkészünk előrehozta a konfirmáció időpontját. Azt mondják, gyönyörű ünnepség volt. Pár nappal később pedig, amikor elindultak a virággal feldíszített szerelvények a kitelepítettekkel, zúgtak a templom harangjai.

1956 megint hatalmas változást hozott a gyülekezeti életben. Ekkor megint több százan elhagyták a falut. Néhány magyar evangélikus család is ideköltözött időközben, de ha a gyülekezeti listákat megnézzük, még mindig túlnyomórészt német nevek szerepelnek rajta. Ahogy Sopronban és Bánfalván, úgy nálunk, Ágfalván is rendszeresen vannak német istentiszteletek, kétnyelvű alkalmak.

– Milyen jövőkép él Önökben a németség fennmaradását illetően?

B. A.: Reményteljes, hiszen gyermekeink nemzetiségi óvodában és iskolában tanulhatnak. Sok a közös osztrák–magyar program mind az oktatási intézmények, mind a gyülekezet szervezésében.

G. M.: Lehetnék akár pesszimista is, de nem vagyok. Itt, az osztrák határ közelében mindig is érdekük lesz az embereknek németül tanulni és beszélni. Régóta részt veszek egy projektben, amelyet a kitelepítettek leszármazottai kezdeményeztek. Hosszú évek munkájának eredményeképpen nemrégiben lett készen az a digitális térkép, amelyen a régi Bánfalva házai, a régi lakók nevei és a róluk fellelhető adatok szerepelnek. Mindez megtekinthető az *oedenburgerland.de* honlapján, a „Wandorfplan" címszó alatt.

– Köszönöm a történelemtisztázó beszélgetést!

A szerző evangélikus lelkész, az Evangélikus Élet német nemzetiségi oldalának szerkesztője

MÁJUS 24-ÉN ÚJRA MEGMOZDUL A KÁRPÁT-MEDENCE

Ez az a nap! a Papp László Budapest Sportarénában

Idén újra a Papp László Budapest Sportaréna ad helyet az évente megrendezett, nagyszabású felekezetközi eseménynek, az *Ez az a nap!*-nak. A szervezők ebben az évben is gondoskodtak világhírű előadókról, zeneileg sokszínű, színvonalas programról.

Május 24-én fellép – többek között – a legendás amerikai *Newsboys.* A keresztény formáció először jön Magyarországra, jóllehet már közel három évtizede van a pályán. Eddig több mint hétmillió (!) lemezt adtak el, harmincegy toplistás rádióslágert tudhatnak magukénak, szerzeményeiket négyszer jelölték Grammy-díjra, és pályafutásuk során két énekes-frontember cserét is átéltek. E sikerek és nehézségek nélkül azonban talán nem említhetnénk őket a legeredményesebb keresztény poprock együttesek között…

Négy év után újra az *Ez az a nap!* fellépői között köszönthetjük a *Hillsong London* dicsőítő csapatát. A Nagy-Britanniából érkező csoportot az a *Reuben Morgan* vezeti, aki részt vett a világhírű *Hillsong United* megalapításában, és számos világhírű dicsőítő dal szerzője, amelyek a legtöbb Hillsong-lemez alapját adták.

Újra ellátogat hozzánk *Martin Smith* és zenekara, valamint *Graham Kendrick,* a modern dicsőítő zene úttörői Nagy-Britanniából. Anyanyelvünkön pedig együtt énekelhetünk a *Helyes_Beat* zenekarral, a *Magyar Continental Singersszel,* az *Amaro Dellel, Csiszér Lászlóval, Gável Andrással* és *Gellérttel, Pintér Bélával* és *Prazsák Lászlóval,* valamint bátorító igei üzenetek is elhangoznak majd a színpadról.

A gyermekek számára most is külön programmal készülnek, missziós szervezetek mutatkoznak be a misszió expón, megszervezik a huszonnégy órás dicsőítést, és a rendezvényt megelőző napon (május 23.) a dicsőítésben szolgálók számára konferenciát szerveznek.

Várják mindazokat, akik szeretnének együtt ünnepelni keresztény testvéreikkel és megélni az összetartozás örömét – felekezeti hovatartozástól függetlenül. Azokat, akik a szívükön viselik országunk sorsát, a keresztények egységét, és készek együtt imádkozni ezért.

Várják azokat, akik tartalmas programra, színvonalas zenei élményre, lelki feltöltődésre vágynak. Várják az Istent keresőket, az elfáradtakat, akik felfrissülésre vágynak, egész gyülekezeti közösségeket, imacsoportokat, ifjúsági csoportokat. Várják a kicsiket, nagyokat és még nagyobbakat.

Várnak *téged,* aki ezeket a sorokat olvasod, mert *érted* történik mindez! Gyere, és találkozz a mindenható Istennel, ünnepeld és dicsőítsd őt több ezer keresztény testvérünkkel együtt az egész Kárpát-medencéből!

Mert: *„Ez az a nap, amelyet az Úr elrendelt, vigadozzunk és örüljünk ezen!”* (Zsolt 118,24)

EvÉlet-infó

További információ és jegyvásárlás: ezazanap.hu

HIRDETÉSEK

Evangélikus magazin a Magyar Televízióban

A május 4-én, vasárnap az M1-en 10.15-kor kezdődő *Evangélikus magazinban* többek között beszámolunk a Bénye község fennállásának háromszázadik évfordulója alkalmából megtartott ünnepi istentiszteletről és megemlékezésről. Az adást május 7-én, szerdán 16 órakor a Duna World csatornán megismétlik. Szerkesztő: *Nagy László,* rendező: *Horváth Tamás.*

Túrmezei Erzsébet-portré a Magyar Televízióban

Május 4-én, vasárnap az M1-en 11.30-kor 26 perces emlékműsort láthatnak *Túrmezei Erzsébetről.* Az adásban elhangzó énekeket az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatói adják elő, a verseket elmondja Túrmezei Erzsébet, valamint *Kubik Anna* színművész. Túrmezei Erzsébet életére emlékezik *Madocsai Miklós* és *Zászkaliczky Pál.* Szerkesztő: *Nagy László,* rendező: *Szekeres Csaba,* operatőr: *Halász Gábor.*

Könyvvásárok májusban

A Luther Kiadó minden érdeklődőt szeretettel vár könyvespavilonjánál a *XXII. Szent István könyvhéten* (Budapest, Ferenciek tere, 14-es stand) május 12-étől 17-éig 10–18 óra között.

* * *

Idén is részt veszünk az egyházkerületek *missziói napján* május 31-én.

* * *

Saját kiadványainkra *15% kedvezményt* biztosítunk!
Szeretnénk felajánlani gyülekezeteinknek, intézményeinknek és egyéni vásárlóinknak az *előrendelés* lehetőségét, hogy a megvásárolni kívánt könyveket a missziói nap helyszínén *postaköltség nélkül* átvehessék. Ehhez kérjük, megrendeléseiket legkésőbb *május 26-ig* küldjék el a kiado@lutheran.hu címre, és szíveskedjenek jelezni, melyik könyvvásárba kérik a csomagot, illetve készpénzzel vagy átutalással kívánnak-e fizetni. Átutalásos számla esetén *10%,* készpénzes fizetésnél *15% kedvezményt* adunk.

A *könyvvásárokban csak készpénzes számlát* áll módunkban kiállítani!

Luther Kiadó: 1085 Budapest, Üllői út 24. • 1/317-5478, 06/20/824-5518
Könyvesbolt: 1/411-0385 fax: 1/486-1229
kiado@lutheran.hu • *lutherkiado.hu* • *facebook.com/LutherKiado*

Fesztiválon a könyvek könyve

Bemutatták a protestáns új fordítású Biblia új, revideált kiadását

Sok ezer színes könyv kínálta magát a Millenárison, a 21. budapesti nemzetközi könyvfesztiválon. Igazi kulturális kavalkádba csöppenhetett a látogató, ahol külföldi és hazai könyves műhelyek kínálták kiadványaikat. Huszonöt ország közel száz neves alkotója, továbbá mintegy négyszáz hazai és határon túli magyar író neve fémjelezte a könyvfesztivál gazdag programját. Író-olvasó találkozók, dedikálások, könyvbemutatók, kerekasztal-beszélgetések csábították a Gutenberg-galaxis produktumai iránt még mindig szép számban vonzódó érdeklődőket. Nemcsak szakmabelieket, hanem olyan fiatalabb és idősebb látogatókat, akik szeretik – és az elektronikus médiumokkal szemben előnyben is részesítik – a jó és szép könyveket. Bennünket, protestáns keresztyéneket a könyvfesztiválra most elsősorban mégis a sok ezer színes és érdekes könyv felett álló könyv, *a könyvek könyve* vonzott.

Marosi Nagy Lajos

Már a főbejárat közvetlen közelében és a kiadók standjai között is számos helyen olvashattuk a plakátokon: *„A Biblia mindenkié! – Megjelent a protestáns új fordítású Biblia legújabb revideált kiadása.”*

A revideált új fordítású Biblia (RÚF 2014) megjelenése alkalmából a Magyar Bibliatársulat április 25-én ünnepi könyvbemutatót rendezett a könyvfesztiválon. A bemutató második emeleti helyszíne, a Supka Géza terem is azt sugallta jelképesen, hogy „ez a könyv, a könyvek könyve” *(Gárdonyi Géza)* fölötte áll minden, könyvben leírt emberi gondolatnak. És miközben az alsóbb szintekről felszűrődött a jó értelemben vett kufárkodás zaja, addig az új bibliafordítás szövege mint transzcendens üzenet fenségesen hangzott *Kubik Anna* színművész szépen megformált előadásában, *Kéringer László* előadóművész recitáló éneklésében és a szöveggondozást végző professzorok nyilatkozataiban, akik egytől egyig hangsúlyozták, hogy tudományos munkájukat „levetett saruval” végezték.

A Biblia az Isten szava az emberhez, kötelességünk nyelvi ápolása, hogy minden kor emberéhez érthető módon és hitelesen szólhasson. A Magyar Bibliatársulat kuratóriuma ennek jegyében határozott 2005-ben az új fordítású Biblia revíziójáról. Az ünnepi könyvbemutatót *dr. Pecsuk Ottó,* a bibliatársulat főtitkára is azzal a gondolattal vezette be, hogy a bibliafordítás szakértői szerint általában nemzedékenként egyszer felül kell vizsgálni a szövegeket.

Az 1975-ben kiadott első „új fordítást” követően 1990-ben jelent meg az új fordítás első revideált változata. Az azóta eltelt közel negyedszázad mindenképpen indokolt egy újabb revíziót.

Sokrétű munka előzte meg, mire a Szentírás legújabb magyar kiadása az olvasók kezébe került. Az átdolgozott bibliakiadás előmunkálatai a bibliaolvasók észrevételeinek összegyűjtésével kezdődtek. Az érdemi munka a Magyar Bibliatársulat Szöveggondozó Bizottságában folyt. *Kustár Zoltán,* a Debreceni Hittudományi Egyetem professzora, *Tokics Imre,* az Adventista Teológiai Főiskola tanára, *Vladár Gábor,* a Pápai Református Teológiai Akadémia professzora, valamint *Bácskai Károly,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatója végezte a revíziót nagy szakértelemmel, alázattal és elkötelezettséggel. Mindnyájan hangsúlyozták, hogy a revideálás nem újrafordítás. Annál bizonyos szempontból sokkal nehezebb feladat, mivel szigorúan igazodniuk kellett az 1975-ös új fordítás idején kialakított hermeneutikai szempontokhoz.

Ne várjon tehát az olvasó teljesen újrafogalmazott szöveget! Munkájukat Tokics Imre leginkább „leporoláshoz”, Kustár Zoltán „egy lakás újrafestéséhez”, Vladár Gábor olyan „külső renováláshoz” hasonlította, amelynek folyamán egy-egy elemet akár hangsúlyosabban is kiemelnek.

A biblikus teológiai szakértők munkájuk során megőrizték a bibliai szöveg tagoltságát, ugyanakkor ügyeltek arra is, hogy ne csak jól olvasható, hanem felolvasva is jól hangzó szövegeket tegyenek közzé, és igazodjanak a mai beszélt köznyelvhez. Ezért az archaikus, ma már nem használatos kifejezéseket igyekeztek újakkal kiváltani. Következetesen dolgoztak a fordítások stílusbeli egységén is, mígnem elmélyült munkájuk nyomán kialakult az új revideált szöveg.

Az új protestáns Biblia a Magyar Bibliatársulat megbízásából a református Kálvin Kiadó gondozásában jelent meg. *Galsi Árpád* kiadóigazgató elmondta, hogy az új fordítás kéthasábos, 1350 oldalas verzióját Hollandiában nyomtatták 36 grammos bibliofil papírra. A keménytáblás változat mellett – amely különböző színekben közepes és nagy méretben kapható – olcsóbb, úgynevezett kartonált változat is megjelent. A kínálatban található bőrkötésű Biblia is, mindkét méretben, arany élmetszéssel.

GALAMBOS ÁDÁM FELVÉTELE

Pecsuk Ottó bemutatja a szöveggondozó bizottság megjelent tagjait (balról jobbra): Tokics Imrét, Kustár Zoltánt, Vladár Gábort és Bácskai Károlyt

A könyvbemutatón a Magyar Bibliatársulat főtitkára mondott zárszót. Pecsuk Ottó hangsúlyozta: elsődleges céljuk az volt, hogy olyan bibliafordítás készüljön, amelyre bizalommal támaszkodhatnak a 21. században új missziói feladatok megvalósítására hivatott tagegyházak.

A szerző a Magyar Bibliatársulat kurátora

Molière tragikuma Udvaros Béla tollából

Rendezőként ugyan már visszavonult az Evangélium Színház alapítója, a teátrum világától azonban kilencvenedik életévében sem távolodott el. Bizonyság erre *Molière tragikuma* címmel megjelent kötete, amelyet *Albert Gábor* író mutatott be a könyvfesztiválon. (*Udvaros Béla* jobbján Kossuth-díjas leánya, *Dorottya,* aki – *Pelsőczy Lászlóval* egyetemben – részleteket is felolvasott a Nap Kiadó gondozásában megjelent kötetből.)

T. Pintér Károly *felvétele*

Ki állja meg a helyét?

Eric Metaxas Bonhoeffer-életrajza

■ Dr. Csepregi András

Eric Metaxas Bonhoeffer – Pásztor, mártír, próféta, kém című életrajzának magyar nyelvű megjelenése esemény lehet többféle olvasókör számára is. Esemény lehet a gyülekezetekben élő evangélikus és református olvasók számára – hogy először a saját szűkebb környezetemről beszéljek –, akik igehirdetésekben már gyakran hallhattak *Dietrich Bonhoefferről,* tanulmányokat olvastak róla, kézbe vehették a *Követést* vagy a *Börtönleveleket,* és istentiszteleteken énekelhették az *Áldó hatalmak oltalmába rejtve* című, fogságban született versére írt éneket.

Az életrajz őket ahhoz segíti hozzá, hogy ennek a mély és szuggesztív erejű gondolkodónak az életét elhelyezzék Németország 1906 és 1945 közötti történetének eseményei között. Bonhoeffer szemén keresztül láthatják az első világháború végéig tartó császárság világát, amely az arisztokrácia és a felső középosztály számára a stabilitást jelentette; majd az összeomlást, amely az egyik bátyját is maga alá temette; később a Weimari Köztársaság vergődését, végül a náci uralom hátborzongató valóságát.

Esemény lehet az életrajz katolikus, újprotestáns és karizmatikus keresztény olvasók számára is, akik Bonhoeffer történetén keresztül belepillanthatnak a német protestantizmus sajátos kultúrájába. Végül eseményt jelenthet az érdeklődő, de az egyházi életben nem otthonos olvasó számára is, hiszen a *Hitlerrel* szembeforduló történelmi alakon keresztül, akinek harcait az egyetemes emlékezet őrzi, egy töprengő teológussal, elszánt hitvallóval, imádkozó hívő emberrel találkozhatnak. Bonhoeffer egymástól távoli olvasóköröket köthet össze.

Néhány napja beszélgettem egy tájékozott, érzékeny, de az egyházi életben nem járatos újságíróval, aki azt mondta, hogy nem tudta letenni a könyvet, amíg a végére nem ért, csak azt nem érti, hogy miért nem találkozott Bonhoeffer történetével már korábban is. Lehet, hogy ez az igényes, súlyos életrajz át fogja törni a falakat?

Életének ellentmondásai

Dietrich Bonhoeffer rövid életét ellentmondások jellemzik, ezek között, ezek ellenére igyekezett teljes életet élni. Pietista keresztény anya és agnosztikus pszichiáter apa nevelte, ő pedig mindkettőjük szellemi örökségéhez ragaszkodott. Mind a liberális *Adolf von Harnack,* mind az újortodox *Karl Barth* nagy hatással volt rá, s bár ők egymással szemben álltak, Bonhoeffer mindkettőjük tanítványának vallotta magát.

Lelkész lett, de nem zárkózott be egyháza védett és belterjes világába, hanem nagyobb közösségének a sorsa foglalkoztatta. Ígéretes tudós volt, de az egyetem világánál mélyebben érintette, ha külvárosi kamaszokat taníthatott. Otthon volt nyelvében és kultúrájában, döntő felismeréseit mégis külföldön szerezte, akár a Szent Péter-bazilikában, akár a harlemi fekete közösségben. Kiváltságos környezetben élt, mégis az elsők közt értette meg, hogy ha a náci uralom a zsidókat fenyegeti, akkor Jézus Krisztus egyházának mellettük van a helye. Gyűlölte az erőszakot, mégsem hárította el, hogy részt vállaljon egy olyan összeesküvésben, amely Németországot akár a gyilkosság árán is meg akarta szabadítani Hitlertől. Szíve mélyéből vágyott a szeretetre, mégsem kötötte meg azokat a kompromisszumokat, amelyek egy kapcsolatot vagy közösséget az igazság rovására fenntartottak volna.

Ennyi ellentmondást lehetetlen egy rövid és kihívásokkal szemben felőrlődő élet során elrendezni, nem csoda, hogy Bonhoeffer inkább kérdéseket hagy ránk, mint lekerekített válaszokat. Élettörténete ma is felzaklató olvasmány – de jól tesszük, ha egy ideig együtt élünk a kérdéseivel. Fontos lehet újra és újra azt is megkérdeznünk: mit tettünk volna, hogyan döntöttünk volna az ő helyében?

Döntései

Bonhoeffer különleges életét egyikünk sem másolhatja le, mégis tanulságos lehet elidőzni a legfontosabb döntéseinél. Először annál, amikor az ígéretesen kezdődő egyetemi oktatói pályán töltött mindössze két év után úgy döntött, hogy inkább lelkipásztori feladatot vállal. Talán úgy érezte, hogy Jézus követése több az elme pallérozásánál; abba beletartozik az életközösség vállalása is mindazokkal, akik az övéinél talán sokkal szerényebb emberi készségek birtokában igyekeznek megérteni és teljesíteni Mesterük akaratát.

A hitleri szándékok megvalósulása idején, amikor a hatalomhoz való alkalmazkodás régi barátságokat tett tönkre, és a hűségesek gyakran elszigetelődtek, a gyengék pedig könnyű prédává lettek, nem volt elég tanítani az igazságot, de meg is kellett élni közösségben. A *Követés* című munkájában ezért fogott neki az evangélikus teológiában olyan ritkán felismert feladatnak, a *Hegyi beszéd* magyarázatának, és jutott el a hit és az engedelmesség engedmény nélküli összekapcsolásához: „csak a hívő engedelmes – csak az engedelmes hisz".

Később a *Közösségben* című rövid, de annál súlyosabb írásában pedig a megtartó közösség erővonalait rajzolja meg, amelyből azért nem hullik ki a gyenge, és amelyben azért nem uralkodik az erős, mert Krisztus körül formálódik ki, és a tagjai Krisztuson keresztül kapcsolódnak össze egymással.

Álljunk meg mellette egy percre akkor is, amikor 1939 nyarán azon vívódik, hogy Amerikában végezzen-e értékes lelkipásztori szolgálatot, vagy visszatérjen Németországba, ahol vér szerinti testvérei és hittestvérei egyre nagyobb nyomással szemben igyekeznek védelmezni a szabadság és az emberség egyre szűkülő tereit. Az Amerikába emigrált németek lelkigondozása és az amerikai közvélemény gyors és hiteles tájékoztatása terén – amelyet a Hitvalló Egyház bízott volna rá – fontos szolgálat várta, ő mégis úgy érezte, hogy a harcban való részvétele közvetetté válik. Úgy érezte, hogy ott a helye, ahol a harc a legnehezebb, ahol a kockázat a legnagyobb, ahol erejére és intelligenciájára a legnagyobb szükség van.

Bár amerikai útinaplóját hiánytalanul ismerjük, a sokadik olvasás után is az a benyomás maradhat meg bennünk, hogy Bonhoeffer számára sem volt teljesen világos, hogy miért kell hazatérnie, abban viszont egészen biztos volt, hogy otthon, övéivel szoros, közvetlen közösségben van a helye. Amiről korábban a *Követésben* írt – hogy a tanítvány nem értelmezi, nem is reflektálja a hívást, hanem engedelmeskedik neki –, azt most a saját életében kezdte el megvalósítani.

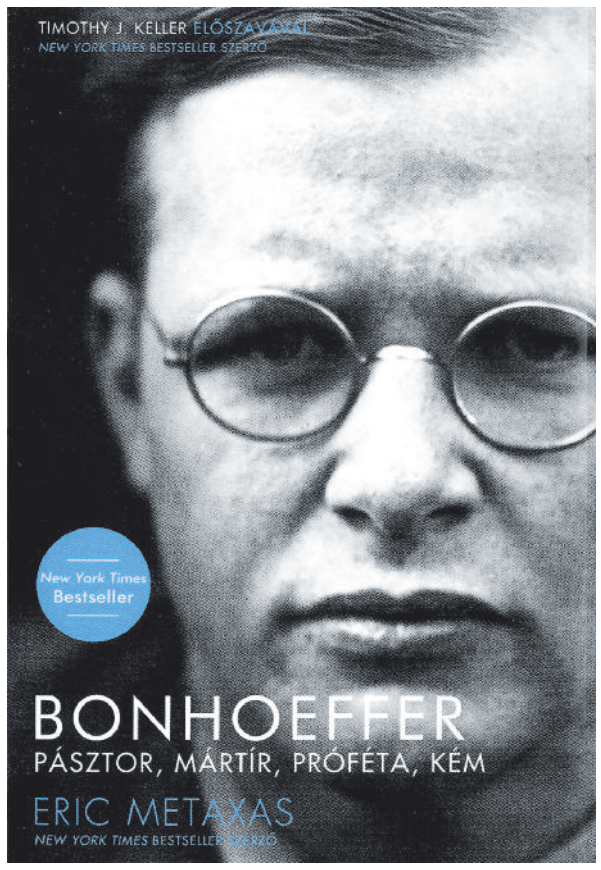

Álljunk meg végül, és próbáljunk meg hallgatózni annál a valószínűleg négyszemközti beszélgetésnél, amikor Dietrich Bonhoeffer sógora, *Hans von Dohnányi,* a náci titkosszolgálat, az Abwehr magas rangú tisztje beavatta őt azokba az információkba és tervekbe, amelyekről egész Németországban csak egy-két tucat ember tudhatott. Dohnányi már jó ideje gyűjtötte a dokumentumokat Hitler gaztetteiről, abban a reményben, hogy fel fog egyszer állni egy független német bíróság, amely meg fogja vizsgálni a bizonyítékokat, és el fogja ítélni Hitlert. Emellett Dohnányi arra is törekedett, hogy a hadsereg és a közigazgatás legkülönbözőbb posztjain szolgálatot teljesítő titkos ellenállókkal együtt egy kormányképes szervezetet hozzanak létre, amely a szövetséges hatalmak támogatásával vissza tudja vezetni Németországot a kiegyensúlyozott nemzeti közösségek világába.

Szükség esetén – mondhatta sógorának Dohnányi – az erőszak alkalmazásától sem fognak visszariadni. Dohnányi számíthatott Bonhoeffer érdeklődésére, hiszen tudta, hogy a cselekvés embere, és azt is, hogy néhány éve az egyház feladatává is tette, hogy álljon ellen az önkénynek. Beszédes képet használt akkor: ha egy őrült sofőr Berlin egyik sugárútján száguldozva egymás után gázolná el az embereket, akkor az egyháznak nemcsak az volna a feladata, hogy bekötözze a sebesülteket és vigasztalja a gyászolókat, hanem az is, hogy rudat dugva a kerék küllői közé megállítsa az őrült autóját.

Kész vagy-e – kérdezhette Dohnányi – most tényleg csatlakozni azokhoz, akik be akarják dugni a rudat a küllők közé, s ezzel összepiszkolhatják a kezüket? Vállalod-e a kettős ügynökséget, azt, hogy formálisan a náci birodalom titkosszolgálatának dolgozol, valójában viszont az ellenállás és külföldi partnerei informátora leszel? Vállalod-e mindazt, ami a konspirációval együtt jár, a titoktartást, a félrevezető hazugságot, az erőszakba való beleegyezést? Hajlandó vagy-e te, aki Jézus tanítványaként olyan nagyra értékeled a tisztaságot, összepiszkolni a kezedet?

Nem tudjuk, hogy Bonhoeffer meddig gondolkodott a döntésen, de végül igent mondott, s ez a válasz gyökeresen megváltoztatta az életét. Keresztény emberként ragaszkodott régi hitéhez, teológusként semmit nem felejtett el abból, amit addig megtanult, de mindez az új helyzetben, egy új kihívással szemben új dimenziót is kapott. „Mit jelent igazat mondani?" – teszi fel a kérdést egyik esszéjében. „Mit jelent részesülni az idegen bűnben?" – kérdezi meg egy másik írásában.

Az új kihívások kohójában a régi gyökerekből új teológia is sarjadt, amelyről börtönlevelei néhány izgalmas darabjában igyekezett számot is adni. De az új teológia útjain haladva is az egzisztenciális kérdés maradt számára a legfontosabb. „Ki vagyok én?" – kérdezte 1944 júliusában született versében. A kérdésre még akkor sincs egyszerű, jól áttekinthető, tárgyilagos válasza:

„Ki vagyok én? Váltig faggat, gúnyol a magány, a gyötrelem.

Bárki vagyok, Te tudod, ismersz: Tiéd vagyok én, Istenem!"

Az életrajzról – két ütemben

Eric Metaxas kiváló író: lendületes, gördülékeny, jól követhető, ugyanakkor tartalmas életrajzot írt. Dietrich Bonhoefferről számos fontos tanulmányt olvashattunk már magyarul, az életrajz többlete hozzájuk képest az, hogy egy szövetben tárja fel számunkra Bonhoeffer életét, teológiáját, valamint azt a sajátos világot, amelyben ő Jézus követésére törekedett.

Ebben az egy szövetben egyszerre épül fel a szemünk előtt a náci hatalomgyakorlás célratörő és gátlástalan valósága, amellyel zavarba hozta az európai normákhoz szokott németeket, és az ellenállók tanácstalansága, akik túlságosan lassan ismerték fel, hogy kivel állnak szemben, és még akkor is vonakodtak túllépni az egymástól elválasztó ellentéteken, hadd érvényesüljön az „oszd meg és uralkodj" mesterien alkalmazott hatalmi technikája.

Martin Niemöller ismert szavai, amelyek így fejeződnek be: „…és amikor engem vittek, már senki sem maradt, aki szólhatott volna értem", intő példává lehetnének minden hasonló kor számára. Metaxas megmutatja, hogy Hitler milyen zseniális politikai intuícióval állította a saját hatalma szolgálatába a német tömegeknek az első világháború győzteseivel szembeni neheztelését, a megalázott büszkeségét, önzését, az elszigeteltségükből adódó korlátaikat s nem utolsósorban azt az elemi vágyukat, hogy a zsidó kisebbségben megtalálják minden bajuk felelősét.

Megmutatja, hogy a gátlástalanul működtetett propagandagépezet milyen erővel volt képes átmosni az agyakat és eltakarni a valóságot – elég arra gondolni, hogy a németek túlnyomó többsége még 1944 nyarán is hitt a végső győzelemben, és hazaárulóknak, a nép ellenségeinek bélyegezte azt a maroknyi ellenállót, akik merényletet kíséreltek meg a Vezér ellen.

Metaxas azt is megmutatja, hogy milyen sok különleges tapasztalatra és ismeretre volt szüksége Bonhoeffernek ahhoz, hogy felismerje a veszélyt, és elhatározza magát az ellenállás mellett; és azt is érzékelteti, hogy mennyire nehéz, szinte reménytelenül nehéz volt ezeket a tapasztalatokat egy szűk körön kívül másokkal is megosztani. Bonhoeffer nemcsak különlegesen kulturált, érzékeny és felelősséggel átitatott családból származott, de sokat járt külföldön is, a barátai között volt zsidó származású lelkész, egy New York-i moziban egy francia lelkész társaságában nézte meg a *Nyugaton a helyzet változatlan* című háborúellenes filmet – csupa olyan inspiráció, amelyet a németek többsége távolról sem ismert, így könnyű prédái lettek Hitler gátlástalan manipulációjának.

Ugyanezek a különbségek még a Hitvalló Egyházon belül is érvényesültek – bár ugyanazt a hitvallást követték, ha a világról más fogalmaik voltak, akkor az egy hitvallás egészen különböző szemléletekhez és döntésekhez vezethetett. Az ellenállók többségével Bonhoeffer nem volt hitvalló közösségben, de életre-halálra összekötötte őket az, hogy hasonlóan látták és értékelték a Németországra leselkedő veszélyt.

Az életrajz néhány szakaszát ugyanakkor másképp írtam volna meg: azokat a részleteket, amelyekben a szerző – véleményem szerint – összekacsint konzervatív olvasótáborával. Az amerikai útinaplónak a New Yorkban megismert liberális kereszténységgel szemben kritikus mondatait kevésbé ünnepeltem volna, a *Börtönlevelek* teológiáját pedig több jelentőséggel ruháztam volna fel. Vagy legalább azonos mércével mértem volna, és nem hangsúlyoztam volna a jó barátnak írt levelekkel kapcsolatban azt, hogy személyes, nem kiadásra szánt gondolatokról van szó, ha ugyanezt korábban nem mondtam el az amerikai útinapló ugyancsak személyes és ugyancsak nem kiadásra szánt szavaival kapcsolatban.

Ezzel a rövid kritikai megjegyzéssel tartozom az Olvasónak, ugyanakkor ezzel nem kívánok megsemmisíteni semmit abból, amit korábban a könyv érdemeként mondtam el. Inkább azt érzékeltetem vele, hogy New York talán nincs is annyira messze Budapesttől, mint látszik – legyen ez a megfigyelés akár zavarba ejtő, akár megnyugtató.

Ki állja meg a helyét?

Az ismertetés címét egy 1942 végén született esszéből – *Tíz év múltán* – választottam. Ez Bonhoeffernek az a kérdése, amely életrajzának mai olvasóit összeköti, éljenek New Yorkban, Berlinben vagy Budapesten, legyenek konzervatívok vagy liberálisok, keresztények, zsidók, muszlimok vagy humanisták. Ki állja meg a helyét a pusztító erőkkel szemben? Ki képes a halállal szemben szolgálni az életet? Eric Metaxas életrajza mindenkit inspirálhat, aki erre a kérdésre keresi a választ.

Eric Metaxas: Bonhoeffer – Pásztor, mártír, próféta, kém. Fordította Berényi György és Kriszt Éva. Az Immanuel Alapítvány Kiadója, Szombathely, 2014. Ára 5450 forint.

A fenti, lapunk felkérésére készült ismertető elhangzott április 25-én a 21. budapesti nemzetközi könyvfesztiválon, a könyvről szervezett beszélgetés keretében.

Kőbe vésett orosházi tisztelet

Benkő István (1913–1993) lelkész és Fasang Árpád (1912–2001) tanító emlékezete

▶ Két újabb emlékkővel bővült az orosházi evangélikus templom kertjében kialakított térség. A város alapításának kétszázhetvenedik évfordulójára újjávarázsolt gyülekezettörténeti emlékparkban húsz évvel ezelőtt állítottak emlékoszlopot, majd 1995-től minden évben egy Orosházán szolgált evangélikus lelkész és egy arra érdemes tanító emlékére helyeztek el egy-egy követ. Múlt vasárnap *Benkő István* lelkész és *Fasang Árpád* tanító emléke előtti tisztelgéssel tett bizonyságot a gyülekezet arról, hogy híven őrködik néhai elöljárói örökségén. Az április 27-i ünnepi alkalmon a Benkő és a Fasang családnak is számos tagja részt vett. Az alábbiakban *Koszorús Oszkár* helytörténész, nyugalmazott egyházmegyei felügyelő emlékező beszédét osztjuk meg olvasóinkkal.

Településünk alapítása nem vész a messze idők homályába. Írott forrásokból tudjuk, hogy a Tolna megyei Zombáról elüldözött, evangélikus vallásukhoz ragaszkodó jövevények – a Dunántúl más településeiről érkezőkkel – 1744. április 24-én vetették meg Orosháza alapjait.

Egyházközségünk a most kétszázhetven éves város életében a folytonosságot képviseli. Az evangélikus vallás a települést összetartó érzelmi közösség és emberformáló erő volt, szellemi vezetői a mindenkori lelkészek és tanítók. Munkásságukra emlékeznünk kell. Sokszor igen nehéz időkben hirdették Isten igéjét, végezték a keresztyén oktatást és nevelést, a hatalommal szemben képviselték a település egységét.

* * *

A 39. kő Benkő István lelkész, megbízott esperes emlékét őrzi ezután. „Működésére jellemző a tevékeny munka, a hitből fakadó jó igehirdetés, a buzgó imádság, ami a gyülekezet életében láthatóan gyümölcsöző” – szólt róla lelkésztársa, *id. Koszorús Oszkár* esperes tízéves orosházi szolgálata alkalmából tartott köszöntőjében.

Valóban. Mi, akik ismertük, tudjuk, Benkő István mélyen hívő, kivételes munkabírású, nagy műveltségű lelkész volt. A Pest megyei Monoron született 1913. március 19-én. Édesapja, *Benkő István* csizmadiamester volt, édesanyja *Dudás Ida.* Az elemi iskolát szülőfalujában, a középiskola nyolc osztályát Cegléden, a Kossuth Lajos reálgimnáziumban végezte. 1931-ben kitűnően érettségizett, majd beiratkozott a pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem soproni Evangélikus Hittudományi Karára.

A teológián kitűnt rendkívüli képességeivel, professzorai és évfolyamtársai is elismerték, a legjobbak között tartották számon. Mindig jól vizsgázott. Egy időre azonban meg kellett szakítania tanulmányait. Jóhiszemű édesapja váltót írt alá, és miután az adós nem fizetett, az ő vagyonukat árverezték el. A família teljesen tönkrement, szétesett. Így nem maradt számára anyagi alap, abbahagyta a teológiát, a vető- és virágmagot termeltető híres monori cégnél helyezkedett el. Óriási igyekezettel látott munkához, elöljárói felfigyeltek rá, küszöbön állt kertészeti stúdiumainak megkezdése a németországi Erfurtban. Professzora, *Deák János* azonban érte ment, visszahívta a teológiára, magukhoz vette lakni, és ösztöndíjat is sikerült szereznie számára.

Benkő István megkettőzött erővel dolgozott, szorgalmasan készült a papi pályára, az evangélium hirdetésére. Az 1935/36-os tanévben Helsinkiben tanult. Életének vezérigéjéül Kol 4,17-et választotta: *„Vigyázz a szolgálatra, amelyre vállalkoztál az Úrban, hogy azt betöltsed!”*

Finnországból visszatérve először Gyulára került segédlelkésznek, majd Budapesten, a Deák téren *Raffay Sándor* püspök mellett töltött egy esztendőt, aztán a budapest-fasori gyülekezet káplánja lett. Sikerült kibékítenie szüleit, a családot ismét egybekovácsolta.

1939 őszén Gyulán választották meg parókus lelkésznek. 1940-ben megnősült, *Stéberl Zsuzsannát,* a nemzetközi hírű gyulai kolbászgyáros, *Stéberl András* lányát vette feleségül. 1945-ben született egyetlen fiuk, *Benedek.*

Hatalmas terület tartozott ekkor a gyulai egyházközséghez, Benkő István állhatatosan szolgált a nehéz időkben. Szerette a gyulaiakat, a gyulaiak is szerették őt, mégsem itt öregedett meg.

1962 augusztusától Orosházára hívták meg lelkésznek. A nyugalomba vonult *Fürst Ervin* örökébe lépett, ugyanakkor lelkésztársa, *id. Koszorús Oszkár* viselte az esperesi tisztséget. Kiváló érzékkel, páratlan diplomáciai készséggel kormányozta a helyi egyházközséget mint igazgató lelkész. A lelkigondozás mellett felelősséget érzett az egyház anyagi ügyeiért, az épületek, a templom állandó felújításáért, a temetők rendjéért.

Hamar megkedvelte Orosházát, ahol bőséges lehetősége nyílt a szolgálatokra. Gyakran látogatta az egyháztagokat otthonukban és betegségük idején a kórházban is. Mindig igényes volt beszédeinek, prédikációinak elkészítésében. Érdekesen, színesen magyarázott, érzékletesen tudta mondanivalóját megjeleníteni. Rendkívül mozgékony, széles látókörű, képzett ember volt.

Orosházi évei alatt hét alkalommal járt Finnországban, többször prédikált a finn rádiókban. Híveket szerzett az északi országban Magyarországnak és Orosházának is. Az 1960-as évektől kezdve minden esztendőben érkeztek finnek, és az orosháziak is utaztak Helsinkibe, Tamperébe, Kuusankoskiba. Mindennek Benkő István volt a fő mozgatója.

Időközben *Kis János* és *Gyarmati István* személyében fiatalabb lelkésztársakat kapott. Miután id. Koszorús Oszkár nyugalomba vonult, 1982. január 1-jétől ő lett a Nyugat-békési Evangélikus Egyházmegye megbízott esperese. A szolgálatot 1983-ban *Pintér Jánosnak* adta át. Ekkor már elmúlt hetvenéves. Rövid pihenő után 1984-ben komoly bátorságról tett tanúbizonyságot, mikor feleségével együtt a brazíliai São Paulóba utazott. Bár Brazíliában a magyarok papja volt, finn nyelvű istentiszteleteket is tartott.

Orosházán halt meg 1993. november 28-án. Gyulán, a családi sírboltban helyezték örök nyugalomra, felesége egy hónappal élte túl.

* * *

BOTTA DÉNES FELVÉTELE

A 40. követ Fasang Árpád tanító, tanár, zeneszerző, egyházzenész, karnagy emlékére helyezzük el. Az *Orosházi Evangélikusok Lapja* egyik 1931-es példányában azt olvashatjuk, hogy augusztus 9-én a hívek nagy serege gyűlt össze a templomban a tanítóválasztó közgyűlésre. Három állásra hét jelölt pályázott, akiket a próbaorgonálás és -éneklés előtt bemutattak a gyülekezetnek.

Fasang Árpádról megtudták, hogy 1912. június 30-án született Krakkóban, ahol apja vasmunkás, hengerész volt. A középiskola négy osztályát Miskolcon végezte, majd átiratkozott az evangélikus tanítóképzőbe, ahol szorgalmával kivívta tanárai és tanulótársai szeretetét. Tanítói és kántori vizsgáján is jeles eredményt ért el, három évig önálló kántor volt a miskolci evangélikus egyháznál.

Az orosházi szavazás végeredményeként *Macher Lajos* és *Székely Béla* mellett Fasang Árpádot segédtanítóvá választották. Azonnal megkezdte a tanítást a Zombai utcai iskolában, az I. és a II. vegyes osztályban, egy tanteremben hatvan-hetven gyerekkel.

Kiváló tantestületbe került. A Meszes kisközi, úgynevezett központi iskolában *Holecska* (később *Honti*) *László, Csizmadia Mihály, ifj. Zatykó Mihály* és Macher Lajos, a Thék Endre utcában *Zatykó Mihály,* a Torkos Kálmán utcában *Orbán János,* a Komlósi utcában *Sass Árpád,* a Táncsics utcában *Zelenka István,* a Rákóczi utcában *Zatykó András,* a Hajnal utcában *Tóth László,* a Szalmapiac téren *Adamcsok Lajos,* a Katona utcában Székely Béla tanított.

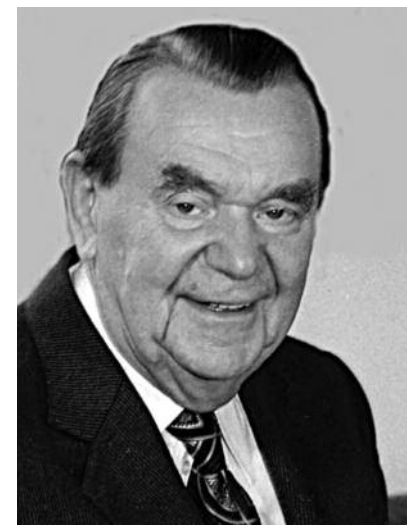

Napi munkája mellett bekapcsolódott az Evangélikus Keresztyén Ifjúsági Egyesület, a KIE munkájába. Tóth Lászlóval és majdani apósával, Orbán Jánossal írásmagyarázatot és ismeretterjesztő előadásokat tartott, ének- és zenetanfolyamot vezetett.

A következő esztendőben titkos szavazással előléptették, javadalmát is jelentősen megemelték. 1935. szeptember 1-jétől rendes tanítói státusba került.

Szorgalmasan képezte magát, 1938-ban Budapesten elvégezte a Zeneakadémiát, zeneszerzői oklevelet nyert. 1939. október 1-jétől 1940. június 30-áig kilenc hónapi tanulmányi szabadságot kért, s mint a korabeli jegyzőkönyv írta, „mely időre saját fizetése terhére helyettest alkalmaz”.

Érdekes sorokra bukkantam az *Orosházi Evangélikus Gimnázium Évkönyvében.* Az 1939. október 31-i reformációi emlékünnepen az evangélikus templomban „énekkarunk *Orbán Éva* VII. o. (ez ma III. gimnázium) tanuló vezetésével Fasang Árpád orgonaművész kíséretе mellett a »Mely igen jó az Úristent dicsérni…« kezdetű egyházi énekünket adta elő.”

1940 őszétől folytatta tanulmányait, hogy a tanítóképző intézeti tanári képesítést is megszerezze. E célból heti egy nap szabadságot kért, hogy Budapestre utazhasson. Raffay Sándor püspök külön levélben javasolta az egyházközség vezetésének, hogy Fasang Árpád részére szabadságot engedélyezzenek. A presbitérium támogatta a kérést, Fasang Árpád újabb oklevelet szerzett.

1941 szeptemberében, tízévi munka után távozott Orosházáról. Ez időszak alatt alapozta meg későbbi nagy ívű pályáját.

Egykori, ma is élő orosházi tanítványai nyolcvan év felettiek, mindnyájan tisztelettel és szeretettel emlékeznek rá. Kiegyensúlyozott, boldog, megelégedett ember volt, sugárzott róla a lelki derű. Megtalálta örömét a tanításban, növelte az evangélikus iskola tekintélyét.

Szarvason, a Luther-tanítónőképzőben folytatta pedagógusi pályáját. Feleségül vette Orbán Évát. Négy gyermekük született: *Árpád, Zoltán, János* és *Márta.*

1946-tól *Ordass Lajos* püspök közbenjárására átvette a tanítónőképző igazgatását, majd 1950-től Sopronban a tanítóképző tanára, egyúttal óraadó a soproni evangélikus teológián. 1953/54-ben a győri Zeneművészeti Szakközépiskola igazgatója.

Kiemelkedő munkájára felfigyeltek, 1954-től Budapestre hívták. A Népművelési Minisztérium művészetoktatási osztályának vezetője, majd a Művelődési Minisztérium zenei főosztályának vezetője lett. Munkásságához is köthető a vidéki zeneiskolai hálózat kiépítése. Többször találkozott *Kodály Zoltánnal,* aki nagyra értékelte Fasang Árpád munkásságát.

Életének új szakasza kezdődött 1958-ban, amikor a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola igazgatójává választották. Itt tanított egészen 1972-es nyugdíjazásáig.

Rendkívül gazdag életművéről csak dióhéjban van módom szólni. Elkészítette, majd bővítette a *Harmóniumiskolát,* a *Korálkönyvet,* kórusműveket írt a *Karénekeskönyvbe.* Részt vett az evangélikus egyház zenei bizottságában, énekeskönyvünk 106. énekének dallamát ő szerezte. *Zenei kultúra* címmel írt egyetemi jegyzetet, ének-zene tankönyvet a gimnáziumok számára, főiskolai jegyzetet *Esztétika – zeneművészeti ismeretek* címmel.

Ami nekünk különösen fontos, 1981-ben közreadta *Bartók Béla* Békés megyei népdalgyűjtését. A Kórusok Országos Tanácsa (Kóta) tiszteletbeli elnöke, a Pedagóguskarok Országos Tanácsának egyik alapítója volt. Komoly szerepet játszott a hazai zenekultúra széles körű terjesztésében, számos kitüntetést kapott, közöttük a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét.

1969-ben fiaival együtt lépett fel itt a templomunkban. 2007-ben Fasang Árpád emlékére adott koncertet ugyanitt egyik unokája, *Fassang László* orgonaművész.

Egész élete szolgálat volt, szolgálni jött a világra. A Teremtő gondot viselt rá. 2001. március 12-én Budapesten halt meg. Róla is elmondhatjuk: a földön egy csillaggal kevesebb, a mennyben eggyel több.

A csepeli zeneiskola 2002-ben felvette Fasang Árpád nevét. Pedagógus-kórusfesztiválokon kiadják a Fasang Árpád-díjat, a galyatetői kápolnában – Kodály Zoltáné mellett – elhelyezték az ő emléktábláját is. Mi pedig most két kő előtt állunk meg.

Áldott legyen Benkő István lelkész és Fasang Árpád tanító emléke!

■ Koszorús Oszkár

Elhangzott 2014. április 27-én Orosházán, az evangélikus gyülekezettörténeti emlékparkban

Jegyzetlapok

(Napló, 2014)

GYARMATI GÁBOR FELVÉTELE

Esti töprengés. Ezek az apró írások – készüljenek otthon, asztalnál, vonaton – időn kívül élnek, afféle emigrációs termékek. Mint a szabad-fogoly *Mikes Kelemen* fájó-szép levelei, amelyeket nem létező nénjéhez írt. Én is ilyen álnaplókat próbálok írni anyám halála (1968) óta. Talán neki küldöm fáradt üzeneteimet.

„Mindannyiunk számára példaképek ezek a levelek. Emberi hangon szólni az embertelenségben” – írta jeles drámaírónk, *Hubay Miklós.* Naponta papírra vetette jegyzeteit, olykor egy-egy sort vastag filctollal, mert túl a nyolcvanadik évén már alig látott. Tapogatva, botladozva járt a könyvei közötti ösvényeken.

* * *

Jövendölés. Idős mérnökember beszél a földről, az évszakok változásáról, a rapszodikus időjárásról. Az elmúlt száz esztendőben egy Celsius-fokot emelkedett az átlaghőmérséklet, a jövőben hat-nyolc fokot fog változni – mondja egyre komorabb arccal. Kis tavak kiszáradnak az iszonyú hőségben; az ivóvíz mindennél többet ér!

Töprengek, mit tehetünk mi, ma élők az utánunk jövőkért? A legfontosabb: ne pazaroljunk. A szén-dioxid-kibocsátást csökkenteni kell. Vigyázni és óvni minden csepp vizet!

* * *

Holland család. A Margit híd közepén szálltak föl a villamosra. Magas férfi és nő és négy leányuk. Mint az orgonasípok egymás mellett, beszéltek, és fényképezték a távoli Parlamentet. Néztem őket, irigyelve a jókedvüket. Döbbenten vettem észre, hogy a zöld sálas fiatalasszony és a szőke lányok mind szemüveget viseltek!

Mondták a magukét, a sportos legidősebb a mogyorós csokoládét osztogatta. Kicsit részrehajló becsülettel, ahogyan a narancsüdítőt is. „Mennyi lány!” – mondta a barátom. „Szegény férfi!” – tódítottam. De nem sokáig, mert az erdélyi feleség, *Ilona* gyorsan a fejünkre csapott – megérdemelten – vizes ernyőjével.

* * *

A messzi vendég. Az Új Forrás Kiadó megjelentette és meghívta Budapestre az odzsibve indián költőt. *Jim Northrup* (Nagy-Kis Madár) több helyen is zsúfolt közönség előtt beszélt szüleiről és a Fond du Lac rezervátumról, ahol családjával él. És dolgozik, hiszen író, mesélő, kemény tollú újságíró is, dokumentumfilm-rendező. A vietnami háborúban megjárta az őserdők poklát, megélte a legnagyobb drámát, hogy embert kellett ölnie!

Néztem a jól öltözött amerikai diplomatákat, ahogy sürögtek az est előtt. Tűzték mindenhová a nagykövetség redőnyös fóliratát. Northrup kint beszélgetett az emberekkel, egy hátizsákos családdal, mély hangon dörmögve. Fején baseballsapka, hosszú, ezüst haja a válláig ért. Vastag ing rajta, zöld-sárga-piros csíkkal a gallérja alatt. Medvefog nyakláncán fából faragott könyvecske.

Azután mesélt, emlékezett a megaláztatásokra, felelt a kérdésekre. Nem indulatosan. Tavasszal kint van a rizsföldön, nyáron nyírfa kosarat készít, ősszel arat egész nap, télen pedig szálkás verseit írja ki a fejéből… Befejezésül olvasott a kötetéből, a fordító, *Gyukics Gábor* magyarul szólaltatta meg az egyszerű igazságok szabad verseit.

* * *

Heidegger-idézet. Emlékeztem rá, régen írtam le, kicsit meg is fakult a papírlap. Elveszett, de most itt van előttem, fájó-szép sorok: „Nemcsak Isten, az istenek menekültek el, hanem az istenség fénye is kialudt a világtörténelemben. A világéj ideje ínséges idő, mert egyre ínségesebb lesz. Már olyan üressé lett, hogy Isten hiányát sem képes hiányként érzékelni. Ínséges idő, mert hiányzik belőle a fájdalom, a halál és a szeretet elrejtetlensége.”

Attól megragadó ez az idézet, hogy miközben drámai dologról beszél, a remény kimondására is sarkall. Szüntelenül mondva azt, amit az ember a kezdetektől tud Istenről.

* * *

Örök vívódás. Az idő. A láthatatlan, a tünékeny és megfoghatatlan. „Az időt elgondolni nem tudjuk, csak megélni” – mondta *Bergson.* Tehát fut, mint szélparipa, száll, mint szép sólyommadár. Idézhetnénk azt is, hogy mit írtak a költők *Anakreóntól Weöres Sándorig.* Négy sorban milyen tömören fogalmazta meg *József Attila:* „Én nem csalódom – minden szervem óra, / mely csillagokhoz igazítva jár.”

És ott a születés és a halál, a fiatalság és az öregség, mind a suhanó percekkel. A *Hamletben* „kizökkent az idő”, *Pilinszky KZ-oratóriumában* egy pillanat az élet. *Tarkovszkij* filmjeiben szürke víztükörben nézi magát az idő – csak *Rubljov* kopott, aranybarna ikonjai időtlenek, ragyognak nem múló szépségükben.

* * *

Szűrös Mátyás új könyve. *Szűk volt a mundér* címmel jelent meg az egykori diplomata emlékezése az 1959–2013 közötti évekről. Mindig öröm, ha a közelmúltról jelenik meg kötet, amely igyekszik a fehér foltokat eltüntetni.

A szerző a mindig változó politika ellenében a szív és a lelkiismeret mellett döntött. A budavári Litea könyvesbolt bemutatóján a régi barát, *Pozsgay Imre* mondott bevezetőt, kiemelve, hogy a szerző mértéktartó, érdekes stílusban írta meg a régi évtizedeket.

Szűrös jó és kezdeményező diplomata volt, az első magyar politikus, aki követelt: szeretett volna eljutni a kárpátaljai magyarokhoz. Megtudni, hogyan élnek, milyen gondokkal küszködnek. Mint diplomatának gúzsba kötve kellett mozognia, mégis sikerült Bartók-estet szervezni, *József Attilát* megidézni, *Viszockij* rekedtes dalait meghallgatni… Szűrös Mátyás úgy érzi, emelt fővel járhat, ember maradt az embertelenségben. Megmaradt magyarnak.

* * *

Párás hegyek, illatos virágok. Távol-Keletre, a mély csendbe hív a Kogart Ház zöld plakátja. Aki megnyugvást, igazi szépséget keres rohanó világunkban, az keresse föl a modern termeket. Olyan ritka bemutatót lát, amilyet ma sehol a világon. A hagyományos kínai tusfestészet legszebb darabjai vannak együtt.

Elcsendesül az ember, amikor látja a falakon a finom papírra álmodott hegyeket, a sziklák közt kanyargó, lassú folyókat, a selyemvirágú cseresznyefákat, keskeny ösvényeket… És persze a gyönyörű, önmagukban is különös alkotásokat, a fekete-fehér kalligrafikus írásjeleket.

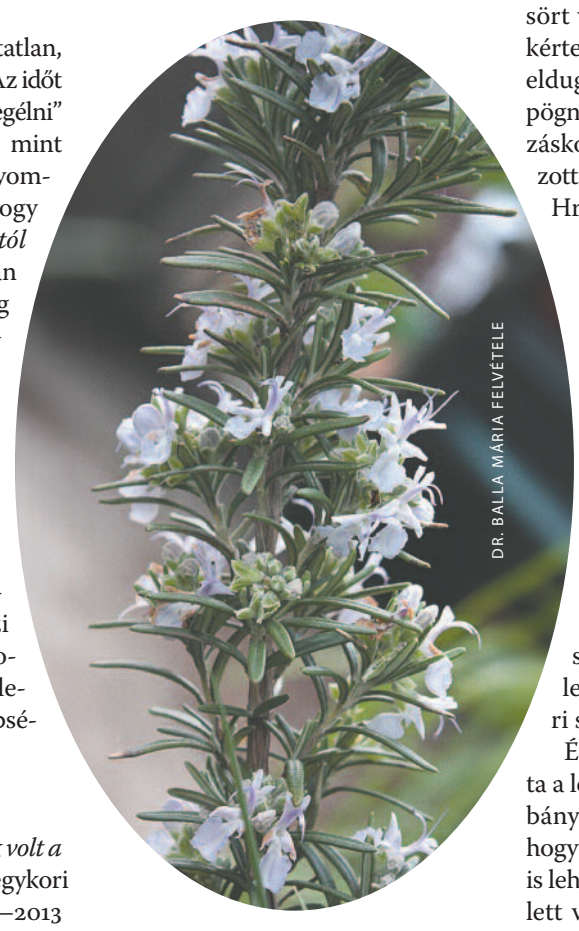

DR. BALLA MÁRIA FELVÉTELE

Olvasom a neveket, az alkotók születésének és halálának évét, s megdöbbenve látom, hogy ezek a mesterek nem sokkal jártak előttünk. Hogyan lehetséges ez? Úgy, hogy a mai alkotók tiszteletben tartották az elődök munkáit. Alig változott a tartalom és a forma az elmúlt századokban. Talán csak a versrészletek, tudós idézetek lettek mások.

Elmondhatjuk, ezeken a remek képeken is ott van a varázsolni tudó ecset, de ott van a filozófia és az irodalom is. A kecsesen lépdelő darumadár mintha a megállt időt jelenítené meg, az örök szépséget és szeretetet az elvaduló világban.

* * *

Kis nép. A magyar. De van nálunk kisebb is. És az emberiség is kicsi. Minél inkább fenyegeti a demográfiai robbanás, annál árvább lesz. Elfújja a szél, mint az ősz-arany falevelet. Magyarok: kis, veszendő nép. Egyre jobban hasonlítunk egy Amazonas menti apró indián törzshöz. A baszkokhoz, lettekhez, litvánokhoz… Lassan, észrevétlenül együtt pusztul mindegyikünk.

* * *

Paco de Lucía halálára. A nagy spanyol flamencogitáros a kedvenceim közé tartozik. Sokan vagyunk így az egész világon. Nem véletlen, hogy szülőföldjén, az andalúziai településen háromnapos gyászt rendeltek el. Ne gondoljunk sírásra, fekete ruhára. Az is lesz a kivételes művész iránti tisztelet jegyében. De lesz a barátok zenéje, fiatalok fergeteges, szerelmes tánca is. Hiszen *Paco de Lucía* zenéje, lázas akkordjai az életreményről szólnak, az élet diadaláról a halál felett. A véget nem érő örömről és boldogságról.

Több mint harminc nagylemezt készített, és számtalan rangos díjban részesült. Mintha tőlünk is búcsúzott volna, 2013-ban a veszprémi fesztiválon lépett föl, és játszotta – utoljára – legkedvesebb dalát. Ég felé emelve a végén egyszerű gitárját, megköszönve Isten óvó szeretetét s az ifjúság nem szűnő ünneplését.

* * *

Mai ezermester. Telefonhívásra jött, reggel kilenc óra után. Szép lassan fölmérte a terepet, azután nyeste le a magas fenyőfák száraz ágait. Nagyokat pihent, hosszasan készülődött a fűnyíráshoz… Alacsony termetű, sárga pólós fiatal férfi, a világ leglustább embere. A legügyetlenebb mester, aki semmihez sem ért. Nem szeret dolgozni, csak panaszkodni az arra járóknak. „Kár volt otthagyni az Akadémiát. Az biztos pénz volt” – mondta *Mária* néninek, aki egy üveg sört vitt neki a déli melegben. El is kérte a címét, telefonszámát, hiszen eldugult a lefolyó, a vízcsapok csöpögnek. „Semmiség” – felelte búcsúzáskor. Jött, ment, beszélt, magyarázott, olyan volt, mint lebegő alak egy Hrabal-regényben.

* * *

Ima. Írom most, és írtam az utóbbi időben többször is. Azután belém döbben *Bálint Sándor* intelme: „Ima nincs a magyarban, csak imádság van.” A szegedi néprajz mindenese, tudós polihisztora jól tudta, hiszen a *Karácsony, húsvét, pünkösd* című hatalmas munkája kimeríthetetlen kincsestár. Ebben is megerősíti kijelentését, sőt kiegészíti, hogy az imádság „a legnagyobb tett, amire az emberi szellem képes”.

És melyik a legszebb? Ki mondta a legigazabbat? Talán az egyszerű bányászasszony, mikor megtudta, hogy ráomlott a férjére a tárna. De az is lehet, hogy a nagybeteg kisfia mellett virrasztó apa, néma szavakkal. Vagy amelyikhez mindannyian adtunk egy mondatot: „Nagyot kérek tőled, Uram, azokat szeresd most, akik nem találtak meg. Akik annyi kegyelmed után sem szeretnek. Nyiss ajtót azoknak, akik nem kopogtatnak. Adj gyógyulást azoknak, akik lemondtak már az életről, bátorságot azoknak, akik nem mernek kérni, nem is maguknak, de másoknak… És ha már adsz a megérdemelteknek, adj nekik erőt is, hogy kibírják boldogságodat.”

* * *

Születésnap. *Dante* hétszáz éves, *Shakespeare* négyszáz. *Michalengo* valamivel öregebb. Ma is sugárzó fényű csillagok. Hatalmas arany fogsorával az idő nem tudta kikezdeni őket. És a mindent fölfaló rozsda sem ártott a szavaknak és freskóképeknek. Dante idejében könyvnyomtatás nem volt; a drámaíró csak színpadon élt. Mégis írták és festették a Nagy Művet. Miért? Kinek? Talán Istennek, hogy tudjon teremtésükről, s ha elvész is, ő megjegyzi az áldozathozatalt. Egy-egy sor túlélt háborúkat, évszázadokat.

■ Fenyvesi Félix Lajos

Az egyházi nyilvántartást nem érinti az elektronikus anyakönyvvezetés

Az elektronikus anyakönyvezés bevezetéséről szóló törvény július 1-jei hatálybalépésével Magyarországon gyakorlatilag megszűnik a papír alapú anyakönyvezés. A jelenlegi négyféle (születési, halotti, házassági, bejegyzett élettársi kapcsolati) anyakönyvet egyetlen, személyhez kötött nyilvántartás váltja fel.

Ahhoz, hogy ez zökkenőmentesen történjen, az elektronikus anyakönyvi nyilvántartás működtetésére felhatalmazott Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalánál 920 millió forintos fejlesztést hajtottak végre. Az európai uniós forrásból megvalósult projekt nyomán teljesen megújul a Magyarországon százhúsz évre visszatekintő állami anyakönyvvezetés.

Az elektronikus rendszer kiépülésével jelentősen felgyorsul és egyszerűsödik az ügyintézés, hiszen bárhol, bármelyik anyakönyvvezetőnél (illetve külföldön is) le lehet majd kérni az anyakönyvi kivonatokat. A bíróságok közvetlenül is hozzá fognak férni a digitális anyakönyvekhez, így az előttük folyó eljárásokban nem kell kivonatot csatolni.

Tekintettel arra, hogy a történelmileg kialakult egyházi anyakönyvezésnek saját céljai és szabályai vannak, a két rendszer összekapcsolása – mint a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumnál korábban közölték – nem lehetséges. Az egyházi anyakönyvek vezetése nem állami feladat, így nem lehet állami feladat a megőrzésükkel vagy digitalizálásukkal kapcsolatos tevékenység sem, ez kizárólag az egyházak belső ügye.

■ Haiman Éva

Forrás: Evangélikus.hu / vg.hu

Vatikáni „szentelés”

Halála után alig több mint kilenc évvel *Ferenc* pápa szentté avatta *II. János Pált.* A pápaság történetének első lengyel pápája huszonhét évig, 1978-tól haláláig, 2005-ig volt a római katolikus egyház feje, így övé az összes eddigi pápa közül a hivatalban töltött harmadik leghosszabb idő. A wadowicei születésű, akkor ötvennyolc éves krakkói érseket, *Karol Wojtyłát* 1978. október 16-án választotta pápává a bíborosok testülete, miután elődje, *I. János Pál* harminchárom nap hivatalban töltött idő után elhunyt. II. János Pállal együtt múlt vasárnap *XXIII. János* pápát is szentté avatták a római Szent Péter-bazilikában.

Forrás: HVG.hu

HIRDETÉS

EBBE-est: A Szentlélek ajándékai

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) által rendezett tavaszi előadás-sorozat címe: *Vedd és olvasd! – Interaktív bibliatanulmányok.* A következő alkalom május 8-án, csütörtökön 17 órakor kezdődik az MEE Országos Irodájának (Budapest VIII., Üllői út 24.) utcáról nyíló termében. Az előadás témája: *A Szentlélek ajándékai (1Kor 12,1–11).* Előadó *Győri János Sámuel* lelkész.

KISSLAKI LÁSZLÓ NOVELLÁI

Schneider Fáni csak azt mondta…

– Gyantázás! – vezényelt a vonóval a prímás, mire megállt a tánc, s korsó után nyúltak a zenészek.

A csárdástól hevült párok örültek a szünetnek. Beszélhettek egymással anélkül, hogy hallanák a padon bámészkodó szülék.

A lágylelkű Bíró Bandi kicsit félt, de erőt vett magán, s közelebb húzta magához a lányt.

– Verácska, apám megegyezett a tieddel, hogy te leszel a feleségem. Így egy tagban lesz a két birtok. De én nem akarok keserű asszonnyal élni! Ugyanis, tudod – dadogta –, engem nemigen vonzanak a nők. – S lehajtotta a fejét, mintha mindezt a csizmájának vallaná.

Vera észrevette a szemében lappangó aggódást. Azt is, hogy elpirul a legény, hiába meredt felfelé a vitéz módra pödrött bajsza.

A lány nem szólt, csak megsimogatta Bandi arcát. Aztán mondta volna, ne féljen, majd ő mindent megold, de belebrummogott a bőgő, s vele pengette a prímás a *Schneider Fánit…*

* * *

Alig ért haza a család a bálból, a verandán máris visszaaludt a szerelmes kuvasz. Álmában tovább tutult a szomszéd szukával a teliholdnak, s már nem zavarta a konyhából harsogó ordítás.

– Apád vagyok, s úgy lesz, ahogy parancsolom!

– Inkább a kútba ugrom, de nem megyek Bandihoz! – zokogta a lány, arccal az asztalra borulva.

Csillag Márton nagy kedvet érzett, hogy újra végigvágjon Vera hátán, de belefáradt a meggyőzésbe. Már csak a szép szó segíthet, s annak a felesége a tudója. Beszéljen majd ő a lányával! Visszavonult hát az istállóba, hogy tovább tanácskozzon a borosüveggel.

– Hallgass apádra, hisz csak a javadat akarja!

– Nadrágszíjjal? – kapta fel fejét a lány.

Az asszony mintha nem is hallotta volna, folytatta.

– Majd megszokod az embert, mint nagyanyád az övét, s én is az apádat. Hisz ez az élet rendje.

– Tán így van – rebegte Vera, s megcsókolta fásult szívű anyja kezét.

A tisztaszobában ágyba bújt, s hangtalan zokogott a takaró alatt. Egy darabig hüppögött az álom határán, amikor villámcsapásként jött a felismerés.

Pestre szökik!

Hisz Bakó Béla is hívta, bármikor jöhet dolgozni hozzájuk a Palágyi-bútorgyárba, a Lehel útra. Még a címet is felírta.

Ez múltkorában történt, mikor ráköszönt a templom előtt. Épp pünkösdre jött haza a szüleihez. Vera nem ismerte volna fel a legényben a hajdani klottgatyás Béluskát, aki feleségnek kérte, mikor még együtt pilinckéztek az utcabeliekkel.

– Na meg alhatsz a bérházban, a Taksony utcában – győzködte a lányt. – Én is ott lakom, de a néni ad ki ágyat nőknek is.

Vera már nem aludt el. Csendben összeszedte a cókmókját, s a hátsó kertkapun kisuttyant a csapásra. Arra közelebb a vasút.

* * *

Miután bedohogott a kanizsai vonat, s Vera leült az ablak mellé, akkor döbbent rá döntése súlyára. Fájt a szíve, s félt is, vajon mi vár rá idegenben? Anyjának azért hagyott egy levélkét, amelyben tudatja, dolgozni megy Pestre, s a biztonság kedvéért elvitte a száz koronát, amit nagyanyjától kapott stafírungra. Apja meg majd megenged, s hamarosan ír is nekik.

Alig lódult meg a vonat, szinte azonnal gyógyító álomba zuhant. A fiatal szervezet megkövetelte a magáét. Siófok után hirtelen huzatra ébredt. Éppen egy néni rázta ki a morzsát az abroszból, s miután visszaült, kedvesen rámosolygott a lányra.

– Pestre, lyányom?

– Igen, néni, dolgozni megyek. – S elpirult.

– Aztán apád tud-e róla?

A lány majd lefordult az ülésről. Boszorkány ez a vénasszony?

– Mért tetszik kérdezni? – hebegte zavartan.

– Mert látom rajtad, hogy szöktél. De ne félj, kedveském. Ismerem ezt az érzést. Tudod, lányom, akkoriban mi is szerettük egymást, de tilos volt. Aztán a kedvesem jelentkezett nemzetőrnek negyvennyolcban. Büszke is volt rá a felesége a kislányával! Szegények, sose tudták meg, melyik csatában halt hősi halált. Másnap aztán én is eltűntem. Két hét után találkoztunk Prágában. Ötven évig éltünk boldogan. Kilencvennyolcban temettem.

Verát megdermesztette a szóáradat. Beleborzadt, hogy a mámi nős emberrel élt, aki a családján kívül még a hazát is becsapta. Azért elmondta, hogy ő azért jött el otthonról, hogy maga intézze a sorsát. S munkája is lesz a Palágyi-üzemben, a Lehel úton.

Most a néni hökkent meg, és sajnálkozva nézett Verára.

– Már oda nem mész, lányom. Kora nyáron porrá égett a Wertheim-darugyárral meg egy másikkal együtt. Én is láttam a tűzvész után a füstölgő romokat.

Vera előtt hirtelen elsötétült a világ. Arra tért magához, hogy a néni parfümös kendővel törölgeti az arcát, s komolyan néz rá.

– Azt hiszem, legjobb lesz, ha ma hazaviszlek hozzám. Aztán majd holnap meglátjuk. Tán munkát is találok neked – mondta.

Vera csak apatikusan bólintott. Bánt is ő már bármit…

* * *

Délutánra járt, mikor megérkeztek a Lövölde térre, s a vidám kocsis elhajtott a kétkoronással. A néni előhalászta a kulcsot, kinyitotta a faragott kaput, de még büszkén az új fasori református templomra mutatott.

– Én is itt voltam a templomavatáson. Láttam, mikor Haypál lelkész megkeresztelte az első babát, a pici Erzsébet Ilonát. Jól ismerem az apját, a Szántay szabót, hiszen Grösslehner Margit, a mama a barátnőm – nézett a lányra, de Vera csak üres tekintettel bámult maga elé.

A néni lemondóan legyintett. Ahogy betámogatta a lányt a lakásba, a vendégszobában rögtön ágyba tette, s egy darabig nézte az idegléztól hevült arcát. Aztán határozott: orvos kell. A telefonhoz nyúlt, és hívta a központot.

* * *

Már advent havában jártak, mire Vera kiheverte az idegsokk okozta lelki törést. De régi kedve nem tért vissza. Később apja elmondta, hogy mikor ő Pestre ment, Béla már rég megírta, hogy berukkolt honvédnek. Mert mit tehetett a tűzvész után, pénz és munka nélkül? A lány arra is csak közömbösen vállat vont.

Tizennégy tavaszán a két család megtartotta Vera és Bandi kézfogóját. Ha nagy ritkán kettesben maradtak, mindenről beszéltek, csak éppen azt rejtegették aggódva, amire leginkább gondoltak.

Júniusban felfordult a világ. Megölték a trónörököst, s júliusban kitört a háború. A püspök úr kegyes volt, mert Bandi – mint az első önkéntes a faluból – Verával előrehozott hadiesküvőt tarthatott.

Csendes volt a lagzi, s az a pár nap gyorsan eltelt, amíg elérkezett a búcsú ideje. Az állomáson vidáman integették az utolsó istenhozzádot a lelkes regruták.

* * *

Mikor megérkezett a gyászjelentés a frontról, a szolgabíró személyesen fejezte ki részvétét Verának, s azt is mondta, hogy büszkeség dagaszthatja keblét, hisz ő a falu első özvegye, akinek ura a haza oltárán áldozta fiatal életét.

* * *

Az élet azután sem állt meg, csak az özvegy arcán szaporodtak a barázdák.

Két karácsony is elmúlt, mikor Bakó Béla hazabicegett az állomásról. Most már nem hagyta, hogy annyi megpróbáltatás után Verával még tovább szaporítsák a magányos, meddő éveket, ezért szüret után egybekeltek.

A falu jó néven vette, s nem is csodálkozott. Csak pár nappal később, mikor a mise előtt meglátták Verát.

Az asszony arca kisimult, szeme szögletéből eltűntek a szarkalábak. Szinte sugárzott róla a csendes boldogság. Béla meg csak némán szorongatta szerelme kezét. Csak Vera tudta, miért csillog az ura szeme. Mert nem várt kincses ajándék, ha az ember szűz özvegyet kap feleségnek.

A szerelmes Stüszi vadász

Amilyen gyorsan jött a zápor, ugyanolyan gyorsan rohant tovább Böhönye felé. Csak annyi ideje volt, hogy futtában végigverje a piacot. Na meg viccből kifordított néhány esernyőt.

Nem csoda, hogy a Zöld Bika csaposa boldogan mérte a fröccsöt, hiszen pillanatok alatt megtelt a kocsma. Az árusok sem búsultak sokáig a sátraik alatt; hamarost megunta a nap a szeme előtt a felhőket, és miután ellegyezte a sötét bandát, melegen mosolygott le újra a falura. Hamarost az utolsó tócsa is pára lett, s az ég felé táncolva tűnt semmivé.

Lajcsi, az érzékeny céllövöldés az eget kémlelte a pultja mellől. Most már csak néha gondolt az Isonzó poklára, ahol háromszor állították talpra a tábori kórházban, de a lövészárokban átszűkölt borzalmaktól valahogy mégis megbillent a lelke.

A gyógyintézetben kórteremről kórteremre járva hirdette, hogy megőrült a világ. De tán van még remény, hogy az emberi elme megállítsa a föld pusztulását, ha már azt is elérte, hogy tömegével irtsák egymást. S a tudomány vívmánya az is, hogy fojtogató gázfelhő lopakodjon a lövészárkok fölé, hogy némán fojtsák meg a katonák százait, hogy még utolsót sikoltani sem tudnak Istenhez. Persze az ágyút vonó ló aztán végleg nem érti, mért fulladt meg. S az is biztos, nem jókedvében vigyorog kilógó nyelvvel az égre. Na meg tán a földnek is fáj, ha negyvenkettes ágyúkkal szaggatják a testét.

A fehér hajú főorvos Lajcsi szónoklatát dupla nyugtatóval honorálta.

Később a katona már nem beszélt. Naphosszat a klinika parkját járta, simogatta a fákat, leguggolt egyegy bokorhoz, s közelről nézte, hogy pattannak virágba a rügyek. Néha meg napokig figyelte, hogy s mint vannak az apró rovarok. Látta, ahogy szeretnek, ölnek és pusztulnak. Volt, hogy csak egy pillanatara térdelt le a hangyaboly mellé, s a pillanatból órák lettek, amíg a nagyítólencsével bámulta a vörös, soklábú szorgos népséget.

Álmában gyakran járt a jövőben. Megbékélt, mert onnan megtudta, hogy eljön majd az idő, mikor rájön az ember, hogy nem bírja a föld a további pusztítást. S akkor már végre beszünteti a felesleges árumilliók gyártását. Helyette munkaidőben a tudósok azt tervezik, hogyan gyógyítsák a nagybeteg természetet. Aztán meg azon is dolgoznak majd, miként legyen újra tiszta a szennyezett ég. S egyszer majd nem lesz csoda, ha nemcsak a városban sétáló ember, hanem a dél felé húzó vadlibák is bírják a repülést köhögés nélkül.

Ezeket az álom járta gondolatokat Lajcsi már nem hirdette, csak a doktornak mondta el. A fehér köpenyes gyógyász csak hümmögött, s megírta az obsitlevelet, egyben eltiltotta Lajcsit a Verne-regényektől.

Mire másodszor öltözött lilába az orgona, már beforrtak a legény sebei, s a lelkét szép csendesen kúrálta egy későn jött szerelem. Hahn Izidor paszományos lánya volt a gyógyír…

Lajcsi egy darabig nézte még az eget, ahogy lassan tisztul, s közben Hahn Sáriról álmodozott, aki a szomszéd standon ma egyedül kínálta a rövidárut. De csak azért, mert apját a samesszal hívatta a rabbi.

Róza néne, a környék bábája ücsörgött Sára mellett, de nem segített, mert őt csak az eső zavarta a sátorba.

Igaz, Lajcsi nem bánta volna, ha tovább veri a zápor a bádogtetőt, mert alatta édesebb volt felidézni a tegnap esti csók ízét. Végre rájött a lány, hogy Lajcsi szemében szerelem izzik, s nem csak a hirtelen támadt férfikedv.

Éppen át akart köszönni Sárinak, mikor Róza néne hangja ütötte meg a fülét.

– Aztán ha azt akarod, lányom, hogy bőven legyen tejed, ha ideje jön, rágcsálj édeskőményt.

– Mit beszél, néni, hisz szeretőm sincs, nemhogy férjem – pirult el a lány.

De a vénasszony csak kacagott.

– A kántor anyja is látott a malom falánál, mikor Lajcsival örültetek egymásnak. Talán túlságosan is. Én mondom, lányom, baj lesz belőle. Én nem bánom, de apád agyonver. A legény lutheránus!

– Na és, ha így van? Egy az Isten – motyogta Sára.

Lajcsi hirtelen valami csúnyát akart mondani, de erőt vett magán; azért magában szidta az újkort, amikor már szigorúan tilos boszorkányt égetni.

Közben kirakta a puskákat a pultra, mert látta, hogy jönnek a berukkolt legények lányoknak való rózsát lőni, mielőtt a frontra mennek. Hadd lássák, hogy egyikük sem kutyább lövész, mint a kártyabeli Stüszi vadász vagy az a hogyishíjják tök filkó.

Lajcsinak később is olyan forgalma volt, hogy ideje sem jutott Sárának átköszönni. Aztán hallotta, hogy megjött a lány apja, mert hangosan szitkozódott, s szörnyű szégyenről beszélt.

Hahn Izidor mester azért volt mérges, mert a várt hitközségi megrendelés helyett a rabbi csak ordítozott vele. De csak azért, mert látták a lányát a lövöldéssel erkölcstelenkedni.

Lajcsinak még csak hallgatóznia sem kellett a puskái közt. Később látta a lányt sírva elrohanni, magára hagyva apját a rövidáruk közt Róza nénivel.

A legény elhatározta, hogy véget vet a bizonytalanságnak. Este átmegy Sáráékhoz, s megkéri a lány kezét. Így lesz, még ha addig él is.

Este lámpagyújtás idején kopogott be a portán. Hahn úr maga nyitott ajtót. Ahogy meglátta, ki áll előtte, meg se kérdezte, mit akar, csak felordított: „Inkább megölöm a lányt, de nem adom lutheránusnak!” Erre Lajcsi úgy megijedt, hogy kitágult a szeme, s levegőért tátogott. Aztán szívéhez kapott, s végigzuhant az ajtó előtt. Mikor kinyitotta a szemét, egy fehér köpenyes orvos hajolt föléje, s nyugtatóan paskolta az arcát.

– Már minden rendben lesz – mondta, s igaza volt, mert Lajcsi megpillantotta Sára örömben úszó arcát.

Az öreg paszományosmester is ott állt. Igaz, nem lelkesen, de békésen mondta:

– Mit volt úgy oda? Csak viccből mondtam, hogy nem adom a lányom keresztényhez.

A legény szemei felragyogtak. Szólni sem tudott, csak megszorította jövendő apósa kezét.

A hónap igéje

„Krisztusban tehát nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, nincs férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban.” (Gal 3,28)

„Szabadság, egyenlőség, testvériség” – mi valósult meg ebből annak idején a francia forradalomban? Elmondhatjuk, hogy jóformán semmi. Mert ez csupán jelszó volt, és szívük szerint nem is akartak e szerint élni.

Jézusnál fordítva van. Eljött az agapé szeretettel erre a földre, segített, gyógyított, és hirdette Isten országát. Mindenkin könyörült, megértette a rosszul sikerült cselekedet mögött is a jó szándékot, a felszínes jó mögött pedig meglátta a sötét érzületet. Mindenkihez volt egy jó szava, és mindenkin segített, aki hozzá fordult. Minden pillanatát az emberekkel töltötte, mert nagy volt a szükség.

A legnagyobb dolog pedig az volt, hogy életét adta a bűnös emberért, és ezzel magára vette annak büntetését, hogy az ember szabaddá és tisztává legyen, sőt reménykedhessen az örök életben.

Te átélted-e, hogy az Úr Jézusnak szüntelen gondja van reád? Hogy úgy szeret, amint vagy – hogy te is úgy szerethesd a másik embert, amint van?

Egyenlőség. Fontos szó és nagy gondolat. Sokan nem is értik igazán. Mert az egyenlőség nem egyformaság. Nem biztos, hogy egy nőnek traktorra kell ülnie (mint a múlt század ötvenes éveiben), és nem biztos, hogy a férfi tudja jobban megteremteni a család harmóniáját. Az egyenlőség inkább azt jelenti, hogy mindenkit a maga helyén, szerepében és munkakörében egyformán nagyra értékelünk és becsülünk. Az Úr máshogy mér: szívből; neki és érte teszed-e, amit teszel, vagy sem.

Elgondolkoztál-e már azon, hogy miért terjedt a keresztyénség oly gyorsan az első századokban, az egész Római Birodalomban miért gyakorolták olyan sokan? Mert aki Jézus Krisztusnak adta a szívét, bűnbocsánatot nyert, és megkapta az örök élet bizonyosságát. Szabadabb lett, mint egy istentelen rabszolgatartó. Mert a szíve szabad volt.

Amikor a hetvenes években Lucfalván szolgáltunk, az akkor egyetlen párt tagjainak megtiltották, hogy templomba járjanak, temetésre elmenjenek, kereszteltessenek. Ha mégis megtették, felelősségre vonták őket. Egy leány akkoriban a gyülekezetünkben megkérdezte tőlem: „Mit tegyek? A KISZ-vezetőség háborog, hogy ifjúsági órára járok. Azt mondják, hogy a kettőt nem lehet együtt. Választani kell: vagy a KISZ, vagy az egyház.”

Azt válaszoltam: „Szabadok vagyunk. Bárhova elmehetsz mint Isten gyermeke. Sőt ott is kell lenni, hogy képviseljük őt. De ha már a másik oldal választásra kényszerít, akkor az Úr sokkal inkább ezt kéri: válassz. Kész vagy-e az Urat követni, még ha nehézségeid adódnak is belőle?”

A középiskolás fiatal válasza ez volt: „Igen.” Erre azt mondtam: „Akkor most térdeljünk le, és mondd el ezt Istennek…”

És ez a valaki lett az első megtérő, aki után jöttek a többiek is.

Szabaddá lett ez a leány – s mi is szabadok vagyunk. A világ legszabadabb emberei.

Az első gyülekezetben ott ültek egymás mellett, testvéri közösségben a szegények és gazdagok, rabszolgák és rabszolgatartók, férfiak és nők. Ez óriási dolog volt abban a nagyon széttagozódott és óriási különbségeket hordozó társadalomban. És ez sokakat vonzott.

Ma is így van. A mai ember is elfogadásra, megbecsülésre vágyik. Ezt találja meg egy Jézusnak élő gyülekezetben. Azon kell lennünk, hogy a mi gyülekezetünkben is érvényesüljön ez az ige.

■ Széll Bulcsú

MISERICORDIA DOMINI VASÁRNAPJÁRA

Tömegvonzás vagy tömegtaszítás

„Amikor Jézus látta a sokaságot, megszánta őket, mert elgyötörtek és elesettek voltak, mint a juhok pásztor nélkül.” (Mt 9,36)

Horatius ezt írta: „Gyűlölöm a profán tömeget, és távol tartom magamtól.” A klasszikus világ gőgös megnyilatkozásától semmiben nem különbözött a Jézus korabeli vallásos élet képviselőinek, a farizeusoknak a véleménye. Azt tartották, hogy „a tömeg, amely semmit sem tud a Törvényről, átkozott”.

Ma különös kettősség figyelhető meg. Sokan nagy áldozatot hoznak azért, hogy kiszabaduljanak a városok fárasztó, idegesítő sokadalmából. Ugyanakkor a mamutrendezvények ezreket, sőt tízezreket vonzanak.

Jézus mint jó pásztor azonban nem fordítja el fejét a tolongó sokaság láttán, hanem megszánja őket, és feléjük fordul. Milyen volt az a galileai sokaság? A tömeg arcát nehéz megrajzolni. Messziről egyformák, és egymásba olvadnak az alakok. Férfiak és asszonyok, porban játszadozó gyerekek, ruganyos léptű fiatalok, meghomályosodott szemű öregek, mankóval bicegő betegek.

Jézus nézte a sokaságot, de benne nem mosódtak össze a kontúrok és a sorsok. Látta a szíveket és az indulatokat, a nehéz bűnöket. Megindult rajtuk a szíve, mert elgyötörtek és elesettek voltak, mint a pásztor nélküli nyáj.

Jézus ma is látja a tömeget. Nézi az aluljárók tumultusát, a munkából hazasiető áradatot, az üzletekben tolongó vásárlókat. Nem fordítja el a fejét. Nem keres magának egy nyugodt, csendes helyet, ahová félrevonulhatna. Jézus nem áll ki az élet sodrásából. Nézi a tömeget, és az arcok mögött látja a problémákat, a problémák mögött látja a bűnöket, amelyek tönkreteszik az életet. Még ezek láttán sem fordítja el a fejét, hanem könyörületességre indul, és segíteni akar; mint jó pásztor életét adja a juhokért.

■ Madocsai Miklós

Jó pásztorunk! Vezesd és oltalmazd a betegeket, a haldoklókat. Állj mellettük, hogy megérezzék, a te közeledben van megnyugvás. Légy azokkal, akik mellettük állnak, és segítő kezet nyújtanak. Óvd meg őket a csüggedéstől és a megfáradástól.

Jó pásztorunk! Vezesd és oltalmazd azokat, akik munkában állnak. Add, hogy feladatukat megbecsüléssel végezhessék, a rájuk bízottakat felelősen vezessék. Légy azokkal is, akiknek önhibájukon kívül nincs munkájuk. Add, hogy megtalálhassák küldetésüket, és adj számukra kitartást a nehéz körülményekben.

Jó pásztorunk! Vezess és oltalmazz mindnyájunkat, hogy miután meghaltunk a bűnnek, az igazságnak éljünk, hiszen Krisztus sebei által gyógyultunk meg. Mert olyanok voltunk, mint a tévelygő juhok, de most megtértünk lelkünk pásztorához és gondviselőjéhez.

DR. BALLA MÁRIA FELVÉTELE

Munkában kamatoztatható ajándékok

Mik az erősségeid a munkahelyeden? Más szóval hogyan írnád le talentumaidnak, képességeidnek, tapasztalataidnak azt az egyedi keverékét, amelyet a munkahelyeden fel tudsz kínálni?

Ezekre az erősségekre néha „ajándékokként” tekintünk. Saját adottságainkat hajlamosak vagyunk szakmai sikereink alapján értékelni: fizetésemeléshez jutunk, előléptetnek, szakmai elismerésben részesítenek, egyéb személyes célokat érünk el. De megfordult-e már a fejedben, hogy ajándékaid elsősorban nem a saját érdekedet, hanem a többi emberét szolgálja?

Íróként és szerkesztőként élvezem, amit csinálok. Általam fontosnak és érdemesnek tartott ötleteket, gondolatokat, elveket osztok meg másokkal, és ez a munka számomra nagy örömet szerez. Ám ha végül a mondanivalómat nem sikerül közvetítenem a többiek számára, vagy ők nem találják értékesnek, tulajdonképpen csak az időmet pazaroltam.

Évekkel ezelőtt hallottam a következő rövid, de igen okos megállapítást: „Egy csengő csak akkor csengő, ha valaki megrázza. Egy dal csak akkor válik dallá, ha valaki elénekli. A szeretetet nem azért kaptuk, hogy a szívünkben maradjon – mert a szeretet csak akkor szeretet, ha továbbadjuk.”

Hasonlóképpen mondhatjuk, hogy a bennünk rejlő személyes „ajándékok” is akkor válnak igazán ajándékká, ha mások javára tudjuk felhasználni őket. Talán nekünk is származik belőlük néhány előnyünk, de a vállalatunk, ügyfeleink, vásárlóink szolgálata az elsődleges céljuk.

A Biblia beszél „lelki ajándékokról”, mint például az evangélizálás, hit, bölcsesség, tanítás, gyógyítás és hasonlók. De mindegyik *„mindenkinek azért adatik, hogy használjon vele”* (1Kor 12,7).

Itt később Pál a test különálló részeihez hasonlítja az ajándékokat, kiemelve, hogy ezek nem egymástól függetlenül, hanem egymásra utalva tudnak csak működni. *„Ha a test csupa szem, hol lenne a hallás? Ha az egész test hallás, hol lenne a szaglás? Márpedig az Isten rendezte el a tagokat a testben, egyenként mindegyiket, ahogyan akarta. Ha pedig valamennyi egy tag volna, hol volna a test?”* (1Kor 12,17–19)

Néha hajlamosak vagyunk a büszkeségre a minket „különlegessé” tevő képességeink, tehetségünk miatt. De soha ne feledjük, hogy a többiekkel való együttműködésünktől függ a sikerünk, ők pedig különböző képességekkel bírnak. Méltányoljuk tehát a közreműködésüket, és reméljük, hogy ők is méltányolják a miénket!

„Isten szerkesztette így a testet egybe: az alacsonyabb rendűnek nagyobb tisztességet adva, hogy ne legyen meghasonlás a testben, hanem kölcsönösen gondoskodjanak egymásról a tagok.” (1Kor 12,24–25)

■ Robert J. Tamasy

Forrás: Monday Manna

HETI ÚTRAVALÓ

Jézus Krisztus mondja: *„Én vagyok a jó pásztor. Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem. Én örök életet adok nekik.”* (Jn 10,11.27–28)

Húsvét ünnepe után a 2. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéiben az élő Krisztus áll elénk, s jó pásztorként a halálból örök életre vezet. „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” (GyLK 683) „Krisztus meghalt mindenkiért, hogy akik élnek, ezután ne maguknak éljenek, hanem annak, aki értük meghalt és feltámadt.” (2Kor 5,15; LK) Jézus kétszer is kijelenti: *„Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet, és az enyéim ismernek engem… és én életemet adom a juhokért.”* (Jn 10,14.15; lásd 11) Péter a jó pásztor vasárnapján megállapít(hat)ja(?): *„Mert olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és gondviselőjéhez.”* (1Pt 2,25; lásd Ézs 53,6) *Luther* személyes vallomása: „Én a Krisztus kedves bárányа vagyok. Jó pásztor ő, megkeresi elveszett juhocskáját. Vállára vesz, s nékem csak engednem kell, hogy hordozzon. Míg meg nem tagadom, s tőle botorul el nem szakadok, addig nem veszhetem el!” Mózes utódot kér maga helyett, *„hogy ne legyen olyan az Úr közössége, mint a pásztor nélkül való nyáj”.* Isten parancsára *„maga mellé vette Józsuét…, rátette a kezét, és beiktatta tisztébe”.* (4Móz 27,17.22–23) Pál így tekint küldetésére: *„…úgy gondolom, hogy Isten minket, apostolokat, utolsókul állított, mint akiket halálra szántak (…) szinte a világ szemétjévé lettünk…”* És így kérleli a gyülekezetet: *„…mert az evangélium által én vagyok a ti atyátok a Krisztus Jézusban. Kérlek tehát titeket: legyetek az én követőim.”* (1Kor 4,9.13.15–16) Főpapi imájában Jézus kéri utolsó kívánságaként: *„Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, azok is ott legyenek velem, ahol én vagyok… És megismertettem velük a te nevedet, és ezután is megismertetem, hogy az a szeretet, amellyel engem szerettél, bennük legyen, és én is őbennük.”* (Jn 17,24.26) Földi bojtárjainak küldetése: kegyelmi ajándékaikkal alkalmassá tegyék a gyülekezetet, felkészítsék *„a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére (…), hogy növekedjünk fel szeretetben mindenestől őhozzá… minden egyes rész saját adottságának megfelelően működve gondoskodik önmaga növekedéséről, hogy épüljön szeretetben.”* (Ef 4,12.15.16) *Misericordia Domini – „az Úr szeretetével tele van a föld”.* (Zsolt 33,5) Bizony, az ő jósága, irgalmas, kegyelmes szeretete kíséri a pásztorolt juhokat (lásd Zsolt 23,6). Az Olajfák hegyén Jézus előre figyelmeztetett: *„Mindnyájan megbotránkoztok bennem ezen az éjszakán, mert meg van írva* (lásd Zak 13,7): *Megverem a pásztort, és elszélednek a nyáj juhai. De miután feltámadtam, előttetek megyek…”* (Mt 26,31–32) Mi se szavainkkal, se tetteinkkel ne tagadjuk meg/le őt, hanem kövessük a keskeny úton! A jó pásztor örök érvényű önkijelentése és ígérete: *„Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis énáltalam. (…) ismét eljövök, és magam mellé veszlek titeket…”* (Jn 14,6.3) Hidd ezt, és kérd tőle: „Jézus, te vagy az út magad. / Siess, add nékem – magadat!” (EÉ 396,5)

■ Garai András

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

PALACKPOSTA

Meglepetés

Néhány hete olvashattuk, hogy Németország északi partjainál kifogtak egy százkét éve útjára bocsátott palackpostát. A célba ért palackposták között a leghosszabb ideig utazó küldemény egy Dániában feladott képeslapot tartalmaz. Hosszú, de sikeres kutatás után megtalálták a feladó egyik unokáját, akinek születésekor a nagyapa már nem élt. Az egykori képeslap váratlan, eleven kapcsolatot teremtett kettőjük között.

Húsvét hétfőjének reggelén írom ezeket a sorokat. Hónapok óta két különös könyv foglalkoztat. Mindkettő palackposta: régi idők üzenetét hordozza, s arra vár, hogy rátalál-e a mai olvasó, megszületik-e a nem tervezhető, mégis eleven kapcsolat.

Az első könyvről csak mélyen érintettként írhatok. Édesapám néhány írását tartalmazza, aki száz éve született. A testvéreim közül többen gyűjtötték és gondozták az írásait, válogatták a képeket, formálták azt a kötetet, amelyet néhány óra múlva a sárszentlőrinci könyvbemutatón vehetek majd én is kézbe. A címe – *A kegyelem forrásánál* – találóan ragadja meg az írások és az írásokat hordozó élet fókuszát, Isten Jézusban feltáruló kegyelmét, amelynek az értelmét kutatta, és amelyből hosszú élete végéig élt. Az írásai ezenfelül megmutatnak valamit egyedi és meg nem ismételhető élete színeiből, néha többet is annál, mint amit én gyermekeként észrevettem.

Várom a találkozást az ismerős gondolatokkal, ugyanakkor meglepetésre is számítok. A palackposta feladója sohasem tudhatja, hogy kit és milyen élethelyzetében ér el az üzenete – aki pedig kibontja a postát, szintén olyan nyitott ajtóban áll, amely mögött meglepetés várhatja.

A másik könyv is mélyen érint, de másképp: *Dietrich Bonhoefferről* szól, akinek az életét és teológiáját lassan húsz éve kutatom. A könyv az első részletes, magyarul megjelenő életrajza. Nagycsütörtök délutánján kézbe vettem a nyomdából frissen kikerült példányt, holnaptól kapható lesz a nagyobb könyvváruházak polcain, s mire ez a kis cikk megjelenik, túl leszünk már az első könyvbemutatón.

Bonhoefferről, akit hatvankilenc évvel ezelőtt végeztek ki, akiről könyvtárnyi értelmezés jelent meg, még mindig lehet új szempontok szerint, más hangsúlyokkal beszélni. Talán azért, mert ellentmondások feszítették, amelyeket rövid élete során nem tudott feloldani, némelyiket talán meg sem értette. Talán azért, mert inkább kérdéseket hagyott ránk, mint válaszokat. Talán éppen ezért lehet társa majd annak a kérdező embernek is, aki ma még meg sem született.

A palackok úsznak a vízen, arra várnak, hogy megtalálják és kibontsák őket, akár mi, akár az utánunk érkezők. Készek vagyunk-e a meglepetésre?

■ Csepregi András

Névjegy:
Csepregi András
Huszonhét éve végzek lelkészi szolgálatot, ebből tizenkét évet györkönyi és kelenföldi gyülekezeti szolgálatban, tizenegyet az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatójaként, négy évet pedig a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium lelkészeként töltöttem. Közben sokat tanulhattam külföldön is, és kipróbálhattam magamat köztisztviselőként. Feleségem teológiát tanít, három gyermekünk tanul, egy fedél alatt élvén naponta láthatjuk, hallhatjuk egymást. Elfogadták, hogy *Bibó Istvánt* és *Dietrich Bonhoeffert* is a családtagok közé számoljuk, én pedig igyekszem olyan nagy asztalt teríteni, amely köré rajtuk kívül mások is leülhetnek – néha…

OSZTOZÓ

Tessék mosolyogni!

Az elmúlt hetekben bizonyára közületek is sokan látták azt a videót, melyet az egyik nagy internetes hírportál az *Ön vállalná a világ legbrutálisabb melóját?* címmel osztott meg. A rövidfilmet olyan állásinterjúk felvételeiből vágták össze, melyekben egy igazgatói posztra jelentkezőkkel ismertetik a munkafeltételeket.

Az állásra – noha a hirdetést több millióan látták – mindössze huszonnégyen pályáztak, de a követelmények hallatán ők is mindannyian visszaléptek. Mit is vártak (volna) tőlük? Napi huszonnégy órás munkát (a hét minden napján, egész évben, beleértve a nagy ünnepeket is), a szükséges ismeretek tekintetében többek között orvosi, pénzügyi és gasztronómiai területeken való jártasságot – méghozzá fizetés nélkül.

Amikor az interjúk végén a HR-es felfedte, hogy konkrétan milyen pozícióról lett volna szó, többen könnyek között mondtak köszönetet, hogy annak idején valaki értük is „bevállalta" mindezt. Tudniillik az anyaságot…

…amely sokak számára nem egyszerűen csak életre szóló szép hivatás, hanem kőkemény, embert próbáló, adott esetben a létfenntartásért folytatott küzdelem is. Például ha a gyermek(ek) apja nélkül, szerény vagy épp kilátástalan körülmények között kell megbirkózni vele.

Ilyen asszonyok a *Tessék mosolyogni!* című francia–grúz filmdráma főszereplői is. A 2012-ben forgatott, de a magyar mozikban csak május 1-jétől látható alkotás egy rendhagyó – valóságshow-köntösbe bújtatott – szépségverseny története, melyben legalább három gyermeket nevelő nők küzdenek „a legjobb grúz anya" címért. A tíz induló közül heten a legnagyobb szegénységben élnek, így a fődíj – egy lakás és huszonötezer dollár készpénz – hatalmas lehetőség számukra. A filmet kezdetben a komikus pillanatok uralják, de aztán, ahogy a heteken át tartó felkészülés során a felszínre törnek a feszültségek, úgy kerülnek terítékre egyre komolyabb kérdések is…

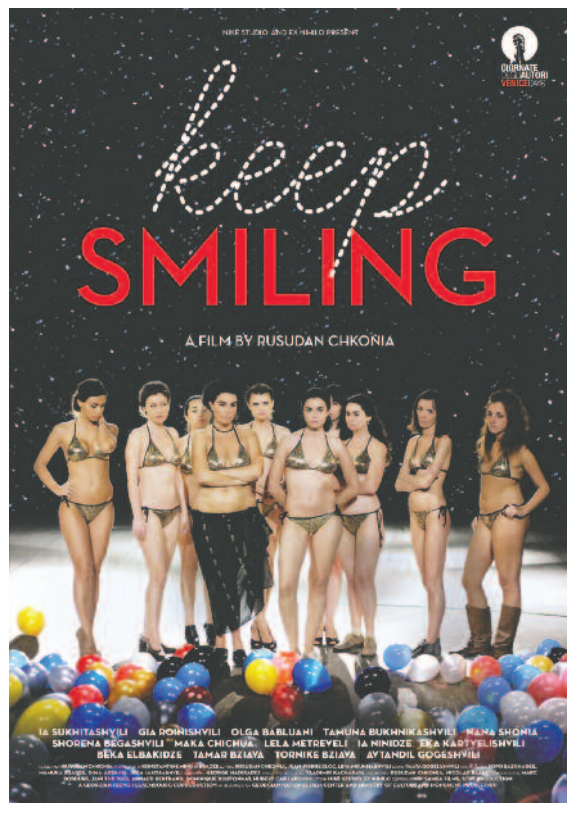

Ha anyák napja alkalmából a szokásos-sablonos virágcsokor helyett ezúttal valami mással lepnétek meg édesanyátokat, üljetek be vele erre a filmre. Mert még ha a másfél órás mozinak lesznek is szívszorongató és torokszorító pillanatai, azért kacagni is fogtok – május első vasárnapja pedig, ha eddig még nem hallottatok volna róla, a nevetés világnapja is.

■ Judit

Az oldalt szerkesztette: Vitális Judit

Országos evangélikus táborok 2014

Hamarosan itt a nyár, idén is készülünk nyári táborainkra.
Kedves fiatal Testvérem, szeretettel hívunk és várunk konfirmandus- és ifjúsági táborainkba; hagyományőrző, kézműves- és zenei táborunkba. Hogy mi is vár rád? A közösség élménye, együtt imádkozás, sok-sok éneklés, játék, kézműveskedés, sport, reménység szerint testi és lelki megújulás. Egy kis „beharangozó".

10. Kerkit – déli kerületi konfirmandus- és ifjúsági tábor (12–19 éveseknek)
„10.! A nagy örömünnep esztendeje!"
Helyszín: Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium
Időpont: június 16–21.
Táborvezetők: *Aradi András, Laczi Roland*

Az idei, jubileumi év témája *A nagy örömünnep esztendeje,* hiszen tizedik alkalommal szervezzük meg a konfirmandustábort.

Az első táborozók ma már egyetemisták, de mindig nagy örömmel emlékeznek „a Bonyhádra". Ha te is tudni szeretnéd, mit takar ez a hét betű azoknak, akik már sokadszorra választják ezt a tábort, akkor ne félj jelentkezni! Gyere velünk emlékezni vagy új élményeket szerezni!

Ízelítő az ünnepi programból: áhítataink és délelőtti alkalmaink témája az ünneplés és a nosztalgia lesz, és nem maradhat el a túrázás, sem éjszakai, sem nappali változatban. A gimnázium adta lehetőségekkel élve kiadós sportolásban és vetélkedőkben is része lehet annak, aki igennel válaszol a meghívásunkra. Sok szeretettel várjuk az idén és a korábban konfirmált fiatalokat is!

Országos evangélikus hagyományőrző és kézművestábor
„A teremtés 7 napja"
Helyszín: Kőszeg, Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Informatikai Szakközépiskola és Kollégium
Időpont: június 29. – július 5.
Táborvezetők: *Martonné Némethy Márta, Kovács Katalin*

Idén is várjuk Kőszegen a kézművestáborba azokat, akik szeretnek barkácsolni, alkotni, s mindezt szívesen teszik közösségben, egy kis csapat tagjaként, jó hangulatban!

A hét egy-egy napján a teremtés hét napjához kapcsolódnak majd nemcsak az áhítatok, hanem a kézműves-foglalkozások is. A hagyományos fafaragás, nemezelés, gyertyakészítés, gyöngyözés mellett most is lesznek „új" technikák: zsugorfóliából, süthető gyurmából készítünk apróbb és nagyobb tárgyakat.

A bütykölés mellett lesz még sok-sok éneklés, játék, reggel és este a nap témájának alapján áhítat. A már hagyományosnak tekinthető kirándulás sem marad el!

Van kedved csatlakozni? Június 29-től július 5-ig várunk szeretettel Kőszegen, az evangélikus szakközépiskola kollégiumában!

Északi kerületi konfirmandus- és ifjúsági tábor (12–19 éveseknek)
„Csobbanj egyet!"
Helyszín: Bánk
Időpont: június 30. – július 6.
Táborvezető: *Csadó Balázs*

Nyár, fiatalok, játék, strand, éneklés, koncert, kalandpark, beszélgetések, barátok, testi és lelki feltöltődés – ez mind az északi kerületi konfirmandus- és ifjúsági tábor!

A tavalyi fergeteges tábor után idén újra várunk benneteket. Aki már volt, az tudja, hogy mennyire jó dolog közösségben lenni, hetvenen együtt énekelni, játszani, strandolni vagy épp együtt csúszkálni a házilag készített vízi csúszdánkon! És persze az sem utolsó, hogy új barátokat szerezhetsz az egyházkerület különböző pontjairól, hisz tavaly is tizenhárom gyülekezetből érkeztünk. És jól éreztük magunkat, sőt *fergetegesen!* Éppen ezért a szervezők idén is nagy lendülettel és lelkesedéssel készülnek sok-sok meglepetéssel és újdonsággal. Csobbanj hát te is egyet! Az életbe, a hit dolgaiba vagy épp egy jó társaságba, a nyárba, játékokba…

Egyéb információk: *facebook.com/eszakikonfi*

Országos evangélikus zenei tábor
„Hármashangzatok"
Helyszín: Győr, Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ
Időpont: július 6–13.
Táborvezető: *Huszák Zsolt*

Rengeteg bölcsességet lehet tanulni olyan zenészektől, zeneszerzőktől, akik műveikkel már az egész emberiség előtt bizonyították tehetségüket. *Robert Schumann* bizonyára nem értesülhetett az országos evangélikus zenei tábor működéséről, százhatvan évvel ezelőtt mégis üzent nektek: „Minden időben él és működik a rokon szellemek titkos köteléke. Ti, akik együvé tartoztok: zárjátok szorosabbra a kört, hogy a művészet igazsága mindig tisztább fényben ragyogjon, örömet és áldást terjesztve mindenfelé."

Ez nagyon jó cél: „örömet és áldást terjeszteni", és ha közben mi magunk is érzünk örömöt, és kapunk áldást, az sem baj…

Jelentkezési határidő: június 2. Bővebb információk a *gyio.hu* honlapon.

HIRDETÉS

Meghívó könyvbemutatóra: Felebarát vagy embertárs

A Hermeneutikai Kutatóközpont Alapítvány, a Luther Kiadó és a Kálvin Kiadó szeretettel meghívja Önt a *Felebarát vagy embertárs – Bibliafordítások és használatuk a mai Magyarországon* című kötet bemutatójára. A könyvbemutató május 8-án, csütörtökön 14 órakor kezdődik a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának (KRE HTK) dísztermében (1092 Budapest, Ráday u. 28. II. em.). A kötet szerkesztői: *Fabiny Tibor, Pecsuk Ottó* és *Zsengellér József.* A könyvet ismerteti *dr. Marjovszky Tibor, dr. Kókai Nagy Viktor* és *dr. Varga Gyöngyi.* Közreműködik a KRE HTK kamarakórusa *dr. Papp Anette* vezetésével.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Merre kerül a kerület?

Közgyűlés délen – húsvét utáni hangulatban

Misszió, oktatás, együttműködés – ezek voltak a Déli Evangélikus Egyházkerület tavaszi közgyűlésének leggyakrabban előkerülő fogalmai. Az április 25-én Pusztaföldváron tartott tanácskozás ezúttal kevésbé az egyházi törvénykönyvben előírt „kötelező körök” teljesítésének benyomását keltette, sokkal inkább volt valódi tartalommal bíró útkeresés: merre tovább, evangélikus egyház, és azon belül Déli Evangélikus Egyházkerület? A kerület és a hozzá tartozó egyházmegyék elnökségei ráadásul már előző nap együtt gondolkoztak az egyház jövőjéről, ugyanis Szarvason – divatos kifejezéssel élve – csapatépítő tréningen vettek részt.

LÁSZLÓ JENŐ CSABA FELVÉTELEI

Gáncs Péter balján a kerület felügyelője, Lengyel Anna

Gáncs Péter püspök a helyszínválasztást is szimbolikusnak nevezte. Mint korábban az *Evangélikus Élet* is beszámolt róla, egy 2010-ben bekövetkezett tűzeset után lebontották a Békés megyei kis gyülekezet parókiáját, és a közgyűlésnek otthont adó gyülekezeti ház 2012 júniusára készült el. „Ez az épület is azt jelzi: van a romokon is feltámadás” – emlékeztetett a kerület lelkészi vezetője.

A házigazda gyülekezet lelkésze, *Lászlóné Házi Magdolna* a nap igéje, 1Kor 5,6b–8 alapján tartott áhítatot. Igehirdetésében őszintén megvallotta: mindig is kötődött a megszokott dolgaihoz, ezért is viselte különösen nehezen a három és fél évvel ezelőtti tűzesetet. „Ahogyan én majdnem belehaltam a régi tárgyakhoz való ragaszkodásba, úgy halhatunk bele – nem majdnem, hanem végérvényesen – a régi, bűnös életünkhöz való ragaszkodásba.”

Az érdemi munka a püspöki és a felügyelői jelentés – a közgyűlés tagjai számára korábban elektronikusan megküldött – szövegének rövid ismertetésével kezdődött. Gáncs Péter a 2Tim 4,1–2 helyen található apostoli intésre hivatkozva a biztatás, türelem és tanítás hármasára építette fel beszámolóját. Utalt rá, hogy gyakran vagyunk türelmetlenek. Példaként említette, hogy negyed évszázada nyíltak (újra) az egyházi oktatási intézmények, és gyakran türelmetlenül várjuk e folyamat kézzelfogható eredményeit. A püspök emlékeztetett arra is, hogy a zsinat az egyházkerületet elsősorban lelki közösségként, gyülekezetek élő hálózatakénti definiálta, és így is kellene rá tekintenünk.

Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő fontosnak tartotta kiemelni: napi rendszerességgel konzultál a püspökkel, és ezt az együttműködést tekinti a munka alapjának. „A hitoktatás nem pénz és idő kérdése. A hitoktatás egyházunk jövője” – fogalmazta meg tételként a felügyelő. Erre reagálva többen felvetették egy hitoktató-hálózat kialakításának és tisztességes hitoktatói óradíjak biztosításának szükségességét. A felügyelő feltette a kérdést: hol van az a mintegy háromszáz hitoktató, akik a rendszerváltás óta elvégezték az Evangélikus Hittudományi Egyetemet?

A problémát érzékelve Gáncs Péter püspök is elmondta, hogy valóban meg kellene szervezni ezen potenciális munkatársak „utánkövetését”.

A közgyűlésen *Deák László* is húsba vágó kérdéseket feszegetett jelentését elővezetve. „A világ száguld, miközben az egyház…?” – vetítette ki a gyülekezeti terem falára a kerület missziói lelkésze. Templomok ürülnek ki annyira, hogy feleslegessé vált padoknak, harangoknak, oltárterítőknek keresnek új gazdát. A válságban azonban ma is hangzik a

jézusi felszólítás: *„Vessétek ki a hálótokat!”* Deák László szerint a misszió ügye ezért nem tűr halasztást, a munkát „ma kell elkezdeni”.

„Nullkilométeres irodavezetőként” mutatta be a püspök a jelenlévőknek *Krámer Györgyöt,* egyházunk adminisztratív központjának közeljövőben munkába álló igazgatóját. Az Üllői úti munkára készülő lelkész nem hagyott kétséget afelől, hogy az országos irodára nem döntéshozó, hanem végrehajtó szervezetként tekint. Krámer György mindenkit arra kért, hogy folyamatos visszajelzésekkel segítsék munkáját.

Gáncs Péter elárulta, hogy az országos presbitérium fogja tárgyalni az országos iroda új szervezeti struktúráját. Tervezik egy új, gyülekezetépítéssel foglalkozó osztály létrehozását, ebbe integrálnák a gyermek-, ifjúsági, egyházzenei és missziói munkaágat.

A hozzászólások között előkerült a teológiai képzés jövője. *Lázár Zsolt* nyugat-békési esperes rámutatott, hogy míg ma négy-öt, néhány év múlva akár negyven-ötven gyülekezet maradhat lelkész nélkül. Meglátása szerint érdemes lenne valamilyen módon levelező tagozaton munkatársakat képezni, akik a katolikus diakónusokhoz hasonlóan megbízhatók lennének gyülekezeti szolgálattal.

Az ülést követően többen örömmel nyugtázták, hogy a tavaszi közgyűlés valódi problémák kapcsán az egyház jövőjéről való együtt gondolkodás alkalma volt. A párbeszéd mellett pedig az igazi reménységet mindenekelőtt az a hír jelentette, amelyet a gyülekezeti teremben lévő kereszt a rajta átvetett lepellel is hirdetett: Krisztus feltámadt!

■ –Ó –Ő –A

Deák László kerületi missziói lelkész

Szín-vonal a földvári kultúrházban

A Déli Evangélikus Egyházkerület közgyűlését követő délutánon nyílt meg a pusztaföldvári Bartók Béla Művelődési Házban az a tárlat, amelyet a békéscsabai evangélikus gimnázium művészeti tagozatos diákjainak alkotásaiból állítottak össze. A kiállítás apropóját a *kultúra és reformáció* tematikus év adta.

A megjelenteket *dr. Baranyi István,* a község polgármestere köszöntötte, aki maga is rácsodálkozott a lutheránus intézmény sokrétű tevékenységére. Gáncs Péter elnök-püspök megnyitóbeszédében utalt arra, hogy a színvonalas anyag a kapocs szerepét tölti be az egyház és az iskola, az evangélikusság és a nagyvilág, a város és a falu között. Kiemelte: „Húsvét után vagyunk. Meg kell tanulnunk nemcsak nézni, hanem látni is.”

A kiállítás élvezetes keresztmetszetet nyújt az intézményben folyó munkáról. Bemutattak olajfestményeket, grafikákat, fotókat, bélyeg- és borospalackcímke-terveket is, több alkotás központi alakja pedig a békéscsabai iskola névadója, *Szeberényi Gusztáv Adolf* néhai evangélikus püspök.

■ Jenő

Egyházkerületi közgyűlés nyugaton

Az egyházmegyei elnökségek tanácskozása előzte meg a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület április 25-én, pénteken Csákváron tartott közgyűlését. A délelőtti megbeszélésen a hat dunántúli egyházmegye vezetői számoltak be aktuális örömeikről és gondjaikról. Ezt követte a délutáni gyűlés, amelyen a jelentések meghallgatása mellett elsősorban egyes gyülekezeti felújítási projektek támogatásáról hoztak döntést a szavazati jogú tagok.

Nyitóáhítatában *Bencze András* püspökhelyettes Jn 21,15–19 alapján arra hívta fel a jelenlévők figyelmét, mennyire fontos a jézusi lelkület, amely nem söpri szőnyeg alá, de nem is hánytorgatja fel a vétkeket.

Szemerei János és Mészáros Tamás

A napirend elfogadása és az előző közgyűlés határozatainak felolvasása után *Szemerei János* püspök tett jelentést az elmúlt év legfontosabb történéseiről és témáiról. A hozzászólásokból is látszott, hogy a legégetőbb, a legtöbb lelkészt érdeklő téma jelenleg a hitoktatással, illetve a hittankönyvekkel kapcsolatos helyzet.

Ezután *Kovács László* megbízott főszerkesztő, illetve a terjesztés munkáját végző *Koczor György* számolt be a megújult *Dunántúli Harangszó* ügyéről, pénzügyi hátteréről és a további tervekről.

Rövid szünetet követően került sor a további tisztségviselők jelentéseinek meghallgatására. *Verasztó János* kerületi missziói lelkész szólt a 2013-ban megrendezett programokról, illetve az idei missziói nap előkészületeiről. Gondolatait kiegészítette a szintén május 31-én tartandó egyházkerületi kórustalálkozó szervezésében aktív szerepet vállaló *Sztruhár András. Béres László,* a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat egyházkerületi felelőse a támogatások felhasználásáról beszélt. *Dr. Horváth József* kerületi ügyész pedig a már lezárult fegyelmi ügyekről tájékoztatta a közgyűlés résztvevőit.

Az elhangzott jelentések sorát *Mészáros Tamás* beszéde zárta. Az egyházkerületi felügyelő elmúlt évi tevékenységének bemutatását követően az aktualitások között a hitoktatási változásokat, a Zelenka Pál Szolidaritási Alap létrehozását, valamint az országos iroda átszervezését emelte ki.

A közgyűlés ezek után a gyülekezetektől beérkezett támogatási kérelmekről döntött. Egyhangú szavazással ítélte meg az anyagi segítséget a Porrogszentkirályon, Nagysimonyiban, Nádasdon és Rábcakapiban zajló felújítási munkálatokhoz, valamint a Fejér-Komáromi egyházmegyei tábortalálkozó megszervezéséhez.

A testvéri hangulatban lezajlott esemény közös vacsorával zárult.

■ A. M.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELEI

55 + áfa

Szemerei Zoltánt köszöntötték születésnapján

Szemerei Zoltán korábbi egyházkerületi felügyelőt köszöntötték volt kollégái hetvenedik születésnapja alkalmából a Déli Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalában. Az ünnepelt kifejezett kérésére szűk körben tartott, rövid alkalmon *Gáncs Péter* püspök és *Radosné Lengyel Anna* egyházkerületi felügyelő személyes emlékeik felidézésével mondtak köszöntést.

Szemerei Zoltán immár negyvenhat éve megszakítás nélkül dolgozik egyházunknak, illetve egyházunkért, hiszen 1968-tól 2003-ig vezette az országos egyház gazdasági munkáját, Gáncs Péter püspökké választásakor három évre elvállalta a Déli Evangélikus Egyházkerület felügyelői tisztét, 2006 óta pedig az országos presbitériumban képviseli az egyházkerületet.

■ Kiss Tamás *felvétele*

Aki naggyá tette Váradot

Post mortem avatták díszpolgárrá Rimler Károlyt

Bihar Megye Tanácsa nagypénteken rendkívüli gyűlésen öt személyt avatott díszpolgárrá. A post mortem kitüntetettek közé – a Romániai Magyar Demokrata Szövetség helyi képviselőinek hathatós közreműködésével – egy magyar is bekerült. *Rimler Károly* hűséges szolgálata, nemzete és egyháza iránti elkötelezettsége, felkészültsége és rátermettsége révén aranybetűkkel írta be nevét Nagyvárad 20. századi történelmébe.

Rimler Károly *id. Rimler Károly* áldott emlékű evangélikus lelkész (1860–1898) elsőszülött fiaként látta meg a napvilágot. A gondos, szerető édesapa mind az öt gyermekét a legkitűnőbb neveltetésben részesítette. Károly fiát is arra nevelte, hogy Nagyvárad városának szolgálatába álljon. Tanulmányait a helyi evangélikus iskolában kezdte, a premontrei gimnáziumban folytatta, és a váradi jogakadémián fejezte be.

Az ügyvédi pályáról hamarosan a közigazgatás területére lépett. Szolgálatát – mint tiszteletbeli aljegyző – 1880 novemberében kezdte. „Rendkívül szorgalmas, szakavatott tisztviselőnek bizonyult, s így csakhamar önálló ügyosztály vezetésével bízzák meg" – írja róla *Kupán Árpád* (*Várad,* különszám, 2012).

A katonai ügyosztály vezetői tisztségéből 1890-ben rendőrfőkapitánnyá nevezték ki. Lelkiismeretes és sikeresen betöltött szolgálatát követően, 1901-ben a városi közgyűlés főjegyzőjének, majd alig néhány hónap elteltével helyettes polgármesternek választották.

Polgármesteri karrierje 1902-ben kezdődött, és csak 1919-ben ért véget. Ez az időszak jelenti Várad Trianon előtti múltjának utolsó dicsőséges éveit. A város mai látványosságainak nagy része, a kultúra és az ipar kiemelkedő vívmányai valamilyen módon mind a Rimler neve által fémjelzett, illetve azt közvetlenül megelőző időszakhoz kapcsolódnak. Nagyvárad ekkortájt lett „a Pece-parti Párizs".

E cikknek nem célja kimerítő aprólékossággal elemezni mindazt, amiért Rimlert a legkiválóbb polgármesterek, hűséges hazafiak és elkötelezett evangélikusok között szokták emlegetni. Csupán néhány olyan fejlesztésre szeretnék utalni, amelyet az akkori Magyarország nem sok városa mondhatott magáénak.

Budapest után Nagyváradon létesült elsőként kőszínház: a város által építtetett új, korszerű épületét 1900-ban adták át. A Szigligeti Színház ma is ékessége a településnek. Az építkezés bonyodalmait Rimler még mint rendőrfőkapitány tartotta kordában. De az ő nevéhez és polgármesteri szolgálatához köthető az *ifj. Rimanóczy Kálmán* által tervezett és kivitelezett városháza fölépítése, a városi közvilágítási hálózat és a villanytelep létrehozása, a víz- és csatornarendszer kiterjesztése, a földgáz bevezetésének kivitelezésre kész terve és általában az ipar, a kereskedelem, a kultúra eredményes támogatása, a közintézmények – kórházak, iskolák, egyházak stb. – fölkarolása.

1905-ben a város küldöttsége arra kérte *Apponyi Albert* akkori kultuszminisztert, hogy az állam hathatósabban támogassa a tanügyi kiadásokat, minthogy Várad negyvenezer tanköteles gyermek ellátásáról gondoskodik.

Thurzó Sándor zenetörténész kutatásai szerint az 1900-as évek elején harmincöt kórus működött a városban, és minden fontosabb koncertet háromszor-négyszer ismételtek meg telt ház előtt. A dinamikusan fejlődő település több országos rendezvény házigazdájaként kapcsolódott be az ország gazdasági, politikai vérkeringésébe. Szinte minden évben történt valami kiemelkedő. 1906-ban például elindult Váradon a villamosközlekedés.

De a városi elöljáróság nemcsak a helyi gondok megoldásával volt elfoglalva, hanem időt szentelt az összmagyarság érdekeit érintő kérdésekre is. 1903-ban Nagyvárad is csatlakozott ahhoz az országos mozgalomhoz, amely a magyar hadseregre vonatkozó nemzeti kívánalmak érvényesítése érdekében indult. 1906-ban ünnepélyes istentiszteleteket és rendkívüli ünnepi közgyűlést rendeztek *II. Rákóczi Ferenc* és bujdosótársai hamvainak Törökországból való hazahozatala alkalmából.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A háború alatt a város polgársága igen tevékenyen igyekezett pótolni a katonák ellátásának hiányosságait, és Nagyvárad mindent megtett annak érdekében is, hogy *Kratochvil Károly* székely hadosztálya létrejöhessen.

Nagyvárad ezekben az években teljesen átalakult, megszépült és megerősödött. Ezt igazolják a kortárs cikkek, dokumentumok.

Az evangélikus egyház fontos helyi szerepét az is igazolja, hogy a városi vezetőség jó néhány fontos személyisége tagja volt a helyi evangélikus gyülekezetnek is. Nemcsak a polgármester volt lutheránus, de *Glatz Antal* Bihar megyei főispán is; az utóbbi 1908–10-ben gyülekezeti felügyelői tisztséget vállalt. *Hegedüs Géza* városi kincstárnok szintén viselt felügyelői megbízatást, *Korbély József* vízügyi igazgató és *Busch Dávid* városi főépítész templomépítő evangélikus presbiterek voltak. Az evangélikus lelkész, id. Rimler Károly pedig tagja volt a városi tanácsnak.

Az egyházközségnek két nagyon fontos beruházása kapcsolódik ezekhez az évekhez. Mindenekelőtt *Materny Imre* lelkész szolgálata idejében a *Pecz Samu* építész, budapesti műegyetemi tanár által tervezett és *ifj. Rimanóczy Kálmán* által 1902–1903 között kivitelezett neogótikus templom *(képünkön),* amelynek építésére a polgármester édesapja negyven évig gyűjtötte az adományokat, megteremtve így a kivitelezéshez szükséges alap egyharmadát. Az egyházközség másik nagy vállalkozása pedig a *Sztarill Ferenc* által tervezett és 1906–1907-ben felépített evangélikus iskola, amely 1949-ig sokak számára nyújtott szellemi és lelki otthont. E két épület ma is ékessége a gyülekezetnek – az utóbbi ma evangélikus óvodaként folytatja küldetését.

A köztiszteletnek örvendő, kiérdemesült polgármester – rövid betegeskedés után – 1922-ben tért haza megváltó Urához. Elköltözéséről mindhárom akkori magyar napilap részletesen beszámolt. Temetési prédikációjában Materny Imre evangélikus lelkész így fogalmazott: „Mindaz, amit e városban szépet, nagyot, közjóra hasznosat látsz és találsz, az ő nevéhez fűződik elvitathatatlanul… ilyen vallásos lelkületet, melyet a közéleti harc nem ölt ki, keresünk és becsülünk."

Rimler Károly post mortem díszpolgári kitüntetését a család nevében *Kakas Istvánné,* valamint – a Nagyváradi Evangélikus Egyházközség képviseletében – a helyi lelkipásztor, e sorok írója vette át. A váratlan, de illő elismerés öröm és kitüntetés nemcsak a Rimler családnak, hanem az egész nagyváradi evangélikusságnak.

■ Mátyás Attila

Istentiszteleti rend • 2014. május 4.

Húsvét ünnepe után 2. vasárnap (Misericordia Domini). Liturgikus szín: fehér. Lekció: 1Pt 2,21–25; Ez 34,10–16.31. Textus: Jn 21,15–19. Énekek: 334., 261.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicza Iván; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (úrv., családi) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **XI., Egyetemi és főiskolai gyülekezet, Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (labirintus) Szántó Enikő; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., családi, konfirmáció) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv., anyák napi istentisztelet) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Kovács Áron; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Darvas Anikó; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Darvas Anikó; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Horváth-Csitári Boglárka; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Horváth-Csitári Boglárka; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr.Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Mátraszentimre–Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Madocsai Miklós.

Összeállította: Balla Mária

HIRDETÉS

Kedves Húgom!

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

Amíg nálatok, Ausztráliában éppen beköszönt az ősz, itthon már tombol a tavasz. Igaz, tél sem volt igazán.

Nagyon meglepődtem, amikor írtad a múltkor, hogy medvehagymás ételt főztél. Milyen érdekes, hogy még felétek is terem ez a csodálatos növény. Gyorsan utánanéztem, és megtaláltam, hogy a neve angolul ramsons (németül Bärlauch). Idén is sikerült sok finomságot főzni belőle. Milyen jólesik az embernek a tél után végre valami finom, friss zöldet enni, amely a szabad ég alól kerül a tányérba, és nem az üvegházból! Az enyhe tél miatt nálunk már lassan el is virágzik, jó három-négy héttel előrébb vannak a növények a megszokottól.

A spárgát is hamarabb kezdtük el szüretelni a kertben, igaz, kétszer is elfagytak az enyhe idő miatt korábban előbújó friss hajtások, remélem, nem mennek tönkre a tövek. Ilyenkor mindig eszembe jut az a nyári gyakorlat, amelyet a németországi Schrobenhausenben töltöttem. Schrobenhausen híres spárgatermő vidék, még spárgamúzeumuk is van. De akkor én még csak hírből ismertem a spárgát, vagy csak „aszparáguszként", vagyis a virágcsokorba kötött zöldként, úgyhogy nem nagyon értettem, miért emlegetik folyton a „Spargelt", váltogatva az „Asparagusszal". A spárgamúzeumban aztán végre kitisztult a kép!

Azóta pedig az egyik kedvencem lett ez az értékes növény, amelyet már évezredekkel ezelőtt is szívesen fogyasztottak a kínaiak, a perzsák és a görögök. Hippokratész a vadspárgát gyógynövényként említi, később vesebaj és láz ellen javasolták fogyasztani.

A spárga a liliomfélék családjába sorolt, egyszikű növény. Nyáron másfél méter magas, szeldelt lombú hajtásokat fejleszt, talán ezért nevezik egyes vidékeken nyúlárnyéknak is. Legfőbb értéke a zsenge hajtása, amelyet sípnak neveznek. Ez kétféle is lehet: a bakhát alatt termesztett növények sípjai fehérek, legfeljebb a hegyük lilás, a sík felületen termesztett fajták sípjai zöldek. A spárgasíp legfinomabb része a feje, mert nem rostos, igen zsenge és ízletes.

A spárganövény legjobban a humuszban gazdag és tápanyagokkal bőségesen ellátott homok- vagy homokos vályogtalajokat kedveli. A kötött agyagtalajokból nehézkes a sípok kitermelése. A házikertekben is érdemes egy-egy sor spárgát telepíteni. Talán nálatok is van már, vagy ha nincs, mindenképpen ültessetek néhány tövet!

Az új ültetvényről az első sípokat a harmadik évben lehet betakarítani, addig bőséges trágyázással kell elősegíteni a tövek megerősödését. Egyébként a spárga egyike lehet a legígéretesebb zöldségféléknek, amelyeket hazánkban termesztünk. A talaj- és éghajlati viszonyok kedvezők számára, az európai piacok közel vannak és korlátlanok, tehát ez a növény is azoknak a terményeknek a sorába állítható, amelyeket a legjobb minőségben és a leggazdaságosabban tudunk előállítani.

Vajon tudod-e, hogy Magyarország leghíresebb spárgatermesztő települése a Tolna megyei Tengelic? A Szekszárdtól huszonöt kilométerre fekvő falu érdekes történelmi múlttal bír: a környéken elterülő homokos pusztákat hadi szállításaik ellenértékeként Gindly Orbán Fülöp és Gindly Balázs Ferdinánd győri tőzsérek kapták meg Lipót császártól, a területen több családi birtok és kastély is épült.

A tengelici spárga csúcsminőségű, nagy részét Franciaországba, Németországba és Ausztriába szállítják, ahol rendkívül keresett. Itthon a legigényesebb éttermekben lehet találkozni vele.

Ha éppen ilyentájt látogatnátok haza, mindenképpen el kell majd mennünk Tengelicre spárgáért! És persze az evangélikus templomot is megnézzük majd, mert Tengelicen az is van!

Szeretettel ölel nővéred:

■ Anikó

Nem kóser a széder

Divat ma a keresztények között a zsidó húsvét (vagyis pészah) előestéjén szokásos vacsora, a széder megtartása. Miért nem jó ez?

A *széder* (סדר héber szó, jelentése „rend") elsősorban emlékezés az egyiptomi fogságból való megmenekülésre, de e különös szertartáson szinte minden mozzanatnak jelentése van. Nagyon fontos szimbólumok helyezkednek el az úgynevezett szédertálon is. Egyik ilyen szimbólum a *zroá* (זרוע), amely leggyakrabban csirkenyak, és elfogyasztás nélkül megy a szemétbe. A zroá jelképezi azt az egészben sült bárányt, amelyet a jeruzsálemi templom szentélyénél áldoztak. A templomot azonban 70-ben lerombolták *Titus Flavius Vespasianus* római császár seregei, és azóta sem épülhetett újjá, így a zsidó hit szerint nem fogyaszthatják el az áldozatot. A zroá a gyászt jeleníti meg, és a nyár derekán tartott *tisá beáv* (תשעה באב) nevű – a kétszer is földig rombolt templomra emlékeztető – böjti gyászünnepet hozza a tavaszi szabadulásünnep árnyékaként elénk.

SZÉDERTÁL RÉSZLETE

Mi, keresztények, *Jézusban* megláttuk a messiást – aki a Messiás, mert nincs másik, és nem is várható másik. Amikor itt lesz az ideje, akkor is Jézus fog visszajönni, nem a széderen is várt *Illés* próféta (Élijahu). A templom az ő teste, az egyetemes egyház, a gyülekezet. S ebben az „új templomban" Jézus a bárány, vagyis az áldozat. Azért kellett meghalnia, hogy az Atyától elszakított, bűnös embernek legyen valódi váltsága. Ezért hasadt ketté a Szentek szentjének kárpitja, mert az ő halála által mehetünk Isten színe elé.

Hívő keresztényként nem erősíthetjük meg a zsidóságot a templom elpusztulása és a templom oltárán való bárányáldozat kivitelezhetetlensége miatti keserűségében, melyet a széder egyes elemei szimbolizálnak, mert a templom felépült (Jn 2,13–22), és az áldozat árán a megváltásunk örökké és visszavonhatatlanul elvégeztetett.

■ Károly György Tamás

HIRDETÉS

HIRDETÉSEK

EKME-est – negyven éve szolgál a magyarországi Lepramisszió

Evangélikus külmissziói est keretében *Riskóné Fazekas Márta* református lelkész, a magyarországi Lepramisszió igazgatója vetített képes előadást tart a magyarországi Lepramisszió negyvenéves szolgálati évfordulójára emlékezve *Kína másik arca* címmel a Lepramisszió kínai szolgálatáról. Időpont: május 19., hétfő, 18.00. Helyszín: 1085 Budapest, Üllői út 24., földszinti előadóterem (bejárat az utca felől).

Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk.

Az Evangélikus Külmissziói Egyesület vezetősége

Konferencia a teremtésünnep alkalmából

A környezetvédelmi világnap és a 24. teremtésünnep alkalmából *Teremtés a kibontakozás, a fejlődés keretei között* címmel konferenciát szervez a Missziói és Környezeti Központ és a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend (JTR) május 15–17-én Budapesten, az evangélikus egyház országos irodájának épületében (1085 Budapest, Üllői út 24., utcáról nyíló földszinti terem).

Program

Május 15., csütörtök

18.00: Köszöntés – *Némethyné Uzoni Hanna* felügyelő • 18.10: A teremtésről az *Ószövetségben – dr. Zsigmondy Árpád* prior em. • 18.50: A teremtéshez kapcsolódó imádságok – *Biczó Dénes* kántor-spirituális • Büfé • 19.00: „ Összekötni az eget a földdel" – *Kovács Eszter* és *Tréfás Miklós* művészházaspár tanúságtétele • 19.40: Szeurat – Összekötési szolgálataim és kísérleteim – A jelenlévők személyes beszámolói. • 20.30: Esti meditáció *Romano Guardini* nyomán – *Biczó Gézáné*

Május 16., péntek

14.30: Ökumenikus, teljes liturgiájú istentisztelet: …és megjelent az egyház – *Biczó Dénes, Ganicz László, Széchey Béla József, Tóth Melinda, Zsigmondy Árpád* • 15.30: Köszöntések • 15.40: Teremtés a biológiai fejlődés útján – *Falus András* akadémikus • 16.30: A költészet teremtő erejével (versmondás) – *Tilly Gabriella* előadóművész • 16.40: Az univerzum kora és alakulása egy keresztyén fizikus szemével – *Szakács Tamás* fizikus-lelkész • Büfé • 17.30: Tudományos kerekasztal – *Jancsó Gábor, Szebik Imre, Tóth Melinda* – az előadók bekapcsolódásával • 18.30: Esti Taizé-ima: Krisztus, a teremtés végrehajtója – *p. Bazil* • 19.10: Konzultáció

Május 17., szombat

9.00: Reggeli áhítat: a tudós közösségek szolgálata – *p. Frank Hegedüs* • 9.40: Az alkotmányozás jelentősége az értékrend kialakításában – *Illyés Melinda* • 10.00: A létezés és teremtés kérdései *Miltonnál* és *Madáchnál* – *Tóth Melinda* • 10.20: Umwelttätigkeit in der evangelischen Kirche Österreichs – *Frau Kampelmühler* • 10.50: Zsoltározás – *Lakatos József* előadóművész • Büfé • 11.10: Teremtés a kibontakozás, a fejlődés keretei között – *Széchey Béla József* • 11.50: Általános megbeszélés jelenről és jövőről – *Némethy Zoltán, Tóth Melinda* és *Széchey Béla József* • 13.00: JTR-közgyűlés • 13.30: Záróáhítat • 14.00: Úti áldás

HÍREK, HIRDETÉSEK

Budavári Evangélikus Szabadegyetem

A Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (Budapest I. ker.,Táncsics Mihály u. 28.) minden hónap első hétfőjén 19 órai kezdettel szabadegyetemi előadások hangoznak el. A következő és egyben a második évad utolsó alkalma május 5-én lesz. *Csom Gyula,* a műszaki tudomány doktora, professor emeritus, az MTA Energetikai Bizottságának korábbi elnöke *Fenntartható fejlődés és atomenergia* címmel tart előadást. Az est házigazdája *dr. Fabiny Tamás* püspök. A szervezők minden érdeklődőt szívesen látnak.

Meghívó kerületi közgyűlésre

Az Északi Evangélikus Egyházkerület közgyűlését a 2005. évi IV. tv. 84. § alapján május 9-én, pénteken 14 órai kezdettel a Balassagyarmati Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében (Balassagyarmat, Kossuth u. 36.) tartjuk. Az ülés várhatóan 18 óráig tart. Erre az ülésre az Északi Egyházkerület Közgyűlésének szavazati és tanácskozási joggal rendelkező tagjait a 2005. évi IV. tv. 84. § (1) bekezdése alapján tisztelettel és szeretettel összehívjuk.

Erős vár a mi Istenünk!

Dr. Fábri György *egyházkerületi felügyelő,* dr. Fabiny Tamás *püspök*

Fogadóórámat minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna
országosfelügyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

Fébé-taggyűlés

A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület soron következő taggyűlését május 23-án, pénteken 13 órakor tartja a Sarepta-szeretetotthon templomában (Budapest II., Ördögárok u. 9.).

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 4-étől május 11-éig

VASÁRNAP

6.00 / Bartók rádió
Muzsikáló reggel
Vasárnapi orgonamuzsika
6.45 / Duna Tv
Világ-nézet
Ábrahám gyermekei
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból
10.15 / M1
Evangélikus magazin
10.40 / M1
Református ifjúsági műsor
11.15 / M1
Balaton-felvidéki református templomok
Monoszló
11.30 / M1
Túrmezei Erzsébet-portré
15.20 / M1
Ybl 200
A ferencvárosi templom a Bakáts téren

HÉTFŐ

9.05 / Duna Tv
Mesélő cégtáblák (magyar ismeretterjesztő sorozat)
A Zsolnay
14.35 / M3
Irodalmi barangolás – Békés megyében
Őszutó
16.20 / Duna World
Református ifjúsági műsor
18.30 / M1
A következő (kvízműsor)
19.35 / M3
Czillei és a Hunyadiak
Közvetítés a Nemzeti Színházból felvételről
23.15 / M1
Aranymetszés (kulturális magazin)
23.40 / Duna Tv
A zenén túl – Vásáry Tamás zenés beszélgetései

KEDD

16.00 / Duna World
Élő egyház (vallási híradó)
20.00 / Pax Tv
Kút (élő interaktív műsor)
Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész
20.00 / Corvinus Rádió (Sopron)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu)
21.00 / M1
Eurovíziós dalfesztivál 2014
1. elődöntő
21.25 / Duna World
Fogadalomtétel (magyar dokumentumfilm, 1974) (66')
23.05 / Duna Tv
Kultikon (kulturális magazin)
23.30 / Duna Tv
Megtört ölelések (spanyol filmdráma, 2009) (122')

SZERDA

10.00 / Duna Tv
Magyar elsők (magyar ismeretterjesztő sorozat)
Az első magyar villamosjárat
11.50 / M3
A magyar írásbeliség története (magyar ismeretterjesztő sorozat)
Az akadémiai helyesírás megszületése, kézírásunk titkai
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva..."
A református egyház félórája
15.10 / Duna Tv
A paraszt (magyar dokumentumfilm)
16.00 / Duna World
Evangélikus magazin
17.40 / M1
Ridikül (női talkshow)
20.20 / M1
Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)

CSÜTÖRTÖK

5.15 / M1
Hajnali gondolatok
Hajnal Zoltán baptista lelkész: „Krisztus szeretetét megismerni..."
14.55 / Duna Tv
Kövek és emberek (francia dokumentumfilm-sorozat)
Kertészkedés a szigeteken
17.05 / Duna Tv
Váratlan utazás (kanadai tévéfilmsorozat)
21.00 / M1
Eurovíziós dalfesztivál 2014
2. elődöntő
0.05 / M1
A rejtélyes XX. század
Kun Miklós történész műsora
0.25 / M2
On the Spot (dokumentumfilm-sorozat)
Törzsek: erbore

PÉNTEK

7.35 / Duna Tv
80 liter alatt a Föld körül (magyar dokumentumfilm-sorozat)
8.35 / Duna Tv
Lyukasóra (irodalmi műsor)
11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro)
16.30 / Duna World
Család-barát (magazinműsor)
19.30 / Duna World
Hazajáró
Fogarasi-havasok
23.15 / Duna Tv
Baraka (amerikai dokumentumfilm) (92')
1.05 / Duna Tv
Akadálytalanul
Anyák, akik mások

SZOMBAT

5.55 / Duna Tv
Másfél millió lépés Magyarországon – 32 év múlva (magyar ismeretterjesztő sorozat)
Zemplén – Szépség, szegénység, remény
7.40 / Duna Tv
Élő egyház (vallási híradó)
8.10 / Duna Tv
Isten kezében
10.20 / Duna World
Szerelmes földrajz
Korzenszky Richárd
13.05 / Duna World
Nyelvőrző
15.30 / Szent István Rádió
Ökumené – Testvéregyházak félórája
Benne: Lélekhangoló (szentistvanradio.hu)
19.15 / Duna Tv
Hogy volt?!
Udvaros Dorottya felvételeiből

VASÁRNAP

6.50 / Mária Rádió
Ökumenikus lapszemle
8.00 / Civil Rádió (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00)
9.05 / Duna Tv
Napok, évek, évszázadok
Tőkéczki László műsora
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári evangélikus templomból
9.30 / ZDF (német)
Evangélikus istentisztelet Berlinből
13.30 / Magyar Katolikus Rádió
„Valaki ír a kezeddel..." (vasárnapi versműsor)
23.15 / Mária Rádió
Mégis szeretni
Gyökössy Endre tanítása

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (május 4.)
Igen irgalmas és könyörületes az Úr. Jak 5,11b (Zsolt 25,16; Jn 10,11–16/27–30/; 1Pt 2,21b–25; Zsolt 56) Kevés embernek van irgalmas szeme: a legtöbb emberi tekintet nevel, megró, figyelmeztet vagy elítél. Isten szeme a szülőé, aki észreveszi rajtunk önnön vonásait, kedvtelve figyeli a szárnypróbálgatásainkat, nem remegnek meg a pillái akkor sem, amikor mások már régen eltakarták előlünk a szemüket. Ráadásul mindez csak visszfénye annak, ami a szívében van. Nincsen olyan távoli vagy kanyargós út, amely ne hozzá vezetne bennünket. Nincsen olyan szakadék, amelynek az aljára ne tudna utánunk szállni a jó pásztor. Nincsen az a zörgető, aki Istent keresve ne nyitott ajtókon dörömbölne.

Hétfő (május 5.)
Ami ugyanis nem látható Istenből: az ő örök hatalma és istensége, az a világ teremtésétől fogva alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható. Róm 1,20a (Neh 9,6; 4Móz 27,/12–14/15–23; 1Jn 3,1–10) A kütyük korszakában élünk: laptopok, tabletek, okostelefonok akadnak úton-útfélen a kezünk ügyébe. Ahol két vagy három ovis feje összehajol, ott biztos, hogy kedvenc elektronikus játékuk legújabb fejlesztéseit csodálják. Hol találunk még állatot és növényt, felhőt, napot és hegyet, amelyeket értelmesen vizsgálhatnánk, hogy Isten nyomára bukkanjunk? Vagy talán magunkon lenne érdemes elkezdenünk? Csak tudnánk fölismerni teremtmény voltunkat!

Kedd (május 6.)
Jézus így szólt Simon Péterhez: „Én könyörögtem érted, hogy el ne fogyatkozzék a hited." Lk 22,32a (Ézs 7,9b; 1Kor 4,9–16; 1Jn 3,11–18) Hová jutottunk, amikor már nem mi könyörgünk Istenhez, hanem Jézus Krisztus könyörög értünk, hogy el ne fogyatkozzék a hitünk? Amikor az imáink üresen koppannának a földön, ha a Szentlélek nem esedeznék értünk kimondhatatlan fohászkodásokkal, és nem járna közben értünk az Atyánál? De elveszthetnénk-e a reményünket akár egy percre is, amikor maga a Szentháromság szövetkezett össze az érdekünkben? Isten fölöttem, Isten köröttem, Isten bennem, könyörülj rajtam!

Szerda (május 7.)
Pál írja: Félek azonban, hogy amint a kígyó megcsalta Évát ravaszságával, úgy tántorodnak el a ti gondolataitok is a Krisztus iránti őszinte és tiszta hűségtől. 2Kor 11,3 (1Móz 3,6; Jn 17,20–26; 1Jn 3,19–24) „Rejtelmek ha zengenek, / őrt állok, mint mesékbe'. / Bebujtattál engemet / talpig nehéz hűségbe." *(József Attila)* Jó lenne hűségesnek lenni, de még magunkhoz sem tudunk hűségesek maradni. Keressük, hogyan tudnánk minél sokszínűbb helyzetekben kipróbálni és megvalósítani önmagunkat. A házasságaink ötvenszázalékos eséllyel válással végződnek. Lelki társakról, igaz szerelmekről, testünkből született vagy születendő gyermekekről tudunk lemondani egyik napról a másikra. Hogyan tudnánk hát hűségesek maradni tisztán és őszintén Jézus Krisztushoz? Vagy lehet, hogy e hűséggel kellene mindent elkezdeni?

Csütörtök (május 8.)
Megízleltétek, hogy jóságos az Úr. 1Pt 2,3 (Ézs 9,2; Ef 4,/8–10/11–16; 1Jn 4,1–6) Akkor finom a sütemény, ha nemcsak cukor kerül bele, hanem egy csipet só és némi fanyar íz is, mint például citromhéj, rum vagy savanykás gyümölcs. Az életünkbe is kell a könnyek sósága, a szenvedés keserűsége, hogy kikerekedjenek az ízei. Isten jósága sem vajas vagy szirupos, amely émelygést és csömört okozna, hanem az élet egészét átfogó, kipróbált és el nem vehető örömet adó, izgalmas bizonyosság. Ahogyan a húsvét reggeli foszlós kalácsban is érződik a nagycsütörtöki közös tálba mártás mozdulata meg a nagypénteki megtöretésé és a nagyszombati reményvesztettségé. A jóság íze nemcsak édes, de erős, tápláló és teljes is.

Péntek (május 9.)
Aki szomjazik, jöjjön! Aki akarja, vegye az élet vizét ingyen! Jel 22,17 (Ézs 12,3; Mt 26,30–35; 1Jn 4,7–16a) Elég olcsónak tűnik a kegyelem: ingyen van. Jöjjön, aki szomjazik, és igyék! Jöjj! Bár vannak, akik nem hivatalosak: az ebek, a varázslók és a házasságtörők, a gyilkosok és a bálványimádók, vagyis azok, akik szeretik és cselekszik a hazugságot (Jel 22,15). A néhány ember, akinek a hazugság nem töltötte meg a száját, és önámítással sem csapta el a gyomrát, hanem az igazság utáni sóvárgásban kiszáradt a szája, most örömmel láthatja, hogy bővizű a forrás, minden csöppje gyógyít, új erőt ád. És le sem kell hajolnia, mert mások emelik a szájához a poharat, hogy igyék. Olcsó az élet vize, ingyen van. Csak a krisztusi szegénységért és az igazság utáni szomjúságért ne kéne olyan nagy árat fizetni.

Szombat (május 10.)
Mindenki úgy adjon, ahogyan előre eldöntötte szívében, ne kedvetlenül vagy kényszerűségből, mert „a jókedvű adakozót szereti az Isten". 2Kor 9,7 (2Móz 35,29; Jn 14,1–6; 1Jn 4,16b–21) Aki jókedvű, nem fél. Aki jókedvű, hallgat az első megérzésére, amely nagylelkűvé teszi. Aki jókedvű, nem lépi át a határokat, hanem fölötte van a határoknak. Aki jókedvű, meg tudja különböztetni a lényeges és a lényegtelen dolgokat, és tudja az előbbiek szerint alakítani az életét. Amíg a szomorú hiteltelenné, addig a jókedvű keresztény hitelessé teszi Jézus Krisztus szavait, és fölcsillantja, hogy Isten országa már most közöttünk van. Aki jókedvű, nemcsak adakozik, hanem önmagát adja.

■ Rozs-Nagy Szilvia

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line**: www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel**: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség**: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Prőhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás**: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 214180